

'Én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kiskiì San Mateo

*Xità jchínga-là Jesucristo
(Lucas 3:23-38)*

¹ Jè xojoñ xi oxkit'aà 'ín-là na'èn-jchá kjiìn-là Jesucristo, xi ya inchrobàt'aà-ne tje-là David ko ts'e Abraham.

² Jè Abraham, jè komà na'èn-là xi Isaac ki'mì; ko jè Isaac, jè komà na'èn-là xi Jacob ki'mì; ko jè Jacob, jè komà na'èn-là xi Judá ki'mì, ko jñà xita 'ndse.

³ Judá, jè komà na'èn-là xi Fares ko Zara ki'mì. Ko jè nea-là, Tamar ki'mì. Jè Fares, jè komà na'èn-là xi Esrom ki'mì; ko jè Esrom, jè komà na'èn-là xi Aram ki'mì;

⁴ ko jè Aram, jè komà na'èn-là xi Aminadab ki'mì; ko jè Aminadab, jè komà na'èn-là xi Naasón ki'mì; ko jè Naasón, jè komà na'èn-là xi Salmón ki'mì;

⁵ ko jè Salmón, jè komà na'èn-là xi Booz ki'mì; ko jè nea-là Booz, Rahab ki'mì. Ko jè Booz, jè komà na'èn-là xi Obed ki'mì; ko jè nea-là Obed, Rut ki'mì. Ko jè Obed, jè komà na'èn-là xi Isaí ki'mì;

⁶ ko jè Isaí, jè komà na'èn-là xi David ki'mì xi xitaxá ítjòn tsibijna; ko jè David, jè komà na'èn-là xi Salomón ki'mì; ko jè nea-là Salomón, jè xi komà chjoón-là Urías nga sa ítjòn.

7 Jè Salomón, jè komà nà'èn-là xi Roboam ki'mì; kò jè Roboam, jè komà nà'èn-là xi Abías ki'mì; kò jè Abías, jè komà nà'èn-là xi Asa ki'mì;

8 kò jè Asa, jè komà nà'èn-là xi Josafat ki'mì; kò jè Josafat, jè komà nà'èn-là xi Joram ki'mì; kò jè Joram, jè komà nà'èn-là xi Uzías ki'mì;

9 kò jè Uzías, jè komà nà'èn-là xi Jotam ki'mì; kò jè Jotam, jè komà nà'èn-là xi Acaz ki'mì; kò jè Acaz, jè komà nà'èn-là xi Ezequías ki'mì;

10 kò jè Ezequías, jè komà nà'èn-là xi Manasés ki'mì; kò jè Manasés, jè komà nà'èn-là xi Amón ki'mì; kò jè Amón, jè komà nà'èn-là xi Josías ki'mì;

11 kò jè Josías, jè komà nà'èn-là xi Jeconías ki'mì, kò jñà x̄ita 'ndse, k'e nga k̄ik̄o k̄jo'in x̄ita Israel ján j'nde ñánda 'mì Babilonia.

12 Xi komà iskan k'e nga jye k̄ik̄o k̄jo'in x̄ita ján Babilonia, jè Jeconías, jè komà nà'èn-là xi Salatiel ki'mì; kò jè Salatiel, jè komà nà'èn-là xi Zorobabel ki'mì;

13 jè Zorobabel, jè komà nà'èn-là xi Abiud ki'mì; kò jè Abiud, jè komà nà'èn-là xi Eliaquim ki'mì; kò jè Eliaquim, jè komà nà'èn-là xi Azor ki'mì;

14 kò jè Azor, jè komà nà'èn-là xi Sadoc ki'mì; kò jè Sadoc, jè komà nà'èn-là xi Aquim ki'mì; kò jè Aquim, jè komà nà'èn-là xi Eliud ki'mì;

15 kò jè Eliud, jè komà nà'èn-là xi Eleazar ki'mì; kò jè Eleazar, jè komà nà'èn-là xi Matán ki'mì; kò jè Matán, jè komà nà'èn-là xi Jacob ki'mì;

16 kò jè Jacob, jè komà nà'èn-là José. Kò José, jè xi x'in-là komà María; kò jè María, ne-ḡaá komà Jesús xi Cristo, [x̄ita xi xó kis̄ikasén-ne Nainá].

17 Ngats'ìi x̄ita jchínga-là Jesús, teñijòn skò ma-ne

xi inchrobàt'aà-ne ts'e Abraham skanda David. Kò jǎà xítà jchínga-là Jesús xi inchrobàt'aà-ne ts'e David skanda k'e nga kiìkò kjo'in jǎà xítà Israel ján i'nde ñánda 'mì Babilonia, tìkooá teñijòn skò ma-ne. Kò nguì teñijòn skò ma-ne skanda k'e kits'iìn xi Cristo, [xítà xi xó kisikasén-ne Nainá].

*Kii komà k'e nga kits'iìn Jesucristo
(Lucas 2:1-7)*

¹⁸ K'e nga kits'iìn Jesucristo kiís'ín komà: María xi nea-là Jesús kò José jǎà títsajna'ño-là xíkjin nga kixan. K'e nga tìkj'eè bìtsajnakò xíkjin, María ki'ya-là nga ki'ndí 'ya xi it'aà ts'e nga'ño-là Iníma Tsjeè-là Nainá.

¹⁹ José, xi x'in-là komà, nga xítà kixi-né, majìn-là nga kjosobà tsjá-là jè María, kisíkítsjeèn nga tà siikíjna-ne chjoón jè, kò mì yá xítà kji'nchré.

²⁰ K'e nga k'oas'ín tísíkiítsjeèn jǎà kjoa koi, jngoò àkjale-là Nainá tsohóko inga nijǎa. Kitsò-la:

—José, xi ya nchrobàt'aà-ne tje-là David, ki tsakjoòn-jèn nga bijnakoi María xi chjoón-lè koma, jè ki'ndí xi 'ya, nga'ño ts'e Iníma Tsjeè-là Nainá-né.

²¹ S'eé jngoò-la ki'ndí x'in, kò 'ín-là Jesús k'oín. Koií k'oas'ín k'oín-ne nga jè kochrjetji naxandá-la xi kjoa ts'e jé-là.

²² Ngats'ii kjoa koi, k'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Nainá xi it'aà ts'e xítà xi kiichja ngajo-là Nainá kjòtseé nga kitsò:

²³ Jngoò chjoón xongó, ki'ndí k'oa kò k'oèè jngoò ki'ndí x'in

xi Emanuel k'oín 'ín-là.

Jè 'ín xi Emanuel tsò, Nainá tíjnako-ná tsòyaá-ne.

24 K'e nga jaá-la José, k'oaá s'ín kis'iin koni s'ín kitsò-la àkjale-la Nainá, kiskoétjò María kò chixàn-kò.

25 Tanga mìkiì tsoyijòkò xíkjín skanda k'e-né nga kits'iin ki'ndítjòn-la María. Kò k'oaá s'ín tsibít'aà 'ín-la nga Jesús ki'mì.

2

Kiís'ín komà nga ijchò katsejèn-la Jesús jñà xità xi 'ñó tjin-la kjoachjine

1 Jesús kits'iin ya naxandá xi 'mì Belén, nangui xi chja-ne Judea, k'e nga xitaxá ítjòn tjna xi 'mì Herodes ya i'nde jè. Ijchò ján Jerusalén, xi naxandá skò-la Judea, xità xi 'ñó tjin-la kjoachjine, xi inchrobà-ne ñánda bitjokàtji-ne ts'oi

2 nga kjònangui. Kitsò:

—¿Ñánda tjna xitaxá ítjòn-la ts'e xità judío xi jye kits'iin? Ki'yaá jngò-jen ni'ño ján ñánda bitjokàtji-ne ts'oi xi tsakó nga jye kits'iin. Kò ngajen koií xá kjoì-najen nga jchaxkón-jen.

3 K'e nga kiì'nchré Herodes xi xitaxá ítjòn tjna, tà kitsakjòn-né kò ngats'iì xità naxandá Jerusalén.

4 Jè xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes, kiìchja-la ngats'iì xità skò-la no'miì kò xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskìì Moisés; kiskònangui-la ñánda jts'ín xi Cristo, [jè xità xi xó sikkasén-ne Nainá].

5 Jñà xità koi kitsò-la:

—Yaá Belén, naxandá xi chja-ne Judea. K'oaá s'ín tíchja xojòn xi kiskìì jñà xità xi kiìchja ngajo-la Nainá nga kitsò:

6 Jñò xi xità Belén 'mì-nò, xi nangui Judá nokjoà-nò,

ngásòn chjí-là naxandá-nò koni jñà naxandá
 ítjòn-là nangui Judá,
 nga yaá kitjoiin jngòò xitaxá ítjòn xi sùkinda
 naxandá-na Israel.

⁷ Jè xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes, kiichja'ma-là jñà
 xitá xi 'ńó tjín-là kjoachjine nga kiskònangui-là mé
 nachrjein-ne nga kijtseè ni'ño.

⁸ K'eé kisikasén ján Belén; kitsò-là:

—Tanguió ján, koa ndaà chjinanguio xi it'aà ts'e
 ki'ndí jè. K'e nga sakò-nò, tikí'nchré-ná mé-ne
 tikoá kjián katsejèn-là nga skoexkoán koa jeya
 siikíjna.

⁹ K'e nga jye kiì'nchré xitá xi 'ńó tjín-là kjoachjine
 koni s'ín kitsò Herodes, k'eé kiì xitá koi kò jè
 ni'ño xi kijtseè ñánda bitjokàtji-ne ts'oí k'oaá s'ín
 kiì ítjòn-là skanda ijchò ñánda tjíjna ki'ndí jè, kò yaá
 tsasijna jè ni'ño.

¹⁰ Jñà xitá xi 'ńó tjín-là kjoachjine k'e nga kijtseè
 ni'ño jè, taxkí tsjaá komà-là.

¹¹ K'e nga jahas'en ni'ya jñà xitá koi,
 kijtseè ki'ndí kò nea-là María. K'eé chinchaxkó'nchit'aà-là jè ki'ndí kò kijtseèxkón; jeya
 kisikíjna. Ikjoàn kiskíx'a kaxa-là kò kitsjaà-là
 ton oro, kò chrongó-là Nainá kò xkiì xi 'ńó ndaà
 jne xi 'mì mirra.

¹² Nga komà iskan kits'iì-là nijñá xitá xi 'ńó
 tjín-là kjoachjine nga mì tì k'oaá s'ín ndiyá kjoì-ne
 ñánda tjíjna Herodes. Xin ndiyá kiì-ne nangui-là.

*K'e nga jñà xitá jchínga-là Jesús kiìkò ján nangui
 Egipto*

13 K'e nga jye kiì-ne jñà x̄ita xi 'ñó t̄jín-la kjoachjine, jngoò àkjale-la Nainá kisìnijñá-la José, kitsò-la:

—T̄isítj̄in; chjoí jè ki'ndí k̄o nea-la; t'in ján nangui Egipto; yaá t̄jini skanda k'e 'an k̄oxán-lè. Nga jè Herodes xi x̄itaxá ítjòn t̄jna, k̄ohótsji ki'ndí jè nga mejèn-la nga s̄iik'en.

14 K'eé tsasítjen José, k'e nga n̄itjen kiskoé jè ki'ndí k̄o nea-la nga kiì ján nangui Egipto.

15 Yaá tsibìtsajna skanda k'e nga k'en Herodes. K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Nainá xi it'aà ts'e x̄ita xi kiìchj̄a ngajo-la Nainá nga kitsò: “Ya nangui Egipto kichj̄a-la ki'ndí-na.”

K'e nga kinik'en ndí ixti x'in

16 K'e nga kijtseè jè Herodes nga jñà x̄ita xi 'ñó t̄jín-la kjoachjine kiskoònaçan-la, tsí jti komà-la. Ikjoàn kitsjaà okixi nga s̄iik'en yije ndí ixti x'in xi jò nó t̄jín-la k̄o ngats'ii xi isa ki'ndí isa kóhokji ján naxandá Belén, k̄o ya naxandá indii-la koni s'ín jye kisij̄in-la mé naçhrjein-ne nga kijtseè ni'ño jñà x̄ita xi 'ñó t̄jín-la kjoachjine.

17 K'oaá s'ín tsitasòn 'én xi kitsò Jeremías, x̄ita xi kiìchj̄a ngajo-la Nainá, nga kitsò:

18 Ya i'nde Ramá kina'ya jngoò-la x̄ita

xi t̄síkájno k̄o 'ñó t̄ikjindáya k̄o t̄itsiné;

jè chjoón Raquel xi t̄ikjindáyakeè ndí ixti-la,

nga mìkiì majehikon inima-la nga jye k'en ixti-la.

19 K'e nga jye k'en Herodes, xi x̄itaxá ítjòn t̄jna, jngoò àkjale-la Nainá kisìnijñá-la José ján Egipto. Kitsò-la:

20 —Tisítj̄in, chjoí ki'ndí jè kò nea-là. T'in ìjngòò k'a-ne nangui Israel. Jyeé k'en j̄nà x̄ita xi t̄j̄in-ne nga mejèn-là s̄ik'en ki'ndí jè.

21 K'ée tsas̄itjen José, kiikò-ne ki'ndí jè kò nea-là ya nangui Israel.

22 Tanga k'e nga kiì'nchré José nga jè tíhotíxoma jè xi 'mì Arquelao ya nangui Judea, nga jè tíjna ngajo-là na'èn-là Herodes, José kitsakjòn-né; mì k'oaá s'ín kiì. Ján kiì ì'nde ñánda 'mì Galilea nga k'oaá s'ín kis'enojmíya-là ìnga nijñá.

23 K'e nga ijchò ì'nde jè, yaá tsibìtsajna ya naḡandá xi 'mì Nazaret. K'oaá s'ín komá mé-ne nga tsitasòn koni s'ín kitsò j̄nà x̄ita xi kiìchja ngajo-là Nainá, nga jè Jesús x̄ita Nazaret k'oín.

3

*'Én xi kiìchja Juan xi kis'ìn bautizar x̄ita
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)*

1 J̄nà nachrjein koi j'ì Juan xi kis'ìn bautizar x̄ita ya ì'nde ìt'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, nangui xi chja-ne Judea, nga kisika'bí 'én-là Nainá,

2 kitsò:

—Tikájno jé-nò, kì t̄i jé binchaàtsji-nò nga jyeé kjòchrañàt'aà-nò nachrjein nga jchaa kó s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne.

3 Jè Isaías, x̄ita xi kiìchja ngajo-là Nainá, k'oaá s'ín kiskìi xojon-là xi ìt'aà ts'e Juan nga kitsò:

Na'yà-là jta-là jngòò x̄ita xi 'ñó chja

ya ì'nde ìt'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, nga tsò:

“Tjandaà ndiyá-là Nainá ya j̄j̄in inima-nò;

kixì tikíjna koni jngòò ndiyá ñánda kojmeèya

Na'èn-ná.”

⁴ Nikje xi tsohòkjá Juan, tsja-la cho camello-né; ko jngoò sincho chrjoa tsibíkjá ndáyá-la. Ko jña tsojmi xi kiskine, cho langosta-né ko tsjén-la cho cera xi tjín jjiin ijña.

⁵ Ijchò 'nchré-la xita xi inchrobà-ne Jerusalén, ko nga kijndà nangui Judea ko ngats'ii naxandá xi ya chrañat'aà-la xajngá nandá Jordán.

⁶ K'e nga jye tsafátakòn jé-la jña xita, Juan, ikjoàn kis'iin bautizar ya xajngá nandá Jordán.

⁷ K'e nga kijtseè Juan nga kjìn xita fariseo ko xita saduceo j'ii nga koma bautizar, kitsò-la:

—jñò, k'oaá s'in ngaya-nò koni tsà tje-la ye! ¿Yá xi okitsò-nò nga kinchat'aaxìn-là jè kjo'in xi nchrobá machrañat'aà-nò?

⁸ Ndaà tjín kjoa xi t'een nga ndaà kàta'ya-nò nga jyeé kinikájno jé-nò nga mì tì jé binchaàtsji-nò.

⁹ Kì k'oaá s'in nikítsjeèn jjiin inima-nò nga bixón: “Ngajen, [mikiì s'e-najen kjo'in nga] yaá inchrobàt'aà-najen tje-la Abraham.” K'oaá xan-nò, Nainá, skanda jña ndajo koma-la siikjatjya-la nga ixti-la Abraham koma.

¹⁰ Jè kichayá jyeé kjijnandaà nga kotèsòn yá; ngats'ii yá xi 'mì ndaà toò ojà-la, skanda ko ima-la, jtìsòn-né, ikjoàn sinchájiin ni'in nga kitì.

¹¹ Xi okixi, 'an koó nandá s'jin-nò bautizar, mé-ne nga sikájnoè jé-nò ko mì tì jé kinchátsji-nò. Tanga jè xi nchrobátjngui-na s'iin-nò bautizar ko Inima Tsjeè-la Nainá koa ko ni'in. Isaá tjín-la nga'nó mì k'oaá-ne 'an. Skanda mikiì tjí'nde-na nga 'an kjíkoaa xojtè-la.

¹² Jyeé kjinaya tsja jè pala nga siitsjeè tjé-la trigo. Kinchàxkó trigo ya iya ni'nga; ko jè tjé

paja k_{in}chàjìin ni'ín ñánda nga mìkìi bits'o n_{it}a mé n_{ach}rjein-ne.

*K'oqá s'ín komà nga komà bautizar Jesús
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)*

¹³ Jesús j'ìi-ne Galilea ya xajngá nandá Jordán nga mejèn-la nga jè Juan s'ìin bautizar Jesús.

¹⁴ Tanga jè Juan k'e nga sa ítjòn mìkìi kòkjeiín-la, kitsò-la Jesús:

—'Áán xi mochjeén-na nga jíi s'een-ná bautizar, tanga ngaji, ta saá 'an f'iichòn-ná.

¹⁵ K'eé kitsò Jesús:

—Tjii-lè kjondaà, t'een-ná bautizar mé-ne nga k'oas'ín s_{ik}itasoán kjotíxoma-la Nainá.

K'eé kòkjeiín-la Juan.

¹⁶ K'e nga jye komà bautizar Jesús, k'e nga jye itjojiin-ne nandá, ikjoàn kitáx'a-la ngajmii, kò jè Jesús kijtseè Inimá Tsjeè-la Nainá xi inchrobàjen-ne ngajmii, koni kji nise paloma kji; yaá kiskaàsòn-la Jesús.

¹⁷ K'eé kina'yà jngò-la 'én xi ngajmii inchrobà-ne xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xan-la xi 'ño matsjake; tsja tjín-la takoàn it'aà ts'e.

4

*K'e nga jè xita neíi kiskoòt'aà Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)*

¹ Jè Inimá Tsjeè-la Nainá kiikò Jesús jngò i'nde it'aà xìn nga jè xita neíi skót'aà nga mejèn-la nga kátátsji jé.

² Ichán n_{ach}rjein kò ichán n_{it}jen tsibìjnachjan Jesús kò k'e nga koma iskan jye kjòhòjò-la.

³ Jè xita neí xi ma-la konachan ijchò kasit'aà chraña-la ñánda tíjna Jesús, kitsò-la:

—Tsà kixí kjoa nga ngaji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè, tji-la okixi jña ndajo koi nga inchrajín kàtama.

⁴ Tanga Jesús kitsò-la:

—Tjit'aà Xojon-la Nainá, nga tsò: “Mìtsà tà koi tsojmì xi ma chine kitsakon-ne xita, tikoáá kitsakon-ne nga yije 'én xi chja Nainá.”

⁵ Jè xita neí kiiko Jesús ya Naxandá-la Nainá xi xó kitjaajìn-ne [ñánda 'mì Jerusalén]; kisikíjnasòn ingo ítjòn ñánda isa 'nga kji.

⁶ Kitsò-la:

—Tsà kixí kjoa nga ji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè, tikatjengui yijo-lè, nga k'oaá s'ín tjit'aà Xojon-la Nainá nga tsò:

Nainá koií xá-la àkjale-la it'aà tsiji,

nga kò tsja tsoba'ño-lè,

mé-ne nga nijngoò ndajo satíngui-ne ndsokoi.

⁷ Jesús kitsò-la:

—Tikoáá tjit'aà Xojon-la Nainá, nga tsò: “Kì k'oaá s'ín chít'ì Nà'èn-ná xi Nainá.”

⁸ Ìjngoò k'a jè xita neí kiiko Jesús isòn nindoò xi 'ño 'nga kji, koa tsakó yije-la ngats'ì naxandá xi tjin isò'nde kò kjoajeya-la jña naxandá.

⁹ Kitsò-la:

—Nga jí tsjaà yije-lè naxandá koi, tsà kosìxkó'nchit'aà-ná kò jeya sikíjna-ná.

¹⁰ K'eé kitsò Jesús:

—Tixin xita neí, tisit'aaxìn-ná. Nga k'oaá s'ín tjit'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Jeya tikíjni Nà'èn-ná xi Nainá 'mì-la; tà jè tajngoò tikitason-la.”

11 K'eé kii jè xit̃a neí, tsasít'aàxìn-la Jesús. Ikjoàn ijchò àkjale-la Nainá xi kisìs'in-la Jesús.

*Kii komà nga kii síxájiin-la xit̃a Galilea Jesús
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)*

12 K'e nga kii'nchré Jesús nga jè Juan xi kis'iin bautizar xit̃a ndayá t̃jna'ya, kii ìjngoò k'a-ne ya ì'nde-la ñánda 'mì Galilea.

13 Tanga mì ya tsibìjna ñánda 'mì Nazaret; ján kii k̃jna ñánda 'mì Capernaum, jngoò naxandá xi kijnandii ndáchikon ya ì'nde xi chja-ne Zabulón ko Neftalí.

14 K'oaá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn-ne 'én xi kiskii Isaiás xit̃a xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò:

15 Jè nangui xi ts'e Zabulón ko jè nangui xi ts'e Neftalí,

ya ndiyá xi fi ìndii ndáchikon,

ján xijngoàà xajngá nandá Jordán ya nangui Galilea,

ñánda t̃jín xi mìtsà xit̃a judío.

16 Jñà xit̃a naxandá koi xi t̃jijñò kjohítsjeèn-la,

kijtseè jngoò ni'ín xi 'ñó tse kji,

koa jñà xit̃a xi ya t̃jimaya ndiyá-la kjoabiyaà,

kjòhiseèn kjohítsjeèn-la.

17 K'eé tsibíts'ia Jesús nga kiichjaya 'én ndaà-la Nainá. Kitsò:

—Tikájno jé-nò, k̃i t̃i jé binchaàtsji-nò nga jyeé kjòchrañàt'aà-nò nàchrjein nga jchaa kós'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

Kii kis'iin Jesús nga ñijòn xit̃a kiichja-la xi ma-la sík'en t̃in

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 K'e nga tífa Jesús ya indii ndáchikon ts'e Galilea, kijtseè jò xita xi 'ndse ma, jngoò xi 'mì Simón ko tije-ne xi 'mì Pedro, ko xi jngoò, jè xi 'mì Andrés. Jña xita koi xi sík'en tin. K'e nga nchisíkatjen-jiin-nda na'ya-la,

19 Jesús kitsò-la:

—Nchrohótjngui-ná, 'aán tsjaà-nò xá nga kíkóya xita xi 'an kjit'aà-na koni s'in maxkóya tin.

20 Jña xita koi nitoón kisikájna na'ya-la nga kiitjngui-la Jesús.

21 Isa xijngoaà isa Jesús kijtseè nguì jò xita xi tikoá 'ndse ma-ne; jngoò xi 'mì Jacobo, ko xi jngoò, Juan 'mì; ixti-la Zebedeo. Yaá títsaya chitso ko na'èn-la. Nchibíndaàya jña na'ya-la. Jesús kiichja-la nga jña kojmeiiko.

22 Xita koi nitoón kisikájna chitso-la ko na'èn-la nga kiitjngui-la Jesús.

*Kii kis'iin Jesús nga kjin xita tsakóya-la
(Lucas 6:17-19)*

23 Jesús tsajmeè kóhokji nangui Galilea, tsakóya 'én-la Nainá ya ni'ya ingo sinagoga nga íngó íngó naxandá. Kiichjaya 'én ndaà-la Nainá koni s'in otixoma Nainá; tikoá kisindaà-ne ngats'ii ch'in xi tjín-la xita nga xki xi ján ijòjno ijòt'aà yijo-la.

24 Kina'yà-la Jesús kóhokji ya inde ñánda 'mì Siria, koá j'iiiko-la xita xk'én xi kjin skaya ch'in tjín-la, jña xi ijòjno ijòt'aà yijo-la ko xita xi ch'in neii tíjiin inima-la, ko tjín xi ch'in biyaàxín tjín-la, ko xita xi mì kì ndaà ma síhiníyá yijo-la. Jesús kisindaà-ne ngats'ii xita koi.

²⁵ Kjin xita xi ya i'nde-la Galilea kiitjngui-la, ko jña xita naxandá xi te ma-ne (xi 'mì Decápolis), ko jña xita naxandá Jerusalén ko naxandá xi i'nga xi ya chja-ne nangui Judea, ko xi chja-ne xijngoà xajngá nandá Jordán.

5

Kii kitsò Jesús nga kiichjaya ya isò'nga nindoò

¹ Jesús, k'e nga kijtsee ngats'ii xita xi kjin ma-ne, kiimijìn-jno ya isò'nga nindoò koa yaá tsibijna. Jña xita xi kota'yàt'aà-la ijchò kinchat'aà-la.

² Jesús k'eé tsakóya-la kitsò-la:

Kjondaà xi sakó-la jña xita k'e nga mé kjoa títsajìin

(Lucas 6:20-23)

³ —Mé tà ndaà-la jña xita xi machiya-la nga mochjeén-la kjondaà-la Nainá; xita koi, jyeé ts'e ngats'ii kjondaà xi tjín ya ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

⁴ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi kjindáya; Nainá sùjetakòn-né.

⁵ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi indaajìin tjín inima-la; jña tjoé-la nangui xi Nainá jye k'oas'ín kitsò nga jña tsjá kjotjò-la.

⁶ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi 'ñó mejèn-la nga kitasòn xi kjoa kixi xi Nainá síjé; Nainá kosìko nga kitasòn kjoa koi.

⁷ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi mahimakeè xita xi kje'ei; Nainá kohimakeè ngajo-ne jña xita koi.

⁸ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi tsjeè tjín inima-la; jña xita koi, jña-né xi skoexkon Nainá.

9 'Mé tà ndaà-la jǎ̀nà x̄it̄a xi síkijna'nchán kjoa; Nainá ki'ndí-laá k̄itso-la.

10 'Mé tà ndaà-la jǎ̀nà x̄it̄a xi kjo'in t̄jín-la nga fit̄j̄ngui kondra-la x̄it̄a, koi kjoa-la nga ndaà síkitasòn xi kjoakixi. X̄it̄a koi, jyeé ts'e ngats'iì kjondaà xi t̄jín ya ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

11 'Mé tà ndaà-nò k'e nga jǎ̀nà x̄it̄a ch'o k̄itso-nò nga kotít'aà-nò k̄o k'e nga ch'o s̄iìk̄o-nò, k̄o k'e nga 'én ndiso tsját'in-nò xi kjoa ts'an.

12 Tsja t'è-là inima-nò, koa tsja t'è-là takòn. Jñò, tsee kjondaà tjoé-nò ján ngajmii. Mìtsà tà jñò xi ot̄inìk̄o-nò. K'oaá t̄is'ín kinìk̄o jǎ̀nà x̄it̄a xi k̄iìchja ngajo-la Nainá xi chinchima ítjòn-nò.

*Kiís'ín kochjeén naxa k̄o ni'ín xi t̄jín isò'nde
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)*

13 'Jñò, k'oaá s'ín ngaya-nò koni tsà naxa xi mochjeén-la x̄it̄a isò'nde. Tanga tsà jè naxa m̄i t̄i k̄iì s̄iìjnchra-ne tsojmì, ¿kó t̄is'ín kochjeén-ne? M̄i t̄i mé chjì-la; xíxteèn-ne k̄o yaá k̄inchanè x̄it̄a.

14 'Jñò, k'oaá s'ín ngaya-nò koni tsà ni'ín xi mochjeén-la x̄it̄a isò'nde. Tsà jngoò naxandá xi isò'nga nindoò kijna, mìk̄i koma k̄ijna'ma.

15 K'e nga jngoò ni'ín sit'a'í, mìtsà ya s̄ijnangui kaxa. Yaá sijna ñánda 'nga choòn, mé-ne nga kohiseèn yije-la x̄it̄a xi títsajnyaya ni'ya.

16 Koni ni'ín xi síhiseèn-la x̄it̄a, k'oaá s'ín ndaà t̄ijchá yijo-nò nguixkon x̄it̄a xi kj'e'í, mé-ne jǎ̀nà x̄it̄a koi, jeya s̄iìk̄ijna Na'èn-nò xi Nainá xi t̄ijna ngajmii k'e nga skoe-nò nga ndaà t̄itsa'nè.

*Kiís'ín tsakóya Jesús it'aà ts'e kjotíxoma-la Nainá
xi kiskii Moisés*

17 'Jñò, kì k'oaá s'ín nìkítsjeèn: mìtsà koi xá j'i-na 'an nga kochrjekànguia jè kjoṭíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kò jè xi tsakóya xīṭa xi kiichja ngajo-la Nainá. Tà saá j'i sijnogoò-ná 'én xi tjit'aà kjoṭíxoma.

18 Okixii xi xan-nò, koni tjin nàchrjein kijnà-isa isò'nde kò ngajmii, nímé xi tjáxìn-la jè kjoṭíxoma, nijngoò punto kò nijngoò letra tjáxìn-la, skanda kóni nga kojngoò yije kjoa xi tjit'aà kjoṭíxoma.

19 Jè xīṭa xi mìkii síkitasòn koni s'ín tíchja kjoṭíxoma, na'sín 'ño chiba tíchja, kò k'oaá s'ín okóya-la xīṭa, k'oaá tís'ín 'ño chiba jcha-la ya jjiin naxandá xi jè otíxoma-la xi ngajmii nchrobá-ne. Kò jè xīṭa xi síkitasòn kjoṭíxoma-la Nainá kò k'oas'ín okóya-la xīṭa xi kj'eii, jè xīṭa jè, jè xi 'ño 'nga kijnà ya jjiin naxandá xi jè otíxoma-la xi ngajmii nchrobá-ne.

20 Okixii xi xan-nò, tsà mìkii isa ndaà síkitasòn kjoakixi koni jñà xīṭa fariseo kò xīṭa xi okóya kjoṭíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mìkii kitjás'en-jñò ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

*Kiis'ín tjin it'aà ts'e kjoajti
(Lucas 12:57-59)*

21 'Jñò jye kina'yà koni s'ín ki'mì-la jñà xīṭa jchínga-nò: “Kì xīṭa nìk'eèn; nīṭa yá-ne xi xīṭa sikk'en, kjo'in s'e-la.”

22 Tanga 'an k'oaá xan-nò, tsà jngoò xīṭa xi kojtikeyè 'ndse, s'eé-la kjo'in. Jè xi ch'o kitso-la 'ndse, xīṭaxá tsjá-la kjo'in. Kò jè xi 'ndse kitso-la: “Ngaji nímé chjí-lè”, ok'in-la nga ján kjoii jjiin ni'in ts'e i'nde kjo'in.

23 'Tsà k'e nga kíkoji tsojmì kjotjò-lè nga Nainá k'oi-la ya i'nde tsjeè-la, koa ya koìtsjeèn-lè nga jè 'ndsì tjín-la kondra tsiji,

24 tikítsajnei tsojmì kjotjò-lè ya i'nde tsjeè, ikjoàn tikìtsi'ba-la 'ndsì koa k'eé koma sikítsajnei tsojmì-lè.

25 'Tsà tjín xitá xi kohòngui-lè nga kjiko-lè ni'ya osen, k'e nga tjaàya ndiyá, nitoón jchibàndaà-nò, mé-ne nga mì ya kjiko-lè nguixkon xitaxá, ko jè xitaxá mì ya tsjá-la kindá jñà policia nga mì ndayá kjiko-lè.

26 Okixijí xi xan-lè, mì tì kiì koma kitjoo-ne ndayá skanda k'e nga kíchjítjì yijo-lè nga yije xi sijié-lè xitaxá.

Kiís'in tjín ts'e kjoa chijngui

27 'Jñò, jye kina'ya koni s'in ki'mi-nò kjòtseé: “Ki kjoa chijngui 'nè.”

28 Tanga 'an k'oaá xan-nò, nita yá-ne xi kot-sejèn-jno jngoò chjoón nga fahajiiin-la, jye kjoa chijngui tís'in koni títsò inima-la.

29 'Tsà jñà xkoòn kixi ótsji jé-nò, tinachrjeè; kjiin tikatsjoò. Ìsaá ndaà-ne tsà chija jngoò xkoòn mì k'oaá-ne tsà ya kixojiiin yije yijo-nò ya ijiiin ni'in ya i'nde kjo'in.

30 Tsà jñà ndseji kixi ótsji jé-nò, tichátjòn; kjiin tikatsjoò. Ìsaá ndaà-ne tsà chija jngoò ndseji mì k'oaá-ne tsà ján kjoì yijo-nò ijiiin ni'in ya i'nde kjo'in.

*Kiís'in tjín kjotxoma it'aà ts'e xitá xi tsjeiìn xikjín
(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)*

31 'K'oaá t̄is'ín kis'enojmí kjòtseé, n̄ita yá x̄ita-ne xi mejèn-la tsjín chjoón-la, ítjòn tjámiì nga xojon xi tsjeiìn-ne xíkjín x̄ita.

32 Tanga 'an k'oaá xan-nò: tsà jngoò x̄ita x'in xi tsjín chjoón-la, tsà mìtsà kjoa chijngui t̄is'ín jè chjoón, jè x'in-la t̄ibít'in-la nga kjoa chijngui k̄atas'ín chjoón. Jè chjoón, k'e nga kixan ìjngoò k'a-ne, jè x'in xi kixan-ko, t̄ikoaá jye kjoa chijngui t̄is'ín.

Kiis'ín tjín it'aà ts'e 'én xi nokjoá nga Nainá t̄ibeè

33 'T̄ikoaá jye kina'yà koni s'ín ki'mì-la j̄nà x̄ita jchínga-ná: “K'e nga bixón: t̄ibeè Nainá, k̄i chonachan-jèn, t̄ikitasòn 'én-nò.”

34 Tanga 'an k'oaá xan-nò: K'e nga 'bioò 'én-nò, jngoò k'aá k̄i yá xi n̄ikíjna ítjòn. K̄i k'oas'ín bixón: “T̄ibeè ngajmiì.” Nga jè ngajmiì, jè íxile kjotíxoma-la Nainá.

35 T̄ikoaá k̄i bixón-jèn: “T̄ibeè isò'nde”, nga jè nangui, yaá nchasòn ndsoko Nainá. T̄ikoaá k̄i bixón-jèn: “T̄ibeè naxandá Jerusalén”, nga jè naxandá jè, ts'eé X̄itaxá Ítjòn xi Nainá.

36 T̄ikoaá k̄i skoò n̄ikíjna ítjòn k'e nga mé 'én xi 'bioò. Nga mìkiì koma-nò nga s̄jma o s̄ichroba jngoò tsja skoò.

37 Tà k'oaá s'ín tinókjoaa “jon”, o xi “majìn”. J̄nà 'én xi k̄jisòn, yaá nchrobá-ne it'aà ts'e x̄ita neíí.

Kiis'ín t̄ikoo j̄nà x̄ita xi ch'o s̄iko-nò

(Lucas 6:29-30)

38 'Jye kina'yà koni s'ín ki'mì-nò kjòtseé: “Tsà yá xi kochrje jngoò xkoiìn, t̄inachrjeè ngajo-ne ts'e. K̄o tsà yá xi skoetoòn-lè nga skónájen jngoò ni'ñoi, chjínájen ngajo-ne ts'e.”

39 Tanga 'an, k'oaá xan-nò: Tíkjeiín-là xita ts'en. Tsà jngoò xita xi sijnst'iin-t'aà kjiòòn kixi, tikoáá tjiì-là xi ngobà nga kàt'eé-la.

40 Tsà jngoò xita kohòngui-nò nga mejèn-la skoé nachro-nò, tikoá tjiì-là nachrokisòn-nò nga kàtakjoé.

41 Tsà jngoò xita xi kjò'ño s'in-nò nga sikkajen jngoò hora-nò ch'á-la nga onguiko-la, jò hora isa kjiin tanguiko-la.

42 Tsà yá xita xi síjé-nò tsojmì, tjiì-là; kò tsà jngoò xita xi mejèn-la skiñat'aà-nò tsojmì, kì 'mì-là: mìkii koma.

*Kó s'in sikoo jña xita xi majtikeè-nò
(Lucas 6:27-28, 32-36)*

43 'Tikoáá jye kina'yà koni ki'mì-nò kjòtseé: “Titsjacha xita xinguiòo kò tjticha kondra-nò.”

44 Tanga 'an k'oaá xan-nò: Titsjacha jña xi kondra-nò, tichikon-t'ioòn jña xi chja'on-kò-nò, ndaà tikoo jña xi jtikeè-nò, titsi'batjiò jña xi ch'o tsò-nò kò jña xi ch'o síkò-nò.

45 Tsà k'oas'in s'eén, ki'ndí-la Nainá xi tíjna ngajmii koma; Nainá síhiseèn-la ndobá-la ts'oi xita xi ndaà kò xi mì kì ndaà; tikoáá Nainá sík'a-la jtsí jña xita kixi kò xi mitsà xita kixi.

46 Jño, tsà tà jña matsjacha xita xi matsjakeè-nò, ni mé kjondaà xi s'e-nò; nga k'oaá tis'in jña xita xi síkíhjtjì tsojmì ts'e Roma.

47 Tsà tà jña xita xinguiòo xi 'ndsè chiba sixat'aà, ¿a k'oaá ma-nò nga 'ño ndaà tisa'nè?; nga tikoáá jña xita xi mìkii beèxkon Nainá, k'oaá tis'in.

48 Jño, nguì kjoakixií t'een, koni jè Na'èn-ná xi tíjna ngajmii nga nguì kjoakixií s'in.

6

Kiís'ín t'een k'e nga k'oi-là kjondaà xita

¹ 'K'e nga ndaà tjin kjoa xi 'nè, tìkindako-nò yijo-nò; kì tà k'ée k'oa 'nè k'e nga nguixkon xita, tsà tà jè xi mejèn-nò nga skoe-nò xita xi kj'eíí. Tsà k'oas'ín s'een, Na'èn-ná xi tjna ngajmiì mìkìì sùichikon-t'in-nò.

² K'e nga jngoò kjondaà k'oii-là xita ima, kì kii bènojmi-là ngats'ii xita xi kj'eíí, koni s'ín xita xi jò isén tjin-la ya ni'ya ingo sinagoga ko ya ndiyá nga tsjá kjotjò-la tsojmì xita; tà jé xi mejèn-la nga skoe yije xita. Tanga okixíí xi xan-nò, jña xita xi k'oas'ín s'ín, jyeé tjin-la chjí-la [nga nguixkon xita. Mi tì mé sùichikon-t'in-ne Nainá.]

³ K'e nga tsà tsojmì k'oi kjotjò-là xita ima, mochjeén-né nga mì yá xita xi skoe; nì jè skoe xi 'ño amigo chibá.

⁴ Tjà'ma-là jè kjondaà-nò; k'e nga jè Na'èn-ná skoe jè xi kjoa'ma, jè tsjá-nò chjí-nò.

*Kiís'ín t'een k'e nga bìtsi'ba-lá Nainá
(Lucas 11:2-4)*

⁵ 'K'e nga bìtsi'ba, kì k'oaá 'nè koni s'ín xita xi jò isén tjin-la. Jña xita koi, k'e nga bìtsi'ba-la Nainá, tsjakeè-né nga bincha kixi ya ni'ya ingo sinagoga ko ya chrjangui-la nditsin ñánda kjin xita kotsejèn-la nga Nainá bìtsi'ba-la. Xi okixi k'oaá xan-nò, jña xita koi, jyeé tjin-la chjí-la [nga nguixkon xita. Mi tì mé sùichikon-t'in-ne Nainá.]

⁶ Tanga k'e nga mejèn-lè nga kítsi'ba-la Na'èn-ná, títjás'iin ni'ya-lè, tichjoì xotjoa-la ni'ya-lè, ìkjoàn tìjé-la kjondaà-la Na'èn-ná xi ya tajngoò

tíjna'mako-lè. Jè Na'èn-ná tsjá-lè chjí-lè nga jè tibeè xi kjoa'ma.

⁷ K'e nga bìtsi'ba, kì taxkì kjìn 'én nokjoà, koni s'ín xítà xi mìkì beèxkon Nainá. K'oaá s'ín síkítsjeèn nga kjìn 'én kichja-la Nainá, ìsáá ndaà kji'nchré-la.

⁸ Kì k'oaá 'nè koni s'ín jñà xítà koi; jè Na'èn-ná jye tíjìn-la mé xi mochjeén-nò k'e nga tikj'eè nìjét'aà-là.

⁹ K'e nga bìtsi'ba, kíis'ín tìnókjoaa:

Na'èn-najen xi tijni ngajmì,
kàtayaxkón-la kjoajeya-lè nga tsjeè tijni.

¹⁰ Kàtjanchrobá kjotíxoma-lè,
k'oas'ín kàtama ì it'aà nangui koni s'ín mejèn-lè nga koma,

koni s'ín ma ján ngajmì.

¹¹ Tjiì-nájen ì ndeì jè niño xi mochjeén-najen nga nachrjein inchijòn.

¹² Tijchàat'aà-nájen jé-najen koni s'ín nìjchàat'aà-lajen jñà xítà xi ch'o síko-najen.

¹³ Kì kù bìì'ndi yá xi mejèn-la nga kot'aà-najen nga kìnchátsji jé-jen.

Tìkinda-nájen xi it'aà ts'e xítà neí.

Nga tsijí kjotíxoma, tsijíí nga'ño kò tsijíí kjoajeya nítà kjé-ne. K'oas'ín kàtama.

¹⁴ Tsà jñò sijchàat'aà-là jé-la xítà xi kj'eí, tìkoaá jè Na'èn-ná xi tíjna ngajmì sijchàat'aà-nò jé-nò.

¹⁵ Tanga tsà jñò mìkì sijchàat'aà-là jé-la xítà, tìkoaá Na'èn-ná mìkì sijchàat'aà-nò jé-nò.

Kíis'ín t'een k'e nga bitsajnachjan

¹⁶ K'e nga bitsajnachjan, kì k'oaá 'nè koni s'ín jñà xítà xi jò isén tjín-la nga síkijatjìya isén-la, mé-ne nga skoe-ne xítà nga ba tjín-la nga

títsajnachjan. Xi okixi, k'oaá xan-nò, jñà xita koi, jyeé kitjoé-la chí-la [nga nguixkon xita. Mi ti mé sùichikon-t'in-ne Nainá.]

¹⁷ Tanga jñò, k'e nga bitsajnachjan, k'oaá 'nè. Ta saá tanijnoò isén-nò ko tasi'a tsjaskoò,

¹⁸ mé-ne nga mìkì skoe-nò xita tsà titsajnachjan, ko jè Na'èn-ná xi tíjna'mako-nò, ta jè xi tíbeè. Jè sùichikon-t'in-nò.

Kjoa nchiná xi tjin ján ngajmù

(Lucas 12:33-34)

¹⁹ 'Jñò, k' tsojmì kjin binchatjò i isò'nde; bits'on-né ko makixo-né ko jñà xita síchijé.

²⁰ Ta saá ján ngajmù tinchatjò tsojmì. Ján ngajmù mìkì bits'on ko mìkì makixo tsojmì; tikoáá tsjin xita chíjé.

²¹ Ya ñánda kinchatjò tsojmì-nò, tikoáá yaá sùikítsjeèn inima-nò.

Kós'in mochjeén xkoaán

(Lucas 11:34-36)

²² 'Jñà xkoaán, jè ma ni'in xi síhiseèn-la yijo-ná. Koií kjoa-la k'e nga ndaà tsejèn-ná, iseèn choòn yije-la yijo-ná;

²³ tanga tsà mìkì ndaà tsejèn-la xkoiin, tikoáá kóhokji yijo-lè, tà jñò choòn-la. Nga tíjñò-la kjohítsjeèn-lè tikoáá nguì tà jñò choòn-la yijo-lè.

Yá xi koma nei-la xita xi 'ñó matsjakeè ton

(Lucas 16:13)

²⁴ 'Nijngoò xita xi jò koma nei-la nga sùixá-la. Tsà jò koma nei-la, jngoò kojtikeyeé koa jngoò kotsjakeè; jngoò ndaà kjit'aà-la koa ch'o sùiko xi ijngoò. Jñò, tsà kjoa nchiná sùis'in-là, mìkì kos'in-la kjoa ts'e Nainá.

*Kós'ín síkinda Nainá jñà xi ixti-la ma
(Lucas 12:22-31)*

25 'K'oaá xan-nò, kì makájno-nò mé tsojmì xi chjinee, xi s'ioo, nga sijchá yijo-nò, ko mé nikje xi chikjá. ¿A mì 'ya-jèn k'e nga titsajnakoaán i isò'nde tjín-isa kjoa xi isa 'ñó chjí-la mì k'oa-ne koni tsojmì xi ma chine? Tikoáá yijo-ná, tjín-isa kjoa xi isa 'ñó chjí-la mì k'oa-ne koni jè nikje xi chikjá.

26 Chítsejèn-là nise xi tjíma ijìin isén; mì jnoó 'beé; mì nijin majchá-la koa mì ni'nga tjín-la ñánda bincháxkó nijin-la; tanga jè Na'èn-ná xi tjina ngajmì tsjá-la tsojmì xi kine; koa jñò, isaá chjí-nò mì k'oa-ne jñà nise.

27 Jñò, nas'ín takó 'ñó sikájnoò, ni itsé koma sikatonè-là nachrjein-nò koni s'ín tjíndaà-la Nainá.

28 '¿Mé-ne nikájno-nò xi it'aà ts'e nikje xi chikjá? Chítsejèn-là naxó lirio xi majchá ijìin ijñá; mìkiì síxá ko mìkiì ma-la faña nikje.

29 Tanga 'an, k'oaá xan-nò, ndaà tsà jè Salomón xi xitaxá ítjòn tsibijna nga 'ñó xita jeya, mì k'oaá kjoàn nikje xi tsohòkjá koni kjoàn jñà naxó nga ndaà kjoàn.

30 Nainá, k'oaá s'ín ndaà kjoàn s'ín xka ijñá, xi jngoò nachrjein titsajnakon ko xi ma nchijòn kotsjoojìin ni'ín. Jñò xi xita 'mì-nò xi mìkiì ndaà mokjeiín-nò, ¿a mìtsà isa niton tsjá-nò Nainá nikje xi mochjeén-nò nga chikjá?

31 Kì makájno-nò, kì bixón-jèn: “¿Mé xi chjineé?, ko ¿mé xi s'ioáá? ko ¿mé nikje xi chikjá?”

32 Nga yije tsojmì koi, k'oaá tjín xi ótsji jñà xita xi mìkiì mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá. Tanga jñò tjínaá-nò Na'èn xi tjina ngajmì xi jyeé tjìin-la nga

mochjeén-nò ngats'iì tsojmì koi.

³³ Ítjòn tìnchátsjioè kjoa ts'e Nainá koni s'ín otíxoma kò kjoakixi-la; ngats'iì tsojmì xi mochjeén-nò tà tjoésòn-nò.

³⁴ Kì makájno-nò mé kjoa xi s'e nchijòn-lè; nga nchijòn-lè, s'eé-nò kjoa xi kokájno-nò; tà koií kjoa tikájno xi tjín nachrjein i'ndeì.

7

*Mì kii koma jñá sikindaá jé-la xita xinguiá
(Lucas 6:37-38, 41-42)*

¹ 'Kì kjo'in 'biì-là xita xinguiò kjoa ts'e jé-la mé-ne nga mì kjo'in tjoé-nò kjoa ts'e jé-nò.

² Koni s'ín k'oi-là kjo'in xita xi k'eií, k'oaá tis'ín tjoé ngajo-nò kjo'in. Jè chiba xi sichibaya-là xinguiò, tijè kochiba ngajo-nò.

³ [¿Mé-ne jé-la xinguii nìkinda-ne koa tsiji mìkii nìkindii?] ¿Mé-ne chitsejèn-la jè tjé xi kjinangui xkon xinguii, kò jè yá chiso xi kjinangui xkoiìn mìkii chitsejèn-la?

⁴ Tsà yá chiso kjinangui xkoiìn, ¿a koma k'oín-la xita xinguii: “Tjiì'nde-ná nga kochrjekànguia tjé xi kjinangui xkoiìn”?

⁵ Ngaji xi jò ma isén-lè, ítjòn tìnachrjekàngui chiso xi kjinangui xkoiìn mé-ne nga ndaà kotsejèn-lè, ikjoàn tìnachrjekàngui tjé xi kjinangui xkon xinguii.

⁶ 'Tsojmì tsjeè xi ts'e Nainá, kì nañá 'biì-la mé-ne nga mì yá sikkáfat'aà-lè kò yá skine-lè. Koa jè ndátòn chjí xi nìkjiín, kì chinga nìkatjen-la mé-ne nga mì ndsokò kinchanè-ne.

*Kó s'ín sijé-lá Nainá k'e nga mé xi mejèn-ná
(Lucas 11:9-13; 6:31)*

⁷ 'Tijé mé xi mejèn-nò, jè Nainá tsjá-nò; tìnchátsjioè Nainá, sakó-nò; tìnókjoat'aà-là Nainá mé xi mejèn-nò mé-ne skíx'a'nde-nò koni jngoò xotjoa.

⁸ Ngats'iì xità xi síjé, tjoé-la, jè xi ótsji, sakó-la kò jè xi chjat'aà-la Nainá, táx'a'nde-la koni jngoò xotjoa.

⁹ 'Jñò xi xità jchínga 'mì-nò, tsà inchrájin sijné-nò ixti-nò, ¿a ndajóó k'oi-là? Majìn.

¹⁰ Koá tsà tìn sijné-nò, ¿a yeé k'oi-là? Majìn.

¹¹ Jñò nas'ín xità xi ch'o 'nè, ma-nò 'biì-là ixti-nò tsojmì xi ndaà kjoàn. Jè Na'èn-nò xi tíjna ngajmì, isaá nìton sùs'in-nò nga tsjá-nò tsojmì xi ndaà kjoàn tsà jñò sijét'aà-là.

¹² 'Nità mé kjondaà xi mejèn-nò nga sikkò-nò xità, k'oaá tís'ín tikò ngajo-nò. K'oaá s'ín tíchja kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kò xojon-la xità xi kiichja ngajo-la Nainá.

*Kó kji xotjoa xi kitjás'één
(Lucas 13:24)*

¹³ 'Títjás'ioòn jè xotjoa xi 'nchrèya kji. Jè xotjoa kò jè ndiyá xi 'ñó tiyà, ndiyá-la kjo'in-né. Kjin xità xi ya fahas'en.

¹⁴ Kò jè xotjoa kò ndiyá xi 'nchrèya choòn, ndiyá-la kjoabinachon-né, kò chiba xità matsji-la.

*Kó s'ín jchaxkoaán xità it'aà ts'e xá xi s'ín.
(Lucas 6:43-44)*

¹⁵ 'Ndaà tikindaa yijo-nò it'aà ts'e xità ndiso xi tsò nga 'én-la Nainá síka'bí. K'e nga f'ìikon-nò jña

xìtḁ koi, ìmḁ kjoḁá s'ín koni orrè tḁnga inìma-lḁ, tsején ts'eén 'ya.

¹⁶ Jñò jchaxkoòn xìtḁ koi ìt'aà ts'e xá xi s'ín. K'oaá ngaya-lḁ koni jngoò yá xi ndaà toò ojà-lḁ. Jè toò uva, mìtsà jè majchá-lḁ yá na'yá. Tìkoáá jè toò iko, mìtsà jè majchá-lḁ yá na'yá.

¹⁷ Ngats'ìì yá xi ndaà kjoàn, ndaà toò ojà-lḁ. Tḁnga jè yá xi mìkiì ndaà kjoàn, mìkiì ndaà toò xi ojà-lḁ.

¹⁸ Jngoò yá xi ndaà kji, mìtsà ch'o kjoàn toò xi ojà-lḁ. Koá jè yá xi ch'o kji, mìkiì ojà-lḁ toò xi ndaà kjoàn.

¹⁹ Nga yije yá xi mìkiì ojà-lḁ toò xi ndaà, satèsòn-lḁ ìkjoàn sìrchájììn ni'ín nga kìtì.

²⁰ K'oaá s'ín jchaxkoòn xìtḁ koi ìt'aà ts'e xá xi s'ín.

Yá xìtḁ xi kjoahas'en-jììn ñánda nga Nainá tìhotíxoma

(Lucas 13:25-27)

²¹ Mìtsà tà ngats'ìì xìtḁ xi tsò-na: “Nḁ'èn, Nḁ'èn”, kjoas'en-jììn jè kjoatíxoma-lḁ ngajmì. Tà jñà xìtḁ xi kjoas'en-jììn xi síkitasòn koni s'ín mejèn-lḁ Nḁ'èn-na xi tíjna ngajmì.

²² K'e nga kijchò nachrjein, kjàn xìtḁ kìtso-na: “Nḁ'èn, Nḁ'èn, ngajen kinokjoàya-nájèn 'én-lè xi ìt'aà tsìjì. Nga koó 'ín-lè kinachrjekàjììn-nájèn inìma ch'o-lḁ nejí xi mìkiì ndaà; tìkoáá kjàn kjoaxkón kì'nè-jen xi ndaà tíjn.”

²³ K'eé k'oa xán-lḁ: “Mìkiì bexkon-nò. Tìnchat'aàxìn-ná jñò xi ch'o kì'nè.”

Mé xi ngaya-lḁ jñà xìtḁ xi síkitasòn 'én-lḁ Jesús ko xi mìkiì síkitasòn.

(Lucas 6:47-49; Marcos 1:22)

24 'Jè xi 'nchré koa síkitasòn 'én-na koni xan-la, k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò xita xi tjín-la kjohítsjeèn; yaá bindaàsòn ni'ya-la ñánda na_xi choòn.

25 'Ba jtsí; 'ba tjo_xkón; f'ìi xajngá nandá xi fahanè ni'ya; ni mé xi ma-la nga ndaà tjíndaà jè ni'ya, yaá kijnasòn ñánda na_xi choòn.

26 Tanga nita yá-ne xi 'nchré 'én-na ko mìkìl síkitasòn, k'oaá ngaya-la koni jngoò xita xi tsjìn-la kjohítsjeèn; yaá bindaàsòn ni'ya ñánda jncha tsomì.

27 'Ba jtsí; 'ba tjo_xkón; f'ìi xajngá nandá yaá bixòña ni'ya jè; mì tà k'oaá kji kjoa xi ma k'e nga bixòña.

28 K'e nga jye kiichja Jesús, ngats'ìi xita xi títsajna, tà k'oaá komà-la koni tsò 'én xi tsakóya.

29 K'oaá s'ín tsakóya koni jngoò xita xi 'ño tjín-la kjotíxoma, mìtsà k'oa's'ín tsakóya koni xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés.

8

Kii komà nga kjòndaà jngoò-ne xita xi tíbindojno chrjoa yijo-la

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

1 K'e nga itjojen-ne Jesús ya isò'nga nindoò, kjìn xita j'ìitjingui-la.

2 Jngoò xita xi tíbindojno chrjoa yijo-la ijchòkon koa tsasìxkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

— Na'èn, tsà mejèn-lè, tìtsjeè-ná ch'in xi tjín-na.

3 Jesús, k'eé tsijmeé tsja nga tsohót'aà-la yijo-la xita jè, kitsò-la:

— Mejèn-na, kàtandaà-ne yijo-lè.

K'e nga okitsò Jesús, nitoón kjòndaà-ne.

4 K'eé kitsò-la Jesús:

—Tiná'yi, kì yá x̄ita xi bènoj̄mí-là. T'in ñánda tíjna no'miì, takó-là yijo-lè nga jyeé kjòndaà-ne; koa jch'iì kjotjò-lè, tsojmì xi síjé kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés, mé-ne nga kàteè-ne jñà x̄ita nga jyeé kjòndaà-ne ch'in-lè.

Kii komà nga kjòndaà-ne chi'nda-là xi x̄ita sko-là soldado

(Lucas 7:1-10)

⁵ K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Capernaum, jngoò x̄ita sko-là soldado ts'e Roma ijchòkon, kisijé-là kjòndaà.

⁶ Kitsò-là:

—Na'èn, x̄ita chi'nda-na kijna-né ján ni'ya-na. Tsí 'ñó xk'én koa tífa kjo'in nga mìkii ma síhiníyá yijo-là.

⁷ Jesús kitsò-là:

—Koma kjísindaà-na.

⁸ Jè x̄ita sko-là soldado kitsò:

—Na'èn, mìkii ok'in-na nga ngaji k'oín sobi ni'ya-na, ta saá tjiì okixi nga kàtandaà-ne, koa kondaà-ne chi'nda-na.

⁹ 'An, tíjin-na nga tjín-lè kjotíxoma. Tikoáá 'an, tjín-na x̄ita ítjòn xi otíxoma-na, tikoáá tjín-na soldado xi 'an otíxoma-là, k'e nga xan jngoò-là: “T'in”, fi-né; xan-là xi ijngoò: “Nchroboí”, nchrobá-né; koa k'e nga xan-là jè xi chi'nda-na: “K'oa t'iin”, síkitasòn-na.

¹⁰ K'e nga kii'nchré Jesús jñà 'én koi, tà kjòxkón-là. Kitsò-là jñà x̄ita xi tjingui-là:

—Okixií xi xan-nò, ya Israel ni saá jngoò x̄ita sakó-na xi k'oas'ín ndaà mokjeiín-là koni jè x̄ita jè.

11 K'oaá xan-nò, kjìn xita kjoí-ne nga ñijòn chrjangui-la isò'nde xi kòkjen-kò Abraham kò Isaac kò Jacob ya ngajmii ñánda tíhotíxoma Nainá.

12 Tanga jñá xita xi tjín-ne nga ya kítsajna ñánda kotíxoma Nainá, kitjokàjiìn-né; ján kjoí nditsin ñánda jñò choòn, kò yaá skìndàya koa sùjts'iìn nì'ño.

13 K'eé kitsò-la Jesús jè xita sko-la soldado:

—T'in-ne ni'ya-lè; koni s'in nga ndaà mokjeiìn-lè, k'oaá s'in koma.

Jè chì'nda-la tik'eé kjòndaà-ne.

*Kii kis'iìn Jesús nga kisindaà-ne nachíya-la Pedro
(Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)*

14 Jesús kii ni'ya-la Pedro koa kijtseè nachíya-la nga kijna xk'én; ch'in tìjnga tjín-la.

15 Jesús tsohót'aà-la tsja jè chjoón, nitoón kjòndaà-ne ch'in tìjnga-la, tsasítjen-ne jè chjoón, ikjoàn kisis'in-la Jesús.

*Kii kis'iìn Jesús k'e nga kjìn xita xk'én j'iìko-la
(Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)*

16 K'e nga jye kòjñò, kjìn xita xk'én j'iìko-la Jesús xi inima ch'o-la neií tjín-la. Jesús tà jngoò okixi kitsjaà nga tsatíxoma-la mé-ne nga itjokàjiìn-ne inima-la jñà xita ngats'iì inima ch'o-la neií, koa kjòndaà yije-ne xita xk'én.

17 Kjoa koi koni s'in komà, koií tsitasòn koni kitsò Isaías xita xi kiichja ngajo-la Nainá k'e nga kitsò: “Jè jaàxìn ch'in-ná kò jè kisìkjeiìn kjo'in nga kjòndaà-ne ñánda kitsì'on yijo-ná.”

*Mé xi sýé Jesús it'aà ts'e xita xi mejèn-la
fitjìngui-la
(Lucas 9:57-62)*

18 K'e nga kijtseè Jesús nga kjìn ma-ne xit̃a xi kitseèndi-l̃a, kitsjaà-l̃a okixi xit̃a xi kota'yàt'aà-l̃a nga kii ján xijngoàà ndáchikon.

19 K'eé j'ii jngoò xit̃a xi okóya kjotíxoma-l̃a Nainá xi kiskii Moisés, ijchòkon Jesús, kitsò-l̃a:

—Maestro, kjítj̃ingui-lè ñit̃a ñánda nga k'óin.

20 Jesús kitsò-l̃a:

—Jñà ñinda tjín-l̃a nguijo ñánda oyijò, koa jñà ñise tjín-l̃a tjé, tanga 'an xi Ki'ndí-l̃a Xit̃a xan-l̃a yijo-na, tsjín-na i'nde ñánda síkjáya.

21 Jjngoò xit̃a xi kota'yàt'aà-l̃a kitsò-l̃a:

—Na'èn, tjii'nde-ná nga ítjòn kjián k̃ihijñàà na'èn-na.

22 Jesús kitsò-l̃a:

—Ji, nchrobátj̃ingui-ná, jñà mik'en kàt̃ihijiin mik'en-l̃a.

Kii kis'ii Jesús nga kisikj̃inajyò tjoxkón ya ijiin ndáchikon

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Jahas'en Jesús jè chitso; kjihjtako jñà xit̃a xi kota'yàt'aà-l̃a.

24 Tà ñitoón tsatsejèn jngoò tjoxkón ko jtsí ya ijiin ndáchikon, ko jè ndáchikon taxki komà-né, mejèn bíjtsa'ma jè chitso. Tanga jè Jesús kjinafé-né.

25 Jñà xit̃a xi kota'yàt'aà-l̃a k'eé kiikon nga kisikjaá-l̃a Jesús, kitsò-l̃a:

—Na'èn, tikinda-nájen. Jye titsabixònguindá.

26 Kiihja Jesús kitsò:

—¿Mé-ne tsakjoòn-nò? 'Ñó chiba mokjeiin-nò xi it'aà ts'an.

K'eé tsasítjen Jesús, tsohótiko tjo_xkón ko ndáchikon koa nitoón kisijyò-ne tjo koa kjòndaàya-ne.

²⁷ Koa jña xita xi kota'yàt'aà-la tà kjòxkón-la, kitsò:

—Yá xita-ne jè skanda jè tjo ko ndáchikon síkitasòn-la.

Kii kis'iin Jesús nga tsachrjekàjìin inima ch'o-la neii xi tjín-la xita Gadara

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ K'e nga ijchò Jesús ján xijngoaà ndáchikon ya nangui Gadara, jò xita ijchò kinchat'aà-la xi ya itjo-ne ya ñánda sihi_jìn mik'en. Inima ch'o-la neii tjín-la. 'Ñó jchán ts'en, kjaán-ko-ne tsà yá xi ya kjoahaya ndiyá.

²⁹ 'Ñó kiichja nga kitsò:

—¿Mé xi mejèn-lè ko ngajen, ji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè? ¿A koií xá kòf'i-ne nga jchatoòn-nájen k'e nga tikj'eè bijchó nachrjein-la kjo'in?

³⁰ Ya chrañàt'aà-la kjìn jchán chinga nchikjèn-jno,

³¹ koa jña inima ch'o-la neii tsibítsi'ba-la Jesús, kitsò-la:

—Tsà kinachrjekàjìin-nájen, tjii'nde-nájen nga kitjás'en-jìn-jen yijo-la chinga koi.

³² Jesús kitsò-la:

—Ndaà tjín, tanguió.

Ikjoàn itjoiìn yijo-la jña xita koi, k'eé jahas'en-jìn yijo-la jña chinga, koa ngats'ii chinga tsatíkjájen-jno ya naxi skanda ijìn ndáchikon ko yaá k'en.

³³ Jñà x̄it̄a xi ko'ndà ch̄inga tsanga; k'e nga ijchò ij̄iìn nax̄andá, tsibénoj̄mí yije kjoa xi komà k̄o kjoa xi komàt'in jñà x̄it̄a xi in̄ima ch'o-la neí̄ t̄īiìn in̄ima-la.

³⁴ K'eé ijchò ngats'iì x̄it̄a nax̄andá ñánda t̄jna Jesús; k'e nga kijtseèxkon tsibí̄tsi'ba-la nga xìn nangui kàt̄jì.

9

Kīi kis'iìn Jesús nga kisindaà jngoò-ne x̄it̄a xi mì ki ma síhiníyá yijo-la

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ K'e nga jahas'en Jesús jè chitso, jahatot'aà xijn-goaà ndáchikon koa ijchò-ne nax̄andá-la.

² Yá ijchòk̄o jngoò-la x̄it̄a xi mìkì ma síhiníyá yijo-la; k̄jinasòn-la nachan-yá. K'e nga kijtseè Jesús nga jñà x̄it̄a koi mokjeiìn-la ìt'aà ts'e, kitsò-la jè x̄it̄a xk'é̄n:

—Jì ndí na'èn, t̄jì-la nga'ñó yijo-lè; jé-lè jye kichàat'aà-lè.

³ Jñà x̄it̄a xi okóya k̄jotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, t̄jìn i'nga xi kitsò k̄johítsjeèn-la: “X̄it̄a jè, Nainá ch̄ajno-la.”

⁴ Jesús n̄it̄oón kijtseèya-la koni s'ín nchisíkítsjeèn, kitsò-la:

—¿Mé-ne kotsò-ne k̄johítsjeèn-la in̄ima-nò nga ch'o tsò-ne?

⁵ ¿Mé xi ìsa chiba 'in t̄jìn, tsà xán-la jè x̄it̄a xi xk'é̄n: “Jé-lè jye kichàat'aà-lè”, k̄o tsà xán-la: “T̄isít̄j̄iìn koa t̄it̄jeí”?

⁶ Kokoò-nò nga 'an xi Ki'ndí-la X̄it̄a xan-la yijo-na, t̄jì'nde-na nga s̄jchàat'aà-la jé-la x̄it̄a ì isò'nde.

K'eé kitsò-la jè x̄ita xk'én:

—T̄isítj̄in, chjoí n̄achan-lè, t'in-ne ni'ya-lè.

⁷ K'eé tsasítjen jè x̄ita xk'én, kiì-ne ni'ya-la.

⁸ K'e nga kijtsee j̄nà x̄ita nga tsasítjen-ne jè x̄ita xk'én, tà k'oaá koma-la; k'eé jeya kisikíjna Nainá nga k'oas'ín tse nga'ñó tsjá-la x̄ita isò'nde.

Mé kjoa xi komà k'e nga jè Jesús k̄ichj̄a-la Mateo (Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Jesús kiì-ne i'nde jè. K'e nga tífi, kijtsee jn-goò x̄ita xi 'mì Mateo xi tíjnat'aà ím̄ixa ya ñánda síkíchj̄tj̄i tsojmì, t̄on xi fì Roma; kitsò-la:

—Nchrobátj̄ingui-ná.

K'eé tsasítjen Mateo, kiìtj̄ingui-la Jesús.

¹⁰ K'e nga tíjnat'aà ím̄ixa Jesús nga tíkjèn ya ni'ya-la Mateo, kj̄in x̄ita j'ìi xi t̄ikoā tsojmì síkíchj̄tj̄i k̄o x̄ita xi jé tj̄ín-la. T̄ikoā tsibìtsajnat'aà ím̄ixa, tsakjèn-k̄o Jesús k̄o j̄nà x̄ita xi kota'yàt'aà-la.

¹¹ T̄anga j̄nà x̄ita fariseo, k'e nga kijtsee x̄ita koi, kiskònangui-la x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín-ne maestro-nò nga x̄ita xi síkíchj̄tj̄i tsojmì k̄o x̄ita jé kjèn-k̄o-ne?

¹² Kiì'nchré Jesús, k'eé kitsò-la:

—J̄nà x̄ita xi mì ch'in tj̄ín-la, mì chj̄inexkiì mochjeén-la, j̄nà-né x̄ita xi xk'én xi mochjeén-la chj̄inexkiì.

¹³ Tanguió chíta'ya is̄a kó tsòya-ne Xojon-la Nainá xi tsò: “'An mejèn-na nga k̄atas'e-nò kjohimatakòn; k̄i ta tsjaà ch̄o n̄ik'eèn kjotj̄ò xi 'an 'biì-ná.” M̄itsà koi xá j'ì-na 'an nga j'ikjaàj̄nàa x̄ita kixi, j̄nà-né x̄ita xi tj̄ín-la jé nga k̄atasíkájno jé-la nga mì t̄i jé kohótsji-ne.

Kó kitsò Jesús k'e nga kitjònangui-la mé-ne mì bitsajnachjan-ne xita-la

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Jè Juan xi kis'iin bautizar xita, jña xita xi kota'yàt'aà-la j'iikon Jesús ñánda tjna koa kiskònangui-la, kitsò:

—Ngajen ko xita fariseo kjit'aà nachrjein bitsajnachjan-jen. ¿Mé-ne jña xita tsiji mìkì bitsajnachjan-ne?

¹⁵ Jesús kitsò-la:

—¿A baá bitsajna xita k'e nga s'eí tjin k'e nga títsajna osen xi kòbixan? Tanga kijchò nachrjein k'e nga tjáxin-la x'in xi kòbixan, k'e-né nga kítsajnachjan xita.

¹⁶ 'Jngòè nikje ibaà mìkì ma sijto-ne ko nikje xitse; nga jè nikje xitse, kjeèn-yó-né koa kotejnda-né jè nikje ibaà. Ìsa tse koma ñánda kixajnda kji.

¹⁷ Tikoáà mìkì ma sìnchá xán ixii jè chrjoa jchínga, jè xán ixii kotijnda-né jè chrjoa jchínga koa xíxteèn jè xán. Tikoáà chija jè chrjoa. Jè xán ixii, chrjoa xitseé sìnchá. K'oaá s'in ndaà sìnchá ingajò.

Tsòti-la Jairo ko chjoón xi kitsobà nikje-la Jesús

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ Tik'eé-ne nga tíchja Jesús, ijchò jngòè xita sko-la jña xita judío, tsasixkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Ndí tsòti-na, sa kò jye k'en; tanga tsà jì k'oin ko tsà kjòt'aà-la ndseji, kíjnakon ijngòè k'a-ne.

¹⁹ Tsasítjen Jesús, kiiko jè xita sko-la ko jña xita xi kota'yàt'aà-la.

²⁰ K'e nga nchifi, jngòè chjoón ijchòtjingui-la; chjoón jè, jyeé ko tejò nó xk'én nga tíxíteèn-la

jni. Kiì kasit'aà chrañà-la Jesús ya ijton íts'in nga kitsobà'ño itjòn nikje-la.

²¹ K'oaá s'in tíhoko inima-la: “Tsà tà jè sikoaa nikje-la, kondaá-na.”

²² Jè Jesús kisikáfaya, kijtseè chjoón jè, kitsò-la:

—Ndí nea, tjiì-la nga'ño yijo-lè. Kòmandaà-ne koií-né nga mokjeiin-lè it'aà ts'an.

Tijè-ne hora kjòndaà-ne chjoón jè.

²³ K'e nga ijchò Jesús ya ni'ya-la jè xita skò-la xita judío, kijtseè música xi nchisíkjane nga jye kihijiin mik'en koa kijtseè nga fijen fikjá xita nga 'ño nchikjindáya.

²⁴ Kitsò-la:

—Tìtjoo ni'ya; jè tsòti mìtsà kòbiyaà, tà kji-nafé-né.

Jña xita, tà tsijnòkeè-né k'e nga okitsò Jesús.

²⁵ Tanga Jesús tsachrje ni'ya ngats'ii xita xi títsajina; k'ée jahas'en ni'ya, kiskoé tsja jè tsòti, koa jè tsòti tsasítjen.

²⁶ Nga kijndà i'nde jè, tsabísòn 'én it'aà ts'e kjoa xi koma.

Kó s'in komàt'in xita xi jò ma-ne xi mìkiì tsejèn-la

²⁷ K'e nga itjo-ne Jesús i'nde jè, jò xita xi mìkiì tsejèn-la kiitjingui-la; 'ño kiichja, kitsò-la:

—ijchahimatakòn-nájen, ngaji xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga ji tijna ngajo-la]!

²⁸ K'e nga jahas'en ni'ya Jesús, jña xita xi mìkiì tsejèn-la ijchòkon. Jesús, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A mokjeiin-nò nga koma-na sindaà-nò?

K'ée kitsò jña xita xi mìkiì tsejèn-la:

—Jon, Na'èn. Komaá-lè.

29 Jesús k'eé kisìkò jǎ̀nà xkòn, kitsò-là:

—Jǎ̀nò, koni s'ín mokjeíin-nò, k'oas'ín kàtandaà-nò.

30 Jǎ̀nà xìtǎ xi mìkiì tsejèn-là, kitáx'a-ne xkòn koa kjòndaà-ne. Jesús 'ńó tsibínè-là nga kitsò-là:

—Ndaà t'een kindǎ nga mì yá xìtǎ xi skoë kjoa koi.

31 Tanga jǎ̀nà xìtǎ koi, k'e nga itjo-ne ni'ya, tìk'eé tsibíts'ia nga tsibénojímí nga kijndà ì'nde jè, kós'ín kis'iin Jesús.

Kó s'ín komà nga kjòndaà-ne jngoò xìtǎ xi mìkiì ma chja

32 K'e nga jye nchifi-ne jǎ̀nà xìtǎ xi mìkiì tsejèn-là, j'iìkò jngoò-là Jesús xìtǎ xi mìkiì ma chja nga inìma ch'o-là neíj tìjìin inìma-là.

33 Jesús k'e nga jye tsachrjekàjìin inìma ch'o-là neíj xi tìjìin inìma-là jè xìtǎ xi mìkiì ma chja, tìk'eé komà kùchja-ne. Ngats'iì xìtǎ xi yá títsajna tà kjòxkón-là. Kitsò:

—Kj'eè kii 'yaá kjoa xi k'oas'ín ma ì ì'nde Israel.

34 Tanga jǎ̀nà xìtǎ fariseo kitsò:

—Jè sobà xìtǎ skò-là xìtǎ neíj tsjá-là nga'ńó nga ma-là ochrjekàjìin inìma ch'o-là neíj xi tìjìn-là xìtǎ.

Kó kitsò Jesús k'e nga kjòhìmakeè xìtǎ xi kìn ma-ne

35 Jesús tsajmeèjìin ñánda naxandá ì kò naxandá jtobá nga tsakóya 'én-là Nainá ya ni'ya ìngo sinagoga ts'e naxandá koi. Kùchjaya 'én ndaà-là Nainá koni s'ín otíxoma Nainá; tìkoǎ kisìndaà-ne ngats'iì ch'in xi tìjìn-là xìtǎ nga xkì xi ján ijòjno ijòt'aà yijo-là.

³⁶ K'e nga kijtseè Jesús nga kjìn ma xita, kjòhìmakeè nga 'ñó makájno-la kò mì yá xi osìkò nga jye títsjohoya k'oaá ngaya-la koni orrè xi tsjìn-la paxtò xi ko'ndà.

³⁷ K'ée kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—Xi okixi, 'ñó tse xá tjín xi ìt'aà ts'e 'Én-la Nainá koni s'ín ma k'e nga kjìn tsojmì majchá tanga jña xita chì'nda xi síxá, chiba ma-ne;

³⁸ tìtsi'ba-là jè Nei-la xá, kàtasíkasén-ìsa xita chì'nda xi koìxkó tsojmì koi.

10

*Kó 'mì 'ín-la xita-la Jesús xi tejò ma-ne
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)*

¹ Nga koma iskan Jesús kùichja-la xita-la xi tejò ma-ne xi kota'yàt'aà-la, kitsjaà-la kjotíxoma nga koma kochrjekájìn inìma ch'o-la nejí xi tjín-la xita koa koma-la sùndaà-nè nita mé ch'in-ne nga ijòjno ijòt'aà yijo-la xita.

² Jña 'ín-la xita xi tejò jaàjìn Jesús nga tsibíxaya-la: jè tjina ítjòn, Simón xi tìkoa Pedro ki'mì, kò Andrés xi 'ndse ma Pedro; Jacobo kò 'ndse Juan xi ìxti-la Zebedeo;

³ Felipe, Bartolomé, Tomás, kò Mateo jè xi kisikíchítjì tsojmì ts'e Roma; Jacobo, ti-la Alfeo; Lebeo xi tìkoa Tadeo ki'mì;

⁴ Simón, xita xi ya fit'aà-la xita cananista; kò Judas Iscariote jè xi kisìngatsja kondra-la Jesús.

*Kós'ín tsatíxoma-la Jesús xita-la xi tejò ma-ne xi
kisikasén nga kisika'bí 'én-la Nainá
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)*

⁵ Jesús kisikasén nga tejò x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la nga kisika'bí 'én-la Nainá koa kitsjaà-la k̄jot̄íxoma, kitsò-la:

—Mikiì onguió ya i'nde-la j̄n̄a xi mìtsà x̄it̄a judío; t̄ikoa mikiì bitjaàs'en-j̄n̄oò ya naxandá-la x̄it̄a Samaria.

⁶ Yaá tanguíchòn j̄n̄a x̄it̄a naxandá Israel koni orrè xi kichjà.

⁷ K'e nga onguió t̄inókjoaya koa tixón: “Jye k̄jochrañàt'aà-nò nachrjein nga jchaà kó s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne.”

⁸ T̄indaà-nò x̄it̄a xi xk'én; t̄itsjeè xi t̄ibindojno chrjoa yijo-la; t̄ikjaáya-là xi jye k'en; nachrjekaj̄n̄oò inima ch'o-la neií xi t̄ijìn inima-la x̄it̄a. Tà k̄jot̄jò kitjoé-nò nga'ñó koi, t̄ikoaá tà k̄jot̄jò t̄jì ngajo-là j̄n̄a x̄it̄a.

⁹ Nímé t̄on ch'aà.

¹⁰ Kì na'ya ch'aà xi it'aà ts'e ndiyá. Mikiì tsà jò nachr̄o ch'aà. T̄ikoaá mikiì xoxté tsjayaà. T̄ikoaá k̄i yá garrote ch'aà. Nga jè x̄it̄a xi síxá, mochjeén-né nga k'oi-la tsojmì xi skine.

¹¹ K'e nga kijchoè naxandá ì, o xi naxandá jtobá t̄inchátsjioè jngoè ni'ya xi ndaà x̄it̄a nei-la, yaá t̄itsajnakoo skanda k'e nga ongui-nò.

¹² K'e nga k̄itjás'een ni'ya, t̄ixat'aà j̄n̄a x̄it̄a nei-la ni'ya.

¹³ Tsà j̄n̄a x̄it̄a nei-la ni'ya skoétjò-nò, t̄ichikon-t'ioòn nga s'e-la kjoa'nchán, tanga tsà mikiì skoétjò-nò, tà saá j̄n̄o s'e-nò kjoa'nchán nga s̄ichikon-t'ín-nò Nainá.

¹⁴ Tsà mikiì skoétjò-nò, k̄o tsà majìn-la k̄ji'nchré 'én-nò, t̄itjoo ni'ya jè, o naxandá jè, koa t̄itsajneè chijo-la ndsokoò.

15 Okixíí xi xan-nò, naxandá jè, ìsaá tse kjo'in s'e-la jè nachrjein k'e nga sindaàjiin-la xita, mì k'oaá-ne koni jña xita ts'e naxandá Sodoma ko Gomorra.

Kjo'in xi tjín k'e nga 'én-la Nainá bènojmiá

16 'Tiná'ya, 'an, k'oaá s'ín sikasén-nò koni tsà orrè ya jjiin-la cho tsején. Jñò, titsajnandaà nita mé kjoa-ne koni tsà ye xi 'ñó maña tikoā indaàkjoa kátama koni tsà nise paloma.

17 Ndaà tikindaa yijo-nò. Jña xita koi, ján skinit'aà-nò nguixkon xitaxá koa skaàn-koo-nò ya ni'ya ingo sinagoga.

18 Skanda ján kjiiko-nò nguixkon xitaxá guber-nador ko xitaxá itjòn, tà koií kjoa-la it'aà ts'an. K'oaá s'ín koma kinókjoa-là 'én xi ts'an jña xitaxá ko jña xi mìtsà xita judío.

19 K'e nga skinit'aà-nò ñánda títsajna xitaxá, kì makájno-nò kós'ín kinókjoaa, o kós'ín kixón. Nga tik'eé-ne, Nainá tsjá-nò 'én xi kinókjoaa.

20 Nga mìtsà jñò xi kinókjoaa; jè Inima Tsjeè-la Nainá tsjá-nò kjohtsjeèn nga ma kinókjoajiin-là jña xita.

21 'Tijè-ne 'ndse siingatsja 'ndse xita nga siik'en. Jè na'èn-la siingatsja ki'ndí-la nga siik'en xita. Jña ixti-la siingatsja na'èn-la nga kiyá.

22 Ngats'ìi xita isò'nde kojtikeyè-nò xi kjoa ts'an; tanga jè xita xi kixi kína skanda kjoehet'aà-ne, jè-né xi kitjokajin kjo'in.

23 K'e nga kjitjinguì kondra-nò xita xi jngoò naxandá, tiyó, xìn naxandá tanguió. Okixíí xi xan-nò, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, ìsaá

ítjòn kjoiaa nga tìkj'eè onguió yije kóhokji naxandá Israel.

²⁴ 'Jngoò xità xi kota'yà mìtsà ìsà tíjna ítjòn koni maestro-la; tìkoaá jngoò xità xi chí'nda tíjna mìtsà ìsà tíjna ítjòn-la nei-la.

²⁵ Jè xità xi kota'yà kojngoó ikon tsà k'oas'ín kijchò koni jè maestro-la kò jè xi chí'nda tíjna tsà tà k'oas'ín kájna koni jè nei-la. Jè xi na'èn tíjna, xità neij tsò-la; jñà xi ixti-la, ìsáá tsato ch'o kítsò-la.

Yá xità xi kiskón-lá
(Lucas 12:2-9)

²⁶ 'Kì xità tsakjoòn-là. Nga nì mé tíjn xi tíjtsa'ma xi mìkìl kòtsejèn; ngats'ìi xi tíj'ma, jchaá-la.

²⁷ Jè kjoa xi k'oa xan-nò k'e nga jñò choòn, k'oaá tixón k'e nga nàchrjein; koa jè xi kjoa'ma xan-nò, jñò tìnókjoaya kóhokji isò'nga ni'ya.

²⁸ Kì tsakjoòn-là jè xi ma-la sík'en yijo-ná, tanga inìma-ná mìkìl koma-la sìk'en. Jè xi tiskón-là xi ma-la sík'en yijo-ná kò inìma-ná nga kinjìin-ná ni'ín ts'e kjo'in.

²⁹ 'Maá satíjna jò ndí nise nas'ín tà jngoò ma ton-ná. Tanga nijngoò nise kiyá tsà mìkìl tsjá'nde Nainá.

³⁰ Jñò, skanda tsjaskoò tíxkeya yije-la Nainá.

³¹ Koií kjoa-la, kì tsakjoòn-jèn. Ìsáá tse chjí-nò mì k'oaá-ne nas'ín kìn ma ndí nise.

Jñà xità xi tsò nga 'an fit'aà-na
(Lucas 12:8-9)

³² 'Nità yá-ne xi tsjá 'én nga nguixkòn xità nga 'an fit'aà-na, 'an k'oaá tì xán nga nguixkòn Na'èn-na xi tíjna ngajmì nga xità ts'an-ná.

³³ Tanga jè xi kjojna'mat'in-na nga nguixkon xita, 'an k'oaá tis'in kójna'mat'ian it'aà ts'e nga nguixkon Na'èn-na xi tijnajngamii.

*Kii koma nga kojòya xita xi kjoa ts'e Cristo
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ 'Kì k'oaá s'in nikijsjeèn nga kjoa'nchán j'iikoaa isò'nde. Mì kjoa'nchán j'iikoaa, ta saá kjoajchán j'iikoaa.

³⁵ Koií xá j'i-na nga jña xita, tijè-ne na'èn-la koma-ne kondra-la; jè tsòti-la, tijè koma-ne kondra-la nea-la; ko jè kja'nda-la, tijè nachiya-la koma-ne kondra-la.

³⁶ Nga jngoò jngoò xita, tijña-ne xita ni'ya-la koma kondra-la.

³⁷ 'Jè xi isa tjòkeè na'èn-la ko nea-la ko 'an mikiì matsjakeè-na, mikiì ok'in-la nga xita-na xán-la; ko jè xi isa tjòkeè ti-la, o jè tsòti-la, ko 'an mikiì matsjakeè-na, mikiì ok'in-la nga xita-na xán-la.

³⁸ Jè xi kjo'in tsakjón-la nga majìn-la ojen krò-la nga 'an kjinchrobà tjingui-na mikiì ok'in-la nga xita ts'an xán-la.

³⁹ Jè xita xi ndaà ótsji kós'in ma sikkinda yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, ta saá sikkhija-né ko kjo'in kijnajìn; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-la nga kiyá xi kjoa ts'an, sakò-la kjoabinachon nga it'aà ts'an ndaà kijnaj.

*Kjondaà xi tjin-la xita xi skoétjò xikjín
(Marcos 9:41)*

⁴⁰ 'Jè xita xi skoétjò-nò, 'an kjoétjò-na; ko jè xi skoétjò-na, jè kjoétjò xi kisikasén-na.

⁴¹ Jè xita xi kjoétjò jngoò xita xi chja ngajo-la Nainá, koií kjoa-la nga 'én-la Nainá chja, k'oaá

tis'ín kochikon-t'in koni jè xita xi chja ngajo-la Nainá. Kò jè xita xi skoétjò jngoò xita kixi, koií kjoa-la nga ndaà s'ín, tikoáà tà ngàsòn kochikon-t'in koni jè xita kixi.

⁴² Nita yá-ne xi tsjá jngoò chitsín-la nandá 'nchán jngoò ndí xita ima-na koií kjoa-la nga 'an kota'yàt'aà-na, okixi-né kochikon-t'in-né.

11

¹ K'e nga jye kitsjaà-la okixi kós'ín sìxá xita-la xi tejò ma-ne xi kota'yàt'aà-la Jesús, kiikakóya kò kisika'bí 'én-la Nainá ngats'iì naxandá xi tjin ya i'nde jè.

Jesús, kii kitsò-la xita xi ijchò kjòrangui-la it'aà ts'e Juan

(Lucas 7:18-35)

² Juan, nga ndayá tjna'ya, kii'nchré kjoa xi tís'ín Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]. Kisikasén i'nga xita xi kota'yàt'aà-la

³ nga kii kjòrangui-la. Kitsò-la:

—¿A ji-né xi Cristo xi tjinè-lè nga kjoii a xi kj'eíí chíña-lajen?

⁴ Jesús kitsò-la:

—Tanguió, tènójmí-là Juan jña kjoa xi titsa'yaà kò xi titsana'ya.

⁵ Jña xita xi mìkii tsejèn-la, jyeé tsejèn-la; jña xi tsá'yá kjoàn, jyeé ma fi-ne; jña xi tìbindojno chrjoa yijo-la, tímatsjeèjno-ne yijo-la; jña xita xi jtayaà, jyeé 'nchré-ne; kò xita xi jye k'en, nchifaáyaá-la; koa jña xita ima, jyeé tís'enojmi-la 'én ndaà-la Nainá.

⁶ Mé tà ndaà-la jè xita xi nguì jngoò k'a ndaà mokjeiín-la it'aà ts'an nga nì mé xi osijna-ikòn-la.

⁷ K'e nga jye kii-ne xita xi kota'yat'aà-la Juan, tsibíts'ia Jesús nga tsohóko xita xi it'aà ts'e Juan, kitsò-la:

—¿Mé xi tsanguì chitsejèn-là ya i'nde it'aà xin ñánda nangui kixi choòn? ¿A jè tsanguì chitsejèn-là jngoò xita xi yá ínaxo kji nga tsjìn-la nga'ño nga ma sijtiya-la tjo?

⁸ Tsà majìn, ¿mé-nè xi tsanguì chitsejèn-là? ¿A jngoò xita xi 'ño ndaà kji nikje-la? Jña xita xi 'ño ndaà kjoàn nikje-la, yaá títsajna ya ni'ya-la xitaxá ítjòn.

⁹ ¿Mé xá xi tsanguì-nò? ¿A jè tsanguì chitsejèn-là jngoò xita xi chja ngajo-la Nainá? Okixi-né, k'oaá xan-nò, Juan, isaá tíjna ítjòn mì k'oaà-ne koni jngoò xita xi chja ngajo-la Nainá.

¹⁰ It'aà ts'e Juan, yaá tíchja Xojon-la Nainá nga tsò:

'Aán síkasén ítjòn-lè xita-na xi kjiko 'én,

jè xi koìndaàya ítjòn-lè ndiyá-lè.

¹¹ Okixi-né, ngats'ìi xita xi tjín i isò'nde, ni saá jngoò xita bitjokàjìn xi mangásòn koni jè Juan xi kis'iìn bautizar xita; tanga ya ijìn naxandá ñánda otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, jè xita xi fehet'aà-ne, isaá jeya tíjna mì k'oaá-ne koni Juan.

¹² Tjen-ne nga j'i Juan xi kis'iìn bautizar xita, jè kjotíxoma-la ngajmì, tse kjoasì tísakó-la skanda naxrjein i'ndeí; jña xita ts'en mejèn-la nga kàtachija kjotíxoma.

¹³ Ngats'ìi xita xi kiichja ngajo-la Nainá ko xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá xi kiskìi Moisés, tà 'én j'ìiko skanda k'e nga j'ìi Juan xi kis'iìn bautizar xita.

14 Tsà mokjeiín-nò koni tsò jè k̄jotíxoma k̄o x̄ita xi k̄iichjaya t̄ikoaá k̄okjeiín-nò nga jè Juan, jè-né x̄ita xi 'mì Elías xi t̄jínè-la nga k̄joií.

15 Ndaà t̄iná'yaà koni xan-nò.

16 '¿Yá xi siingásòn-koaa j̄ñà x̄ita xi t̄jín nachrjein i'ndeí? J̄ñà k̄ongásòn-kjòè j̄ñà ixti xi bìtsajna nd̄itsin nga síská, ch̄ja-la x̄íkjin, tsò-la:

17 “Kànìkjaneé-nòjen x̄obí t̄anga j̄ñò, mìkiì kàchà; k̄ajndaá-nòjen sò xi ba tsò t̄anga j̄ñò, mìkiì kàchìhindáyaà.”

18 K'e nga j'ì Juan, mìtsà 'ñó tsakjèn, n̄i mì xán kits'ìi, koa j̄ñò bixón-nò: “In̄ima ch'o-la neí t̄jín-la.”

19 Ikjoàn j'iaa xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na; ma-na kjeen, t̄ikoa ma-na 'biaa; j̄ñà x̄ita tsò-né: x̄ita chrjá'a-né, x̄ita ch'i-né, amigo-la-né j̄ñà x̄ita-la x̄itaxá Roma xi síkíchjítjì tsojmi k̄o j̄ñà xi x̄ita jé. Tanga jè kjoachjine-la Nainá, 'yaá-la nga kixi t̄jín k'e nga jye bitasòn.

Jesús, kií kitsò-la j̄ñà x̄ita naxandá xi mìkiì 'nchréñijon

(Lucas 10:13-15)

20 Jesús k'eé tsibíts'ia nga tsohótiko ngats'ìi x̄ita naxandá ñánda nga k̄jìn k̄joxkón-ndaà kis'ìin, koíi kjoa-la nga j̄ñà x̄ita xi ya i'nde-la mìkiì kisikájno jé-la nga tákó jé nchihótsji. Kitsò-la:

21 —iIma xó-nò j̄ñò, x̄ita naxandá Corazín! iIma xó-nò j̄ñò, x̄ita naxandá Betsaida! Tsà ya-làne naxandá Tiro k̄o Sidón nga k'oas'ín kis'iaàn k̄joxkón xi ndaà t̄jín xi komà ya ijjìn naxandá tsajòn, tsà j̄ñà x̄ita Tiro k̄o Sidón kijtsee, jyeé-la nikje naxá íkjá k̄o chijo ni'ín kisikaàjno sk̄o koni seña nga jye kisikájno kjoa ts'e jé-la, mì t̄jì jé ótsji-ne.

22 Tanga k'oaá xán-nò, k'e nga jè nachrjein nga sindaàjìin, ìsàá tse kjo'in s'e-nò mì k'oaá-ne koni jñà xità naxandá Tiro kò Sidón.

23 Koá jñò xi xità naxandá Capernaum tsajòn, ¿a k'oaá s'ín mokjeiín-nò nga jchaxkón-nò ján nga-jmù? Majìn, yaá kitsajnajñòò i'nde ñánda tjin kjo'in. Tsà yaá-làne naxandá Sodoma k'oas'ín komà kjojkón xi komà tsajòn, jè naxandá Sodoma tákó kijnaá-la skanda nachrjein i'ndeì.

24 K'oaá xán-nò, k'e nga kijchò nachrjein nga sindaàjìin, ìsàá tse kjo'in s'e-nò mì k'oaá-ne koni jñà xità naxandá Sodoma.

*Ñánda sakó-ná kjoá ñìkjáya ts'e inìmq-ná
(Lucas 10:21-22)*

25 Jñà nachrjein koi Jesús kitsò:

—Na'èn xi tsiji ngajmù kò tsiji isò'nde, jeya síkijna-lè nga jñà kjoá koi tsibì'ma-la jñà xità xi tjin-la kjoachjine kò xi 'ñó tjin-la kjohítsjeèn nga jñà tsakoò-la xi taxkì ndí xità ima kjoá.

26 Jon, Na'èn, nga k'oaá s'ín kjòmejèn-lè.

27 'Ngats'ii kjoá ts'e kjotíxoma, 'aán kisìngatsja-na Na'èn-na. Mìtsà yá xi beèxkon yá-né xi Ki'ndí-la ma, tajngoò jè xi Na'èn ma; tìkooá mìtsà yá xi beèxkon yá-né xi Na'èn ma, tajngoò jè xi Ki'ndí-la beèxkon; kò jè Ki'ndí-la kòkò-la jñà xità xi jè mejèn-la nga skoexkon, yá-né xi Na'èn ma.

28 Nchrobáchón-ná ngats'ioò xi jye ijta-nò nga nìxá kò nga kich'àjen ch'á-nò, 'aán síkjáya-nò.

29 Jch'ajen-kò-ná jè yá ibo xi 'an 'yajen mé-ne nga koma-nò kòs'ín s'een koni s'ín s'iaàn 'an. K'oas'ín t'een koni 'an nga tjin-na kjoatsejta kò indaá kjoá

tjín inima-na. K'oas'ín sakó-nò kjoa nìkjáya ts'e inima-nò.

³⁰ Jè yá ibo ko ch'á xi 'an sik'àjen-nò, jna-né, mìtsà 'ñó íí.

12

*Yá xita xi otíxoma-la jñà nàchrjein nìkjáya
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)*

¹ Jè nàchrjein nìkjáya, Jesús ko xita xi kota'yàt'aà-la ya ja ya ñanda tíje trigo. Koá jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kjòhojò-la. K'eé tsate natín-la trigo, ikjoàn kiskine.

² Jñà xita fariseo k'e nga kijtsee, kitsò-la Jesús:

—Chítsején-la jñà xita xi kota'yàt'aà-lè, jè kjoa xi nchis'ín; mìkiì tjí'nde nga k'oas'ín koma jè nàchrjein nìkjáya.

³ Jesús kitsò-la:

—¿ñò, a mìtsà jye tíjìn-nò koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá koni kis'ìn xitaxá ítjòn xi ki'mì David ko jñà xita-la xi kjihjtako k'e nga kjòhojò-la?

⁴ Jahas'en ni'ya-la Nainá koá tsakjèn inchrájin tsjeè-la Nainá xi mìkiì tjí'nde-la nga jè David kokjen ko xita xi kjihjtako; ta jñà no'mì tjí'nde-la nga kokjen.

⁵ ¿A tíkoaá mìtsà jye tíjìn-nò koni tsò kjotíxoma xi kiskii Moisés? Nga jñà no'mì, ya iya ingo ítjòn, síxá-né nas'ín jè nàchrjein nìkjáya, ko nas'ín síxá mìtsà jé nchihótsji.

⁶ 'An, k'oaá xan-nò, jngoò tíjna ijndé xi isa jeya tíjna mì k'oaá-ne koni jè ingo ítjòn.

⁷ Ngats'ioò jñò mìkiì machiya-nò kó tsòya-ne Xojon-la Nainá nga tsò: “'An, mejèn-na nga kàtas'e-nò kjohimatakòn, kì ta tsjaà cho nìk'eèn

kjotjò xi 'an 'biì-ná.” Tsà kochiya-nò, mì-la kii kjò'in k'oi-là xita xi mìtsà jé tjín-la.

⁸ K'oaá s'ín tjín, 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, 'aán otìxoma-la nàchrjein nìkjáya.

*Mé kjoa xi kisakò-la Jesús k'e nga kisindaà jngoò-ne xita nàchrjein nìkjáya
(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)*

⁹ Ikjoàn kii-ne Jesús ya i'nde jè; jahas'en jngoò ni'ya ingo sinagoga.

¹⁰ Ya tjina jngoò xita xi kixit'aà jngoò tsja. Jña xita xi ya títsajna kiskònangui-la Jesús nga mejèn-la kohòngui, kitsò-la:

—¿A tjí'nde-né nga kjondaà-ne xita k'e nga jè nàchrjein nìkjáya?

¹¹ Jesús kitsò-la:

—Jño, tsà tjina jngoò-nò orrè kò tsà ya skaya ngajo, ¿a mìtsà konguínàchrjeè nas'ín nàchrjein nìkjáya?

¹² Jyee 'ya, isaá 'ño chjí-la jngoò xita mì k'oaá-ne koni jngoò orrè. Koií kjoa-la nga tjí'nde-né nga kosikoaá xita nas'ín jè nàchrjein nìkjáya.

¹³ Jesús kitsò-la jè xita xi kixit'aà jngoò tsja:

—Tjeèndojò ndseji.

Xita jè, tsijmeé tsja, nitoón kjondaà-ne; k'oaá ti kji komà-ne koni kji xi i'ngoò.

¹⁴ Jña xita fariseo, k'e nga itjo-ne ingo, ikjoàn tsajoóya-ne nga mejèn-la sikk'en Jesús.

K'oaá s'ín tsitasòn 'én xi kùchja Isaías xi it'aà ts'e Jesús

¹⁵ Jesús, k'e nga kijtseè nga jña xita fariseo mejèn-la sikk'en, itjo ni'ya, kii. Kjìn xita

kiitjingui-la. Jesús kisindaà-ne ngats'ìi xita xi xk'én.

¹⁶ Kitsjaà-la okixi jña xita nga mìkì keènojmit'in yá-né jè.

¹⁷ K'oaá s'in komà mé-ne nga tsitasòn-ne 'én xi kiichja Isaías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

¹⁸ I tjina jè chj'nda-na jè xi 'an jaàjñaà, xi 'ño matsjake,

tjín-la kjotsja inima-na xi it'aà ts'e.

'Aán tsjaà-la Inima Tsjeè-na

nga jè kichjajin-la ngats'ìi xita isò'nde xi kjoakixi mé-ne nga koma sindaàjin-la.

¹⁹ Mìtsà xita skaàn-ko, ko nì mé 'én xi 'ño kichja, ko mì kì kiná'ya-la ya iya ndiyá 'én xi kichja.

²⁰ Mìkì skít'o jngoò yá inaxo xi jye mejèn tít'ò, tikoáà mìkì sikkits'o jngoò ni'in xi ta ni'ndij tìbitjo sa-la.

K'oas'in s'jin skanda k'e nga kojindaàjin xi kjoakixi.

²¹ Jña xita naxandá xi tjín isò'nde xi mìtsà xita judío,

kokjein-la nga skóña-la kjondaà xi tsjá-la.

Mé xi komat'in jña xita xi chjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá

(Marcos 3:19-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

²² J'ìkò jngoò-la xita Jesús xi mìkì tsejèn-la, ko xi mìkì ma chja nga inima ch'o-la nejí tjijn inima-la. Kisindaà-ne Jesús nga komà kiichja-ne koa kjòtsejèn-la.

²³ Ngats'ìi xita, tà kjòxkón-la. K'eé kitsò:

—¿A jè jèe xi ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jè kíjna ngajo-la]?

24 K'e nga kil'nchré jñà xita fariseo kitsò:

—Xita jè, ma-la ochrjekàjìin inima ch'o-la neí xi tíjìn inima-la xita, k'oíí-né nga jè síkjeén nga'ño-la Beelzebú xi sko-la xita neí.

25 Jesús kijtseèya-la koni s'ín nchihóko inima-la, kitsò-la:

—Ngats'iì naxandá xi jòya tjin nga kondra títsajna-la xíkjin, ti yijo-lá tísíxixòña-ne; koa tsà jngoò naxandá ko tsà jngoò ni'ya xita sìjòya xíkjin, mikiì koma ndaà kítsajna.

26 Tsà jè xita neí tije tíhocrjejiin-ne yijo-la neí, jòya tí'sín xi tije-ne yijo-la. ¿Kós'ín koma s'e-la nga'ño nga kotixoma?

27 Jñò bixón-nò nga 'an síkjeén nga'ño-la xi sko-la xita neí k'e nga ochrjekàjñà inima ch'o-la neí. Tsà k'oaá s'ín tjin kjoa, jñà xita tsajòn, ¿yá xi tsjá-la nga'ño k'e nga ochrjekàjìin neí? Koií kjoa-la, tíjñà-ne xita-nò keènojmi nga mìtsà kixi kjoa nga jè sko-la neí síkjeén.

28 Tanga 'an, k'e nga ochrjekàjñà inima ch'o-la neí xi tíjìn inima-la xita, jè Inima Tsjeè-la Nainá tsjá-na nga'ño. Jè kjoa koi tsòyaá-ne nga Nainá, jyeé i tíhotixoma i it'aà nangui.

29 ¿Kó s'ín koma kjoahas'en ni'ya-la nga sìichijé-la jngoò xita nei-la ni'ya xi tjin-la nga'ño tsà mìtsà ítjòn koiit'aà'ño? K'eé koma sìichijé-la k'e nga jye kàsìt'aà'ño.

30 'Nìton yá-ne xi mì 'an fit'aà-na, jè-né kondra-na; koa nìton yá-ne xi mìkiì síxját'aà-na nga bíxkóyako-na xita xi ts'an koma, jè tísítsjohoba xita.

³¹ 'K'oaá xan-nò, Nainá s̄ijchàat'aà-la j̄ñà x̄ita n̄ita mé jé xi k̄ohótsji, n̄ita mé 'én xi ch'o tsò k̄ichja. Tanga jè xi In̄ima Tsjeè-la Nainá k̄ichjajno-la mìkii jchat'aà-la jé-la.

³² N̄iton yá-ne xi k̄ichjajno-na 'an xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na, jchat'aà-la jé-la; tanga jè xi k̄ichjajno-la In̄ima Tsjeè-la Nainá, mìkii jchat'aà-la jé-la n̄i jè n̄achrjein i'ndeï, k̄o n̄i jè n̄achrjein xi iskan k̄joí.

*Kós'in 'ya-la kós'in t̄j̄in in̄ima-la j̄ñà x̄ita
(Lucas 6:43-45)*

³³ Tsà jngoò yá xi ndaà kji, ndaà toò xi ojà-la. K̄o tsà jngoò yá xi mìkii ndaà kji, mìkii ndaà toò xi ojà-la. Jngoò yá, jè toò-la yaxkon-la.

³⁴ j̄ñò, x̄ita tje-la ye-nò! ¿Kós'in ma k̄inókjoaa 'én xi ndaà tsò nga ch'o tsò in̄ima-nò? Nga k'oaá tsò 'én xi chja j̄ñà x̄ita koni tsò k̄johítsjeèn xi t̄j̄iìn in̄ima-la.

³⁵ Jngoò x̄ita xi 'én ndaà chja, koií-né nga k̄jondaà t̄j̄iìn in̄ima-la; koa jngoò x̄ita xi 'én ts'en chja, koií-né nga k̄joats'en t̄j̄iìn in̄ima-la.

³⁶ K'oaá xán-nò k'e nga k̄ijchò n̄achrjein nga s̄indaàj̄iìn, k'oaá s'in tsjá kindá ngats'ii x̄ita n̄ita mé 'én xi taxk̄i chja.

³⁷ Xi it'aà ts'e 'én-nò, k'oaá s'in s̄indaàj̄iìn-nò nga jcha-la tsà x̄ita ndaà-nò, o tsà jé t̄j̄in-nò.

*Yá xi tsjât'in 'én j̄ñà x̄ita ts'en xi t̄j̄in n̄achrjein
i'ndeï*

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

³⁸ J̄ñà x̄ita fariseo k̄o x̄ita xi okóya k̄jotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kitsò-la Jesús:

—Maestro, mejèn-najen nga jcha jngoò-jen seña xi j̄i 'nì.

39 Jesús kitsò-la:

—Jñà x̄it̄a ts'en k̄o x̄it̄a xi mìkìl 'nchréñjon-la Nainá, s̄íjé jngò seña xi jeya t̄jín; t̄anga n̄imé seña skoe; ta jè skoe ts'e Jonás, x̄it̄a xi kiichj̄a ngajo-la Nainá.

40 Koni jè Jonás nga jàn n̄achrjein k̄o jàn n̄itjen tsib̄ijnaya ìndso'ba jngò t̄in je, k'oaá t̄is'in 'an xi Ki'ndí-la X̄it̄a xan-la yijo-na, jàn n̄achrjein k̄o jàn n̄itjen kójn̄a ijñàa nangui.

41 Jñà x̄it̄a naxandá Nínive kosítjen-né jè n̄achrjein k'e nga koìindaàjìin Nainá; jñà tsját'in 'én jñà x̄it̄a xi t̄jín n̄achrjein i'ndeì, koií kjoa-la nga kisikájno jé-la nga mì t̄i jé tsohótsji-ne k'e nga kiichj̄aya 'én-la Nainá Jonás; t̄anga n̄achrjein i'ndeì, 'an xi t̄ichjàkò-nò, ìsaá 'ñó jeya t̄ijn̄aa mì k'oaá-ne koni Jonás [t̄anga jñò, mìkìl mokjeiín-nò].

42 T̄ikoaá jè chjoón ítjòn xi ya otíxoma nangui sur, kosítjen-né jè n̄achrjein k'e nga koìindaàjìin Nainá; jè tsját'in 'én jñà x̄it̄a xi t̄jín n̄achrjein i'ndeì, koií kjoa-la nga kjìin nangui j'ìi-ne nga j'ìi 'nchré-la kjoachjine-la Salomón; t̄anga n̄achrjein i'ndeì, 'an xi t̄ichjàkò-nò, ìsaá 'ñó jeya t̄ijn̄aa mì k'oaá-ne koni Salomón [t̄anga jñò, mìkìl na'yà-ná].

Inìma ch'o-la neí xi f'ù ìjngò k'a-ne
(Lucas 11:24-26)

43 'K'e nga jngò inìma ch'o-la neí bitjokàjìin inìma-la jngò x̄it̄a, yaá ojmeè i'nde ñánda kixì choòn, ótsji'nde nga s̄ìlkj̄aya; k'e nga mìkìl sakó'nde-la,

44 ìjngò k'a s̄íkítsjeèn, tsò: “Kjín-la ìjngò k'a-na ni'ya-na ñánda inchròbà-na.” K'e nga bijchó ìjngò

k'a-ne, beè ni'ya-la nga kijjñá, ndaà kisatiìcha kò tsjeè choòn.

⁴⁵ Ikjoàn fikjaá nguì itoò xíkjín xi ìsa ch'o s'ín. K'ée fahas'en-jiin inima-la xita jè; yaá bitsajna. Xita jè ìsaá 'ñó ch'o bijnà koni s'ín tsibijnà k'e nga sa ítjòn. Jñò, xi xita ts'en 'mì-nò, k'oaá tìs'ín komat'ioòn nachrjein j'ndeji.

Nea-la kò 'ndse Jesús

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Táko tik'ée tíhóko xita Jesús nga ijchò nea-la kò 'ndse. Yaá tsibitsajna ján nditsiaán nga mejèn-la kichja-la.

⁴⁷ Jngò xita kitsò-la Jesús:

—Nea-lè kò jñà 'ndsi ján nditsiaán títsajna. Ji xó kòòko-lè.

⁴⁸ Jesús kitsò-la jè xita xi ijchòko-la 'én:

—¿A mejèn-lè nga jchii yá-né xi nea-na kò xi 'ndse?

⁴⁹ K'ée tsakó-la jñà xita xi kota'yàt'aà-la. Kitsò:

—Chítsején-lá jñá xita koi, jè-né xi nea-na kò jñà-né xi 'ndse.

⁵⁰ Ngats'ì xi síkitasòn koni s'ín mejèn-la Na'èn-na xi tíjna ngajmì, jñà-né xi 'ndse xi tichja kò xi nea-na.

13

Kjoa xi mangàsòn ts'e xita xi kíjndi xojmá

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

¹ Tijè-ne nachrjein, Jesús itjo-ne ni'ya, yaá tsibijnandiì ndáchikon.

² Kjín jchán x̄ita chixoñat'aà-là; Jesús jahas'en jngoò chitso; yaá tsibìjnaya. Ngats'ìi x̄ita xi i'nga, yaá tsibìtsajna indii nandá.

³ Tsibíts'ia Jesús nga kjìn skoya kjoa xi mangásòn tsibénojmi kitsò:

—Jngoò x̄ita kii kíjndi xojmá.

⁴ K'e nga tsibíts'ia nga kiskíjndi xojmá, chixò chiba ya iya ndiyá. Ikjoàn j'ìi nise; tsakjèn.

⁵ Ngui koa tjín chixò ñánda naxi choòn nga chiba ni'nde tjín-là. Jñà xojmá koi, nitoón isò, koi-né nga mi nanga tjín nangui.

⁶ Tanga k'e nga itjokàtji ts'oi nga kjòtsjè ndobá, kixiño, ikjoàn jngoò k'aá kixi, koi-né nga tsjìn-là ima.

⁷ Ngui koa tjín chixò ya jjiìn na'yá. K'e nga kjò'nga na'yá, kisik'en-ngui xka-là xojmá.

⁸ Jñà xi chixò ñánda nangui ndaà, ndaà tsajà-là toò. Tjín xi kitsjaà jngoò sìndo nga jngoò ìjngoò xojmá, tjín xi kitsjaà jàn kaàn, koa tjín xi kitsjaà katé.

⁹ Ndaà tiná'yaà koni xan-nò.

*Mé-ne kjoa xi mangásòn tsakóya-ne Jesús
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)*

¹⁰ Jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-là Jesús ijchòkon ñánda tijná koa kiskònangui-là kitsò-là:

—¿Mé-ne k'oas'ín nokjoà-là x̄ita kjoa xi mangásòn k'e nga okoòyi?

¹¹ Jesús kitsò-là:

—Jñò, Nainá jye kitsjaà-nò nga jchaa kjoa'ma-là xi bénojmiya kó s'ín otíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne. Tanga jñà x̄ita xi kj'eíí, mìkii tíjìn-là.

12 Jè xi tjin-la kjohitsjeèn, k'ojí isa-la skanda tsatoó s'e-la, tanga jè xi tsjin-la, skanda tjá'aán-la mé xi chiba tjin-la.

13 Koií kjoa-la k'e nga okoóya, koií 'én chjà-la kjoa xi mangásòn. Jñà xita koi, sík'aá xkon tanga mìkiì tsejèn-la. Binchá líká-la tanga mìkiì 'nchré, tikoáá mìkiì machiya-la.

14 Kjoa ts'e xita koi, k'oaá s'ín bitasòn koni kitsò Isaiás xita xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò: Jñò, nas'ín í'ño-isa kiná'ya-nò tanga mìkiì kochiya-nò, nas'ín í'ño-isa chítsejèn-nò tanga mìkiì jchaa.

15 Inima-la xita koi, tájaàjìin tjin; tsibíchjoàjto líká-la, tíchjoàjto xkon. Koií kjoa-la mìkiì ndaà 'nchré kò mìkiì tsejèn-la kò mìkiì fahas'en-jìin-la. K'oaá ma-ne nga majìn-la nga 'an fit'aà-na mé-ne nga 'an sindaà-na.

16 Jñò, mé tà ndaà-nò nga tjin xkoòn nga ma tsejèn-nò kò tjin líká-nò nga ma na'yà kjoa xi tíma nàchrjein i'ndeì.

17 Okixií xi xan-nò, kjìn xita xi kiichja ngajo-la Nainá kò xi xita kixi kjòmejèn-la nga skoe jè xi jñò tita'yaà tanga mìkiì kijtseè; tikoáá kjìn xita kjòmejèn-la nga kji'nchré jè xi jñò titsana'yà tanga mìkiì kiì'nchré.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangásòn ts'e xojmá

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 Tíiná'yaà kó tsòya-ne jè kjoa xi mangásòn ts'e xita xi kíjndì xojmá.

19 Jñà xojmá xi chixò iya ndiyá, jè ngaya-la koni jñà xita xi 'nchré 'én-la Nainá koni s'ín otíxoma

tanga mìkì machiya-la; f'ìi xita neí, ikjoàn faáxìn jè 'én jjiìn inima-la xita.

²⁰ Jñà xojmá xi chixò ya ñánda naxi choòn, jè ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá. Tsjaá ma-la nga sa 'nchré.

²¹ Tanga jè-nè nga tsjìn-la ima, ta chiba naxrjein chíkjoa-la. K'e nga mé kjoa xi sakó-la kò tsá xita fitjingui kondra-la nga jè ngatji-la 'én-la Nainá, nitoón síkijna ndiyá-la Nainá.

²² Jñà xojmá xi chixò jjiìn ñánda tjín na'yá, jè ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá tanga 'ño síkájno kjoa ts'e tsojmì xi tjín isò'nde kò jè kjoa nchiná konachan-la. Jñà kjoa koi síkíts'ón-jjiìn 'én-la Nainá, k'oaá ma-ne nga mìkì makjìn-ya.

²³ Tanga jñà xojmá xi chixò ñánda nga nangui ndaà, jè ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá koa machiya-la; ikjoàn makjìn-ya 'én, k'oaá ngaya-la koni yá xi ojà-la toò. Tjín xi tsjá katé; tjín xi tsjá jàn-kaàn; tjín xi tsjá jngoò sìndo nga jngoò lingoò yá.

Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e ijñá xi mìkì ndaà

²⁴ Jesús nguì jngoò kjoa xi mangásòn tsakóya-la xita, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jngoò xita xi 'ño ndaà xojmá-la trigo tsibítjesòn nangui-la.

²⁵ Tanga k'e nga kjifè yije kóhotjín xita, j'ìi kondra-la nga tsibítjejiìn xka ijñá xi mìkì ndaà ya jjiìn trigo. Ikjoàn kì.

²⁶ K'e nga jye kjò'nga jñà trigo koa kixò-la natín, yaá tsatsejèn-jjiìn ijñá xi mìkì ndaà.

²⁷ K'eé kì jñà chj'nda nga tsibénojímí-la nei-la. Kitsò-la: “Na'èn, jñà xojmá xi tsibítjiì ya nangui-lè,

ndaà-né. Tanga, ¿ñánda j'ì-ne ijñá xi mìkìi ndaà xi tsatsejèn-jiìn trigo?”

²⁸ Jè nei-la nangui, kitsò: “Jngoò-la xita kon-dra-na xi okis'iin.” K'eé kitsò jñà xita chi'nda: “¿A mejèn-lè nga konguí-jen, chjínèjiìn-jen jñà ijñá xi mìkìi ndaà?”

²⁹ Tanga jè nei-la nangui kitsò: “Majìn, tsà chjínè jñò ijñá xi mìkìi ndaà, tsà koi nàchrjein-la yaá chjínèkjoè jñà trigo.”

³⁰ Tikoáá-ne kàtamajchákJjoè ingajò skanda k'e nga jye kojchá. K'e nga jè nàchrjein nga sìncháxkó, 'aán koxán-la chi'nda xi koiìxkó: “Ítjòn xìn kìncha ijñá xi mìkìi ndaà, kò'ñójté-né mé-ne nga kiti-ne. Nga koma iskan kìncháxkó jñà trigo; yaá kìncha iya ni'nga-na.”

*Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e xojmá mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)*

³¹ Jesús ijngoò k'a tsakóya-la xita kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmìi nchrobá-ne, jè mangásòn-kò koni kji xojmá mostaza k'e nga jngoò xita bítjejiìn nangui-la.

³² Okixi-né xojmá jè, jè xi isa itsé kji ngats'iì xojmá xi tjín, tanga k'e nga jye majchá, isaá nga ma koni xka xi ma chine xi sitje indii ni'ya. K'oaá kji 'nga ma koni jngoò yá nga; f'iì nise xi tjímajìin isén, jñà chrja-la ya bíndaà'a tjé-la nise.

*Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e na'yo san
(Lucas 13:20-21)*

³³ Jesús nguì jngoò k'a tsakóya-la xita kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmìi nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jè na'yo san, k'e nga jngoò chjoón síkájìin jàn chibà skoan inchrajín, masan yije-né kóhokji na'yo.

*Jesús, kós'ín kisìkjeén kjoa xi mangásòn
(Marcos 4:33-34)*

³⁴ Ngats'iì 'én koi, Jesús, nguì kjoa xi mangásòn tsakóya-la xita; ñimé 'én kiichja xi mìtsà kjoa xi mangásòn tsibénojmi.

³⁵ K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò jè xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò:

Kjoa xi mangásòn kichjà.

Koií kjoa kènojmiá kjoa xi tjí'ma skanda tjen-ne nga kisindaà isò'nde.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangásòn it'aà ts'e ijñá xi mìkii ndaà

³⁶ Jesús k'e nga kisihixat'aà xita xi kjìn ma; ikjoàn jahas'en ni'ya. Yaá ijchòkon xita xi kota'yat'aà-la. Kitsò-la:

—Tènojmi-nájen kó tsòya-ne jè kjoa xi mangásòn ko jè ijñá xi mìkii ndaà xi tjín ya jìin trigo.

³⁷ Jesús kitsò:

—Jè xi kíjndi xojmá xi ndaà, 'an-ná xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na;

³⁸ ko jè nangui, jè isò'nde; jñà xojmá xi ndaà, jñà-né xita xi títsajnajìin kjotíxoma-la ngajmìi; jñà ijñá xi mìkii ndaà, jñà-né xi xita-la xita neíi;

³⁹ ko jè xita kondra xi tsibítje ijñá xi mìkii ndaà, tijè-ne xita neíi; k'e nga jye sincháxkó tsojmi xi kojchá jè ngaya-la k'e nga kjoehet'aà isò'nde; koa jñà xi bíxkó tsojmi, jñà ngaya-la àkjale.

40 K'oaá s'ín sincháxkó ijñá xi mìkì ndaà mé-ne nga kòtsjòjìin-ne ni'ín nga kiti, k'oaá s'ín koma k'e nga kjoehet'aà isò'nde.

41 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na siikasén àkjale-na it'aà ts'e kjotíxoma-na mé-ne nga kojìxkó ngats'ìi xita xi bí't'in-la xita xi kje'íi nga kátátsji jé, kò ngats'ìi xita xi ch'o s'ín.

42 Yaá kòtsjoya ngajo ñánda títi ni'ín; yaá skindàya kò sijn's'ìin ni'ño.

43 Koa jñá xi xita kixi, k'oaá s'ín ote kòtsejèn koni ndobá-la ts'oi ya ñánda nga tíhotíxoma Na'èn-la. jNdaà tìná'yaà koni xan-nò!

Jngò tsojmì chjì xi kisijna'ma

44 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jngò tòn xi 'ño chjì xi tíjna'ma ijìin nangui. Jè xita xi sakó-la, tsjaá ma-la. Tiyáá ijngò k'a bíjna'ma-ne. K'eé fì katíjna yije tsojmì xi tíjn-la; ikjoàn otse nangui jè, nga ts'e koma tòn xi 'ño chjì-la.

Jngò ndátòn chjì

45 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, k'oaá tìs'ín ngaya-la koni jngò xita xi koi xá s'ín nga tsojmì otíjnaya. Ótsji ndátòn chjì xi 'ño ndaà.

46 K'e nga jye sakó-la xi 'ño chjì, ikjoàn fì katíjna yije tsojmì-la xi tíjn-la; k'eé otse ndátòn jè.

Na'ya xi bìxkóya tìn

47 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, tíkoaá k'oaá s'ín ngaya-la koni jngò na'ya xi nìkatjen-jìin ndáchikon mé-ne nga koma kjìn skoya tìn kojìxkóya-ne.

48 K'e nga jye tse na'ya-la jñà x̄ita xi sík'en t̄in, f̄ik̄o ya ind̄iì ndáchikon; yaá faáj̄iìn ngats'iì t̄in xi ndaà k̄joàn; n̄is̄iyá binchá; koa jñà t̄in xi mìk̄iì ndaà k̄joàn, síkatsjòò-né.

49 K'oaá s'ín koma k'e nga kjoehet'aà isò'nde, k̄it̄jojen àk̄jalē xi k̄joaáj̄iìn jñà x̄ita xi ch'o s'ín ya ñánda títsaj̄na x̄ita kix̄i.

50 Ko jñà x̄ita xi ch'o s'ín kotsjoya ngajo ñánda títi ni'ín; yaá sk̄ind̄aya ko s̄iijts'iìn n̄i'ño.

Tsojmì ch̄jì xi x̄it̄se ko xi jye kòjchínga

51 Jesús kiskònangui-la jñà x̄ita, kitsò-la:

—¿A mach̄iyaá-nò ngats'iì k̄joa koi?

Jñà x̄ita kitsò:

—Jon, Na'èn.

52 K'eé kitsò-la Jesús:

—Jngoò x̄ita xi okóya k̄jot̄ixoma-la Nainá xi kisk̄iì Moisés k'e nga kota'yà kó s'ín ot̄ixoma jè xi nga-jm̄iì nchrobá-ne, k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò nei-la ni'ya xi 'nchaxkó-la tsojmì, koa k'e nga mochjeén-la, ochrje tsojmì ch̄jì xi x̄it̄se, o xi jye kòjchínga.

Kó kitsò x̄ita k'e nga k̄iì Jesús ján naxandá-la Nazaret

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Jesús, k'e nga jye tsibénoj̄m̄iya k̄joa xi mangásòn, k̄iì-ne.

54 K'e nga ijchò-ne nangui-la ján Nazaret, ya ni'ya ingo sinagoga, tsibíts'ia nga tsakóya-la x̄ita 'én-la Nainá. Koa jñà x̄ita ta k̄jòxkón-la, k'eé kitsò:

—¿X̄ita jè, ñánda komà-la ngats'iì k̄joach̄jine xi okóya? ¿Kó ma-ne nga ma-la s'ín k̄jòxkón xi ndaà t̄jín?

⁵⁵ ¿A mìtsà jè ti-la chjineyá? ¿A mìtsà jè nea-la xi 'mì María? ¿A mìtsà 'ndse ma Jacobo, José, Simón, ko Judas?

⁵⁶ Tikoáá, ¿a mìtsà i títsajnajjìn-ná jñà íchjín ndichja? ¿Nánda ma yije-la kjoa koi?

⁵⁷ K'oaá ma-ne nga mìkiì kòkjeiín-la ìt'aà ts'e Jesús. Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Jngoò xitá xi chja ngajo-la Nainá, nitá ñá naxandá-ne yaxkón-né, tanga ya naxandá-la ko ni'ya-la mìkiì yaxkón.

⁵⁸ Mìkiì kjìn kjojkón xi ndaà tjín kis'iìn nga jñà xitá xi ya i'nde-la mìkiì kòkjeiín-la ìt'aà ts'e Jesús.

14

Kií komà k'e nga k'en Juan xi kis'iìn bautizar xitá (Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

¹ Jñà nàchrjein koi, jè Herodes xi xitaxá ítjòn tíjna ya nangui Galilea, kiì'nchré koni s'ín bénojmi xitá mé kjoa xi tís'in Jesús.

² Kitsò-la jñà xitá xi síxá-la:

—Xitá jè, jè-né xi 'mì Juan xi kis'iìn bautizar xitá xi jye jaáya ìjngoò k'a-la. K'oaá ma-ne nga tjín-la nga'ño nga ma-la s'ín kjojkón xi ndaà tjín.

³ Nga isá kjòtseé, jè Herodes kitsjaà okixi nga kit-sobà'ño Juan, ikjoàn kiskinis'en ndayá, koií kjoa-la nga jè chjoón Herodías xi chjoón-la Felipe xi 'ndse komà Herodes k'oaá s'ín kisijé.

⁴ Koií kjoa-la nga jè Juan xi kis'iìn bautizar xitá, kjìn k'a okitsò-la Herodes: “Mìkiì tjí'nde-lè nga jì tijnakoiì chjoón-la 'ndsì.”

⁵ K'oaá ma-ne nga jè Herodes mejèn-la kisik'en Juan, tanga jñà kitsakjòn-la xitá naxandá, nga jyeé

tíjìin-là naxandá nga jè Juan, jè xità xi chjaya ngajo-là Nainá.

⁶ K'e nga ijchò nó-là jè Herodes, tsachrje s'eí-là koa jè tsòti-là Herodías kitè nga nguixkon xità xi títsajna s'eí. Jè Herodes, 'ñó ndaà kisaseèn-là.

⁷ Koa kitsjaà kixi 'én-là nga tsjá yije-là mé xi sùjé-là jè tsòti.

⁸ Koa jè nea-là chinchá'a ítjòn jè tsòti nga kàtasíjé-là skò Juan. Jè tsòti, k'eé kitsò-là Herodes:

—Tjìi-ná skò Juan xi kis'iìn bautizar xità, tinaya-ná chrobate.

⁹ Jè Herodes xi xitàxá ítjòn tjina, kjòba-là k'e nga kii'nchré-là jè tsòti. Tanga koií kjoa-là nga jye kitsjaà kixi-là 'én nga nguixkon xità xi ya títsajna s'eí, k'eé kitsjaà okixi nga k'oi-là skò Juan jè tsòti.

¹⁰ Jè Herodes kitsjaà-là okixi xità-là nga tsatesin Juan ya iya ndayá.

¹¹ Ikjoàn kii ko skò Juan, tjíya-là chrobate nga kitsjaà-là jè tsòti, ko jè tsòti kisingsaja nea-là.

¹² K'eé ijchò xità xi kota'yàt'aà-là Juan; kiskoé yijo-là nga jye k'en, ikjoàn kii kiihijìn; nga komà iskan, kisikí'nchré Jesús.

*Kó kis'iìn Jesús nga 'òn jmù xità kisikjèn
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)*

¹³ Jesús, k'e nga jye kii'nchré jè kjoa xi komàt'in Juan, tà tajngoò kii-ne; tsibìjna'ya jngoò chitso; ijchò jngoò i'nde it'aà xìn. Tanga jña xità, nga jye kii'nchré nga kii-ne Jesús, tikoáá kiitjingui-là; saà ndsokóó kii-ne ngats'ii xità xi ya chrañàt'aà-là naxandá-là.

14 Jesús, k'e nga itjojen chitso, kijtseè nga 'nó kjìn ma xitá xi títsajna; kjòhimakeè-né. K'ée kisindaà-ne ngats'iì xitá xi xk'én.

15 Nga jye kjòhoxòn jñà xitá xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchò kinchat'aà-la, kitsò-la:

—Jye kjòhoxòn, kò i'nde jè, it'aà xìn-né; nímé tjín. Kot'in-la jñà xitá kàtjì-ne nga kàtatse tsojmì xi skine jñà naxandá ñánda nga chrañàt'aà.

16 Jesús kitsò:

—Mikiì kjoì-ne. Tjiì-là jñò xi kòkjèn xitá koi.

17 Xitá xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:

—Nímé tjín-najèn. Tà 'òn ma inchrájin kò jò ma tìn xi títsajna-najèn.

18 Jesús kitsò-la:

—Nchrohókò-ná ijndé.

19 K'ée kitsò-la jñà xitá xi kjìn ma-ne nga kàtìtsajnajìn ijñá; ikjoàn kiskoé jñà inchrájin xi 'òn ma-ne kò jñà tìn xi jò ma-ne; ikjoàn kiskoòtsejèn ngajmì, kitsjaà-la kjondaà Nainá, ikjoàn kisìxkoaya inchrájin; k'ée kitsjaà-la jñà xitá xi kota'yàt'aà-la, koa jñà xitá xi kota'yàt'aà-la kisìka'bì-la jñà xitá xi kjìn ma-ne.

20 Tsakjèn yije kóhótjín xitá kó nga kjòskiì. K'ée tsibíxkó-ne jñà xi tsiningui-ne. Nguì tejò nisiyá komà.

21 Jñà xitá xi tsakjèn, 'òn jmì ma-ne xi xitá x'in. Mikiì kòxkeya jñà íchjín kò ixti.

Kjoxkón xi kis'iìn Jesús nga kù-ne ndsoko ya isòn ndáchikon

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

22 Nga komà iskan, Jesús kisìkas'en xitá xi kota'yàt'aà-la ya iya chitso mé-ne nga isà ítjòn

kijchò-ne ján xijngoàà ndáchikon; koa jè Jesús k'ée tísíhixat'aà xità xi kjìn ma-ne nga jye nchifi-ne.

²³ K'è nga jye kisíhixat'aà yije jñà xità, Jesús kiimijìn-jno jngoò nindoò nga kii kiichjat'aà-la Nainá nga ta jè tajngoò. K'è nga jye kòjñò, Jesús tà tajngoò tíjna ya i'nde jè.

²⁴ Jè chitso jye 'nó kjìn ijchò. Jè nga'nó-la nandá jye ngaxìn ngajen tífiko chitso nga jè tjo bíchjoà ikon-la.

²⁵ K'è nga tajñòya isa, Jesús kiitjingui-la xità xi kota'yàt'aà-la nga kii-ne ndsoko ya isòn nandá.

²⁶ Jñà xità xi kota'yàt'aà-la k'è nga kijtseè nga tífison nandá tà kitsakjòn-la; k'ée kiskindàya xkón, kitsò:

— Inima ch'o-né.

²⁷ Tanga Jesús nitoón kiichja-la, kitsò-la:

— 'Nó t'è-là takòn, kì tsakjoòn-jèn, 'an-ná.

²⁸ Jè Pedro, k'ée kiichja-la kitsò-la:

— Na'èn, tsà ji-né, tjiì'nde-ná nga kjišoàn nandá skanda ñánda tisiñni.

²⁹ Jesús kitsò-la:

— Nchroboí.

Jè Pedro itjojen-jno chitso koa tsibíts'ia nga kii-ne ndsoko ya isòn nandá ñánda síjna Jesús.

³⁰ Tanga k'è nga kijtseè nga jè tjo 'nó tí'ba, kitsakjòn-né, ikjoàn tsibíts'ia nga mejèn kiskaàjìndá; k'ée kiskindàya kitsò:

— ¡Na'èn, nachrjejiìn-ndá-ná!

³¹ Jesús nitoón kitsobà'nó tsja, kitsò-la:

— ¡Chibaá mokjeiín-lè it'aà ts'an! ¿Mé-ne jò kòbeè-la takoìn?

³² K'è nga jahas'en-ne chitso ingajò, nitoón kisi-jyò-ne tjo.

33 Jñà x̄it̄a xi t̄ítsaj̄naya chitso chinchaxkó'nchit'aà-l̄a Jesús, kitsò-l̄a:

—Xi ɔkixi, ji-né xi Ki'ndí-l̄a Nainá!

*Kii s'ín kjòndaà-ne x̄it̄a xi xk'én ján Genesaret
(Marcos 6:53-56)*

34 K'e nga jye tsatojiin ndáchikon, ijchò ján nan-gui Genesaret.

35 Jñà x̄it̄a xi ya i'nde-l̄a, k'e nga kijtseèxkon Jesús nga jè xi ya ijchò, kisikí'nchré xíkjin kóhokji ya i'nde ñánda chrañàt'aà; ikjoàn j'ùko-l̄a ngats'ìi x̄it̄a xi xk'én ya ñánda t̄ijna Jesús.

36 Tsibítsi'ba-l̄a nas'ín ta jè itjòn nikje-l̄a tsobà'ño nga kàtandaà-ne; ngats'ìi xi kitsobà'ño nikje-l̄a kjòndaà yijeé-ne.

15

*Jè kjoa xi síkits'ón x̄it̄a
(Marcos 7:1-23)*

1 Ijchò i'nga x̄it̄a fariseo ko x̄it̄a xi okóya kjotíxoma-l̄a Nainá xi kiskii Moisés xi inchrobà-ne Jerusalén nga kiskònangui-l̄a Jesús, kitsò-l̄a:

2 —¿Mé-ne jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-lè, k'e nga kjèn, mì k'oaá s'ín oníjno-ne tsja koni s'ín síjé kjotíxoma-l̄a x̄it̄a jchínga-ná?

3 Jesús k'eé kiskònangui-l̄a jñà x̄it̄a koi, kitsò-l̄a:

—¿Ñò, mé-ne mìkii nìkitasòn-nò kjotíxoma-l̄a Nainá nga koi onguítjngui-l̄a kjotíxoma-l̄a x̄it̄a?

4 Jè Nainá k'oaá kitsò: “Jchaxkoín na'èn-lè ko nea-lè”, ko: “Jè xi chjajno-l̄a na'èn-l̄a ko nea-l̄a t̄ijnè-l̄a nga kiyá.”

⁵ Tanga jñò bixón-nó: “Jngò x̄iṭa ma k̄iṭso-la na'èn-la, o nea-la: Mikì k̄oma siìchjât'aà-lè; ngats'ìi tsojmì xi t̄jín-na, jè Nainá jye kitsjaà-la.”

⁶ Bixón-nó nga mì t̄i k̄iì t̄jì'nde-la nga skoexkón na'èn-la k̄o nea-la; mì t̄i k̄iì k̄oma kosiko-nò. K'oaá s'ín 'nè jñò nga n̄ik̄ijna k̄jotíxoma-la Nainá nga koi onguítj̄ingui-lá k̄jotíxoma tsajòn.

⁷ Jñò, x̄iṭa xi jò ma isén-nò, ndaà k̄iìchj̄a it'aà tsajòn Isaías, x̄iṭa xi k̄iìchj̄a ngajo-la Nainá k'e nga kitsò:

⁸ Jñà x̄iṭa koi beèxkón-na xi tà 'én chj̄a tanga jè in̄ima-la k̄jiin t̄j̄nat'aàxìn.

⁹ N̄imé ch̄j̄i-la nga beèxkón-na, nga k̄jotíxoma-la x̄iṭaá okóya koni tsà k̄jotíxoma-la Nainá.

¹⁰ Jesús, k'eé k̄iìchj̄a-la ngats'ìi x̄iṭa, kitsò-la:

—T̄iná'yaà k̄o ndaà k̄atach̄iya-nò.

¹¹ Jñà tsojmì xi tso'ba kine-ne x̄iṭa, mìtsà jñà xi síkits'ón x̄iṭa nga nguixk̄on Nainá; jñà xi tso'ba bitjo-ne xi síkits'ón.

¹² Jñà x̄iṭa xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkon, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A t̄jiin-lè jñà x̄iṭa fariseo kòjti-la k'e nga k̄iì'nchré 'én koni s'ín kinokjoi?

¹³ Jesús kitsò-la:

—N̄iṭon mé tsojmì t̄jè xi mìtsà jè Na'èn-na xi t̄jna ngajm̄i tsibítje, t̄jánè-né skanda k̄o im̄a-la.

¹⁴ Kì k̄iì 'nè kind̄a; jñà x̄iṭa fariseo mejèn-la okó-la ndiyá jñà x̄iṭa xi mìk̄i tsejèn-la, tanga jñà, t̄ikoáà mìk̄i tsejèn-la. Tsà jngò x̄iṭa xi mìk̄i tsejèn-la, mìk̄i k̄oma k̄okò-la ndiyá l̄jngò xi t̄ikoá mìk̄i tsejèn-la. Ingajò, yaá k̄ixoya ngajo ñánda ch'o choòn.

15 Pedro kitsò-la Jesús:

—Tènojmiya-nájen jè kjoa koi koni s'ín kasi.

16 Jesús kitsò:

—¿Jñò, a tikoaa mìkìì machiya-nò kó tsòya-ne?

17 ¿A mì fiya-nò ngats'ìì tsojmì xi ndsobaa chine-ná, indso'bá fis'en, ikjoàn bitjoiìn-ne yijo-ná?

18 Tanga ngats'ìì 'én xi ndsobaa nokjoaa-ná, inima-ná bitjoiìn; jñà 'én koi, jñà-né xi síkìts'ón xita nga nguixkon Nainá.

19 Nga yaá bitjokàjììn inima-la xita kjohítsjeèn xi ch'o tsò, koni jñà xi xita sík'en, kò xi kjoa chijngui s'ín ts'e xita xi kje'e kii bixan kò xi jye chixàn, kò kjoa chijé, kò kjoa ndiso kò kjoa nga chjajno-ná.

20 Ngats'ìì kjoa koi xi inima-la bitjokàjììn-ne xita, jñà-né xi síkìts'ón xita; tanga k'e nga bichiaá, nas'ín mìkìì onìjnoaa ndsaa, mìkìì síkìts'ón-ná.

Kó kitsò jngoò chjoón xi xìn nangui-la nga kòkjeín-la it'aà ts'e Jesús

(Marcos 7:24-30)

21 Jesús itjokàjììn ya i'nde jè; kii i'nde ñánda 'mì Tiro kò Sidón.

22 Jngoò chjoón xi xita Cananea xi ya i'nde-la, inchrobà-ne ijchòkon Jesús, 'ñó kiichja, kitsò-la:

—iNa'èn, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tijna ngajo-la] jchahima-ná! Ndí tsòti-na ch'in neíí tíjììn inima-la, tsee kjo'in tísíkjeín.

23 Tanga Jesús nì mé 'én kiichja-la jè chjoón. Kò jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, kitsò:

—Kot'in-la chjoón jè, kàtjì-ne; tsí ch'o kjindáya tjìngui-ná.

24 K'eé kitsò Jesús:

—Nainá kisìkasén-na, tà jñà j'ì katsjià x̄it̄a naxandá Israel nga kichijà koni orrè.

25 Tanga jè chjoón tsasìxkó'nchit'aà-là Jesús, kitsò-là:

—Na'èn, t̄ichjât'aà-ná.

26 Jesús kitsò-là:

—Mikiì ndaà tjín nga chjaà'an-lá niño jñà ixti, ikjoàn k'oi-lá nañá.

27 Tanga jè chjoón kitsò:

—Jon, Na'èn, tanga jñà nañá kineé xi-là tsojmì xi bixòngui ímixa-là nei-là.

28 Jesús k'eé kitsò-là:

—Jì chjoón, 'nó ndaà mokjeiín-lè it'aà ts'an. K'oas'ín kátama koni s'ín mejèn-lè.

Ko jè tsòti-là chjoón, tik'eé kjòndaà-ne nga tijè-ne hora.

Kó kis'iin Jesús nga kjìn skoya ch'in kisindaà-ne

29 Jesús kii-ne ya j'nde ñánda 'mì Tiro ko Sidón koa tsatot'aà indiì nandá Galilea. K'eé kiimijìn-jno jngòè nindoò ko yaá tsibìjna.

30 Kjìn jchán x̄it̄a ijchòtjìngui-là ñánda tíjna; ijchòko-là x̄it̄a xi tsá'yá kjoàn, x̄it̄a xi mikiì tsejèn-là, x̄it̄a xi kótó tsja kjoàn, x̄it̄a xi mikiì ma chja ko x̄it̄a xi kj'eí ch'in tjín-là; yaá kisikítsajnangui ndsokò Jesús. Ngats'ìi x̄it̄a koi kisindaà-ne.

31 Tà kjòxkón-là jñà x̄it̄a k'e nga kijtseè nga komà kiichja-ne jñà xi mikiì ma chja; koa jñà xi mikiì ndaà síxá tsja, kjòndaà-ne; xi mì ma fi, komà kii-ne; koa jñà xi mikiì tsejèn-là, kjòtsejèn-là. K'eé jeya kisikìjna Nainá koni kisìko jñà x̄it̄a-là naxandá Israel.

*Kó kis'iìn Jesús nga ñijòn jmiì xità kisikjèn
(Marcos 8:1-10)*

³² Jesús kiìchja-là xità xi kota'yàt'aà-là, kitsò-là:

—Mahimakeè-ná jñà xità koi. Jye kò jàn nàchrjein tjín-là nga títsajnakò-na, koa nímé tjín tsojmì xi kine. Majìn-na nga tà k'oas'ín síkasén chjan-na ni'ya-là tsà ya kòhindaàya ndiyá.

³³ Jñà xità xi kota'yàt'aà-là Jesús kitsò:

—Jngòò i'nde it'aà xìn ñánda nímé tsojmì tjín, ¿kós'ín koma sakó-ná tsojmì xi kòkjen jñà xità koi nga 'ñó kìn ma-ne?

³⁴ Jesús kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Kó tjín ma inchrájin xi tíyìò-nò?

Jñà xità xi kota'yàt'aà-là kitsò:

—Itoò ma-ne inchrájin, kò tjín chiba-najen tìn jtobá.

³⁵ K'eé kitsò Jesús:

—Koatìn-là kàtìtsajnat'aà nangui jñà xità.

³⁶ Jesús kiskoé inchrájin xi itoò ma-ne kò jñà tìn jtobá, kitsjaà-là kjòndaà Nainá, ikjoàn kisìxkoaya, kjòngatsja jñà xità xi kota'yàt'aà-là mé-ne nga kitsjaà-là jñà xità xi kìn ma-ne.

³⁷ Tsakjèn yije xità kóhotjín skanda kó nga kjòskiì. K'e nga tsibíxkó-ne xi tsiningui-ne, ngui itoò nisiyá komà.

³⁸ Jñà xità xi tsakjèn, ñijòn jmiì ma-ne xi xità x'in, mìkiì kòxkeya jñà íchjín kò ixti.

³⁹ Jesús kisìhixat'aà xità, ikjoàn jahas'en chitso koa kii ya i'nde ñánda 'mì Magdala.

16

Kó kitsò Jesús k'e nga jñà xità fariseo kò xità saduceo kisijé jngò seña

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Jñà xità fariseo kò xità saduceo kiikon Jesús ñánda tíjna nga mejèn-là skót'aà tsà kixi kjoa nga Nainá kisikasén. Kisijé jngò-là seña xi jeya tjín xi it'aà ts'e Nainá nchrobá-ne.

² Tanga Jesús kitsò-là:

—K'e nga jye mahixòn, jñò, bixón-nò: “Ndaà choòn nchijòn-lè, inì choòn ján ngajmiì.”

³ K'e nga tajñòya bixón-nò: “Mikiì ndaà choòn nàchrjein i'ndeì; ngajmiì inì choòn kò ifi kjiya.” Jñò xi jò ma isén-nò, 'ya-nò kó choòn ngajmiì tanga mikiì fìya-nò kó tsòya-ne kjo_xkón xi tíma nàchrjein i'ndeì.

⁴ Jñà xità ts'en kò xità xi mikiì 'nchréñijon-là Nainá, jngò seña síjé xi jeya tjín; tanga ñimé seña skoe, tà jè skoe ts'e Jonás, xità xi kiichja ngajo-là Nainá.

Jesús yaá kisikítsajna xità koi; jè, kiì-né.

Jesús, mé kjoa xi tísngásòn-kò kjohítsjeèn xi okóya xità fariseo

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jñà xità xi kota'yàt'aà-là Jesús, k'e nga tsatot'aà xijngoàà nandá, kijchàajìn-là mikiì ts'a inchrājín.

⁶ Jesús kitsò-là:

—Chítsejèn-là koa tìkindaa yijo-nò it'aà ts'e na'yo san-là xità fariseo kò xità saduceo.

⁷ Xità xi kota'yàt'aà-là Jesús tsohókò xíkjín, kitsò-là:

—Koií kòtsò-ná nga mikiì kich'á inchrājín.

8 Jesús n̄i_to_on kijtseèya-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne kòkixón-nò nga tsjìn-nò inchrájín? 'Ñó chiba mokjeiín-nò it'aà ts'an.

9 ¿A mì machiya-nò, a mì bítsjeèn-nò k'e nga kisika'biá inchrájín xi 'òn ma-ne koa 'òn jmiì xita x'in tsakjèn? ¿Kó tjín nisiyá tsibíxkó-isa?

10 ¿A mì tíjìn-nò tikoá k'e nga kisika'biá inchrájín xi itoò ma-ne ko ñijòn jmiì xita tsakjèn? ¿Kó tjín nisiyá tsibíxkó-isa?

11 ¿Mé-ne nga mìkiì machiya-nò nga 'an mìtsà koi xi otixan-nò it'aà ts'e inchrájín? Jè-né nga tikindaá yijo-nò na'yo san-la xita fariseo ko xita saduceo.

12 K'ée kjòchya-la nga jè Jesús k'e nga okitsò-la: “Tikindaá yijo-nò”, mìtsà na'yo san-la inchrájín xi tsibénjmi-la, jña kjohítsjeèn xi okóya jña xita fariseo ko xita saduceo.

Kó kitsò Pedro yá xita-ne Jesús

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 K'e nga ijchò Jesús ya i'nde ñánda 'mì Cesarea ts'e Filipo kiskònangui-la jña xita xi kota'yàt'aà-la. Kitsò-la:

—¿Kó tsò jña xita? ¿Yá-ná 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na?

14 Kitsò jña xita xi kota'yàt'aà-la:

—Tjín xi tsò: “Jè Juan xi kis'iìn bautizar xita.” Kò tjín xi tsò: “Jè Elías.” Tikoá tjín xita xi tsò: “Jè Jeremías.” Kò xi kj'eíí xita tsò-né: “Jngoò xita xi kùichja ngajo-la Nainá.”

15 K'ée kitsò Jesús:

—¿Koa jño, kó bixón? ¿Yá-ná 'an?

16 K'ée kùichja Simón Pedro kitsò:

—Ji-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá], Ki'ndí-la Nainá xi tijnakon.

¹⁷ Ikjoàn kiichja Jesús; kitsò-la:

—Mé tà ndaà-lè nga ji Simón, ki'ndí-la Jonás. Jè Nainá xi tjna ngajmiì tsakó-lè ngats'iì kjoa koi; mìtsà xita isò'nde tsibénojmi-lè.

¹⁸ 'An, k'oaá xán-lè nga Pedro 'mì-lè [nga ndajo tsò-ne]; yaá isòn ndajo jè kındaàsoàn naxandá-na; nas'ín jè nga'ño-la kjoabiyaà mìkiì siikijne-la jña xita naxandá-na.

¹⁹ 'Aán tsjaà-lè ibi-la xotjoa-la naxandá xi jè otíxoma-la jè xi ngajmiì nchrobá-ne; ngats'iì kjoa xi koi'ndi i isò'nde, tikoáá ján ngajmiì Nainá tsjá'nde-né; kò jña kjoa xi mìkiì koi'ndi i isò'nde, tikoáá ján ngajmiì, Nainá mìkiì tsjá'nde.

²⁰ Jesús kitsò-la jña xita xi kota'yàt'aà-la:

—Kì yá xi bènojmi-là nga 'an-ná xi Cristo [nga 'aán kisikasén-na Nainá].

*K'oaá s'ín tsibénojmi Jesús kjoabiyaà-la
(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)*

²¹ Tikoi-ne naxrjein Jesús tsibíts'ia nga tsibénojmiya-la xita xi kota'yàt'aà-la nga jè, ján kjoì Jerusalén, koa jña xita jchínga kò xita skò-la no'miì kò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, tseé kjo'in tsjá-la. Siik'en-né. Tanga k'e nga kijchò jàn naxrjein, kjoaáya-la.

²² Jè Pedro k'eé kiikò Jesús ñánda it'aà xìn nga kiichjako nga mìkiì ndaà tjin koni tsò. Kitsò-la:

—Na'èn, kì k'oaá s'ín nikítsjiin. Mì k'oaá tsò Nainá nga k'oas'ín komat'in.

²³ Tanga Jesús kisikáfaya, kitsò-la jè Pedro:

—Tisít'aàxín-ná jí xítà nejí. Tà mejèn-lè nga jé binchaàtsji-ná. Mìtsà k'oas'ín nìkìtsjiìn koni s'ín tjin kjohìtsjeèn-là Nainá. Ngaji tà k'oaa s'ín nìkìtsjiìn koni s'ín tjin kjohìtsjeèn-là xítà.

²⁴ Jesús k'eé kitsò-là xítà xi kota'yàt'aà-là:

—Tsà yá xi mejèn-là nga xítà ts'an koma, kàtatsjeiìn-takòn mé xi mejèn-là yijo-là; koni jngoò xítà xi 'yajen krò-là, kàtijnandaà nga sùkjeiìn kjo'in xi kjoa ts'an; ndaà kàtjit'aà-na.

²⁵ Nga nita yá xítà xi mejèn-là kochrjetji yijo-là nga nime kjo'in sakò-là, tà saá sùchija-né ko kjo'in kíjnajiìn; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-là xi kjoa ts'an, sakò-là kjoabinachon nga it'aà ts'an ndaà kíjna.

²⁶ ¿Mé xi sùkijne jngoò xítà nas'ín tjoé yije-là isò'nde tsà sùchja inima-là? Nime. ¿A komaá koiichjí kjoabiyaà jngoò xítà xi majin-là nga kiyá? Majin.

²⁷ 'An xi Ki'ndí-là Xítà xan-là yijo-na kitjojeén ijngoò k'a-na nga kjoikoa kjoajeya-là Na'èn-na ko àkjale-là nga sichikon-t'ian nga jngoò ijngoò xítà koni s'ín kisikitasòn.

²⁸ Okixí xi xan-nò, títsajnajin i'nga ijndé xítà xi mì kì kiyá skanda k'e nga skoe-na xi Ki'ndí-là Xítà xan-là yijo-na nga kítjojen ijngoò k'a nga kotiixoma.

17

Kíi komà nga jahatjya í'ño isén-là Jesús ya isò'nga nindoò

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

¹ Nga komà joòn nachrjein Jesús kiimijin-jno jngoò nindoò xi 'nga kji; kiìko jè Pedro, Jacobo, ko Juan xi 'ndse ma Jacobo.

² K'e nga ijchò i'nde jè, Jesús, jahatjìya í'ño isén-la nga nguixkon jñà xità koi. K'oaá kji komà isén-la koni kji ts'oi kò jè nikje-la kjòchroba-né koni isén ndobá.

³ Jñà xità koi tà nitoón kijtseè Moisés kò Elías nga nchijoókjoò Jesús.

⁴ Pedro kitsò-la Jesús:

—Na'èn, ndaà tjín nga i titsajnaá; tsà mejèn-lè jàn ni'ya xkójndà kíndaà-jèn, jngoò tsiji, jngoò ts'e Moisés kò xi ijngoò ts'e Elías.

⁵ K'e nga tíchja Pedro, j'ii jngoò 'nguién-la ifi xi ote kji xi tsibí'ma xità koi, kò ya ijùn ifi kina'ya jngoò-la 'én xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xi 'ño matsjake kò xi xó jaàjùn-na; jè tìná'ya-là.

⁶ Jñà xità xi kota'yàt'aà-la Jesús k'e nga kii'nchré, tà kitsakjòn-né. K'eé tsoyijò tsakjàn skanda it'aà nangui.

⁷ Jesús kiikasit'aà chraña-la; kisikjaníyá-la, kitsò-la:

—Tjísítjeen, kì tsakjón-jèn.

⁸ K'e nga kiskoòtsejèn xità koi mì tì yá tjín-ne. Tà jè tajngoò síjna Jesús.

⁹ K'e nga inchrohòjen-t'aà-ne nindoò, Jesús kitsò-la:

—Kì yá xità xi bènojímí-là jè kjoa xi kà'yaà skanda k'e nga kjoaáya-na it'aà ts'e kjoabiyaà 'an xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na.

¹⁰ Jñà xità xi kota'yàt'aà-la Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne kòtsò-ne xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga jè Elías kjoii ítjòn?

¹¹ Jesús kitsò:

—Okixi-né, jè kjoíí ítjòn Elías, kò jè koìindaàjiìn yije kjoa.

¹² Tanga 'an, k'oaá xán-nò, jè Elías, jyeé j'ì. Jǎà xítà, mìkìì kijtseèxkon. Ta k'oaá s'ín kisìkò koni s'ín mejèn-là. K'oaá tìs'ín kòmat'ian 'an xi Ki'ndí-là Xítà xan-là yijo-na; tseé kjo'in tsjá-na jǎà xítà.

¹³ Jǎà xítà xi kota'yàt'aà-là Jesús k'eé kjòchiya-là nga jè Jesús, k'e nga tíchjǎ ít'aà ts'e Elías, jè Juan xi kis'iìn bautizar xítà xi otsò-là.

Kós'ín koma kítjokàjiìn inìma ch'o-là neíí xi tjín-là xítà

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ K'e nga ijchò Jesús ñánda títsajna xítà xi kjìn ma-ne, jngoò xítà ijchò kasít'aà-là nga tsasìxkò'nchit'aà-là, kitsò-là:

¹⁵ —Nǎ'èn, chahìmai ki'ndí-na. Ch'in biyaàxìn tjín-là. 'Nó tse kjo'in síkjeiín. Jyeé kòkjìn k'a kaàjiìn ní'ín kò nandá.

¹⁶ Íí kòf'ìikò-là jǎà xítà xi kota'yàt'aà-lè, tanga mìkìì mandaà-là.

¹⁷ Jesús kitsò:

—Jǎò xítà xi mìkìì mokjeiín-nò ít'aà ts'an xi ch'o 'nè. ¿Skanda mé nàchrjein kótijnakò-nò? ¿Skanda mé nàchrjein skà-na kjoa-nò? Nchrohókò-ná jè ti ijndé.

¹⁸ Jesús tsohótikò jè inìma ch'o-là neíí koa ítjokàjiìn-ne yijo-là jè ti. Tìjè-ne hora, nìtoón kjòndaà-ne.

¹⁹ Jǎà xítà xi kota'yàt'aà-là Jesús kiskònanguit'aàxìn-là. Kitsò-là:

—¿Mé-ne ngajen mìkìì kòbitjòjiìn-najen jè inìma ch'o-là neíí?

20 Jesús kitsò-la:

—Mikiì komà-nò koi-né nga tà chiba mok-jeiín-nò it'aà ts'an. Okixíí xi xan-nò tsà ta okji kokjeiín-nò koni kji xojmá mostaza nga itsé kji, koma k'oín-là nindoò: “Tixín ijndé. T'in ján xijn-goaa ñánda it'aà xìn.” Koa jè nindoò kosit'aàxìn-né. Jñò, nímé kjoa xi 'in koma-nò tsà ndaà kokjeiín-nò.

21 Jñà inima ch'o-la neíí xi okjoàn, k'eé bitjokajin nga nokjoat'aà-là Nainá kọ nga bijnachjaán.

K'oaá s'ín tsibénojmi Jesús kjoabiyaà-la xi ma-ne jò k'a

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 K'e nga taña kitjen nga tjíma ya i'nde Galilea, Jesús kitsò-la jñà xita xi kota'yat'aà-la:

—'An, xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, yaá tsoba'ño-na jñà xita,

23 ikjoàn sikk'en-na. Tanga k'e nga kijchò jàn nachrjein nga kiyá, kjoaáya-na.

Jñà xita xi kota'yat'aà-la k'e nga kii'nchré 'én koi ta ba koma-la.

Tsojmi xi machjiti ts'e ingo itjòn

24 K'e nga ijchò Jesús kọ xita xi kota'yat'aà-la ján naxandá Capernaum, jñà xita xi bíxkó ton ts'e ingo itjòn kiskònangui-la Pedro kitsò-la:

—Jè Maestro-lè, ¿a mikiì bíchjí ton ts'e ingo?

25 Jè Pedro kitsò:

—Jon, bíchjí-né.

K'e nga jahas'en ni'ya Pedro, Jesús, jè kiichja itjòn-la, kitsò-la:

—¿Kó si Simón, jè xitaxá itjòn xi i isò'nde ts'e, yá-né xi síkíhjtjì tsojmi kọ ton-sá? ¿A jñà-né xi i naxandá-la, o xi jñá-né xi xìn i'nde-la?

26 Pedro kitsò:

—Jñà xi xìn i'nde-la xi bíchjí.

K'eé kitsò-la Jesús:

—Jñà xi i naxandá-la nímé koiichjí.

27 Tanga mé-ne nga mì ch'o kitsò-ná jñà xita, t'in ján indii ndáchikon. Tikatjen-jìin kicha libá-lè xi tsobà'ño tìn, koa jè tìn xi chjoé ítjoin, chíx'eii tso'ba; ya tjí'a jngoò ton. Komaá-ne nga kichjí xi ts'an ko tsiji. Tikoii, tíchjí-la.

18

Yá xita-ne xi tíjna ítjòn ít'aà ts'e Nainá

(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Jñà nàchrjein koi jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkon nga kiskònangui-la; kitsò-la:

—Jñà xita xi jè otíxoma-la xi ngajmii nchrobá-ne, çyá-ne xi tíjna ítjòn nga ìsà 'ño chíj-la?

2 Jesús kiichja jngoò-la ndí ti. Kisikasíjna jngoò osen-la jñà xita.

3 Kitsò:

—Okixíi xi xan-nò, jño, tsà mì kì sikkatjìya-là kjohítsjeèn-nò ko tsà mì kì k'oas'in s'een koni jñà ndí ixti mìkii kítjás'en-jñoò ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

4 Jè xi síkjajen-la inima-la koni ndí ti jè, jè-né xi tíjna ítjòn-la ngats'ii xita xi jè tíhotíxoma-la xi ngajmii nchrobá-ne.

5 Nita yá-ne xi ít'aà ts'an skoétjò jngoò ndí ti koni jè, 'aán xi skoétjò-na.

Mé xi ok'in-la jñà xita xi jé ótsji-la xita xi kj'eii

(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

⁶ 'Nita yá-ne xi jé skinjiiin jngoò ndí xita ima xi mokjeiin-la it'aà ts'an, isaá-la ndaà koma tsà sɨngui'ño jngoò ndajɔ natsí ís'iin, ikjoàn sɨkatjen-jiiin ndáchikon ñánda nga 'ño nanga 'ncha nandá.

⁷ Ima xó-ne jña xita isò'nde nga tjín jchán xita xi ótsji'nde-la nga mejèn-la nga sakó jé. Tanga xó k'oaá koma-ne isò'nde, tanga ima xó-nè jè xita xi ótsji-la jé xi kj'eii xita.

⁸ Tsà jè ndsaa kɔ ndsokoò ótsji jé-nò, tichátjòn koa kjiiin tikatsjòè. Isaá ndaà-nè tsà xkoán tit-sjòè nga kitjás'een ñánda s'e-nò kjoabinachon, mì k'oaà-ne tsà jò ma ndsaa kɔ ndsokoò koa ján onguió ijiiin ni'ín ts'e i'nde kjo'in nita mé nachrjein-ne.

⁹ Tsà jè xkoòn ótsji jé-nò, tinachrjeè, kjiiin tikatsjòè. Isaá ndaà-nè tsà jngoò ma xkoòn nga kitjás'een ñánda s'e-nò kjoabinachon, mì k'oaá-ne tsà jò ma xkoòn koa ján onguió ijiiin ni'ín ts'e i'nde kjo'in.

Kjoa xi mangásòn ts'e orrè xi kichijà
(Lucas 15:3-7)

¹⁰ 'Nijngoò ndí xita koi xi nachrjenguiod; k'oaá xán-nò, ján ngajmii, jña àkjale-la xita koi, yaá títsajna kjit'aà nga nguixkon Na'en-na xi tíjna ngajmii.

¹¹ An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na koií xá j'i-na nga j'i kàchrjekàjñaà kjo'in jña xita xi kichijà.

¹² ¿Kó bixón? Tsà jngoò xita xi jngoò sindɔ ma orrè-la koa tsà sijchaya jngoò ján ijiiin ijña, ¿a mìtsà sɨkítsajna jña xi ñijòn-kaàn kɔ chrj'oòn ñijòn ma nga kjoì kátsji jè orrè xi kichijà jngoò?

13 Tsà kotsji-la, okixíí xi xan-nò, ìsáá tsja koma-la nei-la jè orrè xi jngoò ma, mì k'oaá-ne jñà xi kjin ma xi mì kì kichijà.

14 K'oaá s'ín mejèn-la Nainá xi tíjna ngajmii nga nijngoò xita sìichja inima-la.

*Mé xi mochjeén k'e nga sindaàjìn jngoò-la xita
(Lucas 17:3-4)*

15 'Tsà jè 'ndsi ch'o tísíko-lè, tìnókjoa-la k'e nga tà jè tajngoò tíjna; tindaàjìn-koi jè kjoa-la; tsà kji'nchré-lè, jyeé ndaà kichibà-nò 'ndsi.

16 Tanga tsà mìkii kji'nchré-lè, k'ée tìnókjoa-la tsà jngoò ko tsà jò xita mé-ne nga kji'nchré yije-ne 'én xi chibà koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: Mochjeén-né tsà jò ko tsà jàn xita xi tsjá 'én nga koma sindaàjìn nita mé kjoa-ne mé-ne nga chjí-la.

17 Tsà mìkii 'nchréñijon-la jñà xita koi, koatìn-la xita naxandá-la Nainá; koa tsà mìkii 'nchréñijon-la jñà xita naxandá-la Nainá, tà k'oas'ín jchatakoin koni tsà jngoò xita xi mìkii beèxkon Nainá, koni tsà jngoò xita xi tsojmì síkíchjítjì.

18 'Okixíí xi xan-nò, jñò, ngats'ìi kjoa xi koj'nde ì isò'nde, tìkoaá ján ngajmii Nainá tsjá'nde-né; koa jñà kjoa xi mìkii koj'nde ì isò'nde, tìkoaá ján ngajmii Nainá mìkii tsjá'nde.

19 'Ijngoò k'a koa xan-nò: tsà jò ma-nò ì isò'nde xi tíjngoò takòn nga sijét'aà-là Na'èn-na xi tíjna ngajmii nita mé kjoa-ne, tsjá-nò.

20 Ya ñánda títsajna jò jàn xita-na xi it'aà ts'an bixofña, yaá tijnajìn osen-la.

21 K'ée kii kasit'aà chraña-la jè Pedro, kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, ¿kó tjin k'a siñchàat'aà-là xinguiāa k'e nga tsà ch'o tísíko-na? ¿A skanda itoò k'a?

²² Jesús kitsò-là:

—Mitsà xan-lè itoò k'a; xaán-lè itoò k'a xi jàn-kaàn kọ te.

Jngoò chī'nda xi mì kì kisìjchàat'aà-là xíkjin

²³ 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmìi nchrobá-ne, k'oaá s'ín tjin koni kis'iin jngoò xitaxá ítjòn xi kisijé-là kindā xitā chī'nda-là.

²⁴ K'e nga tís'ín kindā j'ì jngoò chī'nda-là xi 'ñó kjin millón ton kitjen-là.

²⁵ Chī'nda jè tsjin-là ton xi kojichjí-là. Jè nei-là kitsjaà okixi nga kàtasatíjna osen jè chá, kọ chjoón-là kọ ixti-là, ngats'ìi tsojmì xi tjin-là mé-ne nga kochjí-là ton xi kitjen-là.

²⁶ Chī'nda jè tsasìxkó'nchit'aà-là jè nei-là; tsibítisi'ba-là, kitsò-là: “Na'èn, tjin-lè kjondaà, chíñakjoa-ná; kichjí yijeé-lè ngats'ìi xi kitjen-na.”

²⁷ Jè nei-là kjòhimakeè chī'nda-là, kisijchàat'aà-là nga yije kindā xi kitjen-là koa kisikíjnandeí-ne.

²⁸ Tik'e-ne nga itjo ni'ya chī'nda jè, kisatiìkjoò jngoò chī'nda xíkjin xi tikoā ton kitjen chiba-là xi ts'e. Kitsobà'ñó ís'iin nga mejèn-là kinchàjtā-là, kitsò-là: “Tíchjí-ná xi kitjen-lè.”

²⁹ Koa jè chī'nda xíkjin tsasìxkó'nchit'aà-là, tsibítisi'ba-là. Kitsò-là: “Chíñakjoa-ná, kichjí yijeé-lè xi kitjen-na.”

³⁰ Tanga jè mìkìi kòkjeíin-là. Tā saà ndayá kiskinìs'en skanda k'e nga kojichjí yije-là kóhotjín xi kitjen-là.

³¹ K'e nga kijtseè jǎà chí'nda xíkjín xi i'nga, baá koma-la. K'eé kiì tsibénójmí-la nei-la ngats'ì kjoa xi komà.

³² Jè xitaxá ítjòn xi nei-la, k'eé kiskinìkjaá chí'nda jè, kitsò-la: “Ji chí'nda xi ch'o 'nì. 'An kisijchàat'aà-lè ngayije xi kitjen-lè k'e nga tsibítsi'ba-ná.

³³ Tikoáá ngaji tjí'nde-lè nga jchahimachii chí'nda xinguii koni s'in kisìkò-lè nga kjòhimakeè-lè.”

³⁴ Jè nei-la kjòjtíi-la, k'eé kitsjaà okixi nga kàt'ì-la kjo'in skanda k'e nga kojichjí yije xi kitjen-la.

³⁵ Jesús kitsò:

—Jǎò k'oaá tís'in sùkò-nò nga jngoò ìjngoò Nà'èn-na xi tíjna ngajmù tsà nga mì koo inima-nò sijchàat'aà-là jé-la xinguiò.

19

*Kiís'in tsakóya Jesús it'aà ts'e xita xi tsjiin xíkjín
(Marcos 10:1-12; Lucas 16:18)*

¹ K'e nga jye kiìchja Jesús, kiì-ne ya Galilea ján nangui Judea xi tíjna xijngoaa xajngá nandá Jordán.

² 'Ñó kjìn xita kiitjingui-la koa yaá kisindaà-ne ì'nde jè jǎà xita xi xk'én.

³ Ijchò i'nga xita fariseo ya ñánda tíjna Jesús nga mejèn-la skónachan-la. Ikjoàn kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A tjí'nde-la xi x'in nga tsjiin chjoón-la xi nita mé kjoa-ne?

⁴ Jesús kitsò-la:

—¿A kj'eè bixkejñoò Xojon-la Nainá nga tsò: “Nainá, k'e nga sa tsibíndaà xita, tsibíndaà x'in ko chjoón?”

⁵ K'oaá kitsò: “K'oaá ma-ne nga jè x'in sikkjna na'èn-la ko nea-la nga kijnako chjoón-la. Ta jngoò xita koma-ne ingajò.”

⁶ Mìtsà tì jò ma-ne, tà jngoò koma-ne. K'oiì kjoa-la nga mì yá xita tji'nde-la nga siitsjiin-ne xikjin xi Nainá kisijngoò.

⁷ Jña xita fariseo kiskònangui-la Jesús:

—¿Mé-ne jè Moisés kitsjaà'nde-ne nga tsò: xojon kàtasindaà nga koma tsjin xikjin xita?

⁸ Jesús kitsò-la:

—Koiì-né nga tájaajiin tjin inima-nò, Moisés kitsjaà'nde-nò nga kijnioò íchjin-nò, tanga k'e nga sa tàts'en-la kjoa, mì k'oaá s'in tjin.

⁹ 'An k'oaá xán-nò, jè x'in xi tsjin-ne chjoón-la, tsà mìtsà kjoa chijngui tísiko, ko tsà kj'eji chjoón kixan-ko, jyeé kjoa chijngui tís'in jè x'in. Tikoáá tsà jè x'in xi kixan-ko jngoò chjoón xi kitsjiin x'in-la, tikoáá kjoa chijngui tís'in.

¹⁰ Jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:

—Tsà k'oaá s'in 'iin tjin kjoa ts'e xita xi bixan, isaá-la ndaà s'e tsà mì kì kixan xita.

¹¹ Jesús kitsò-la:

—Tjin xita xi mìkìì mokjeiin-la kjohítsjeèn jè; tà jña xita xi Nainá xó k'oas'in kitsjaà-la.

¹² Tjin xita xi mìkìì bixan nga xó k'oas'in kits'iin-ne nga mì íchjin siis'in-la; tikoáá tjin xita xi xita xikjin okisiko nga mì íchjin siis'in-la; tikoáá tjin xita xi mìkìì bixan nga k'oas'in tsibínè-la yijo-la nga mì íchjin siis'in-la nga mejèn-la siixá it'aà ts'e

kjotíxoma-la ngajmii. Jñà xità xi chíkjoa-la nga mokjeiín-la kjoa koi, k'oas'ín kàtasíkitasòn.

*Kii kitsò Jesús nga kisichikon-t'in ndí ixti
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)*

¹³ Jñà xità j'iikò-la ndí ixti ñánda tíjna Jesús nga mejèn-la koòt'aà-la tsja kò kùitsi'batjì, tanga jñà xità xi kota'yàt'aà-la Jesús tsohótiko jñà xità xi j'iikò ndí ixti.

¹⁴ K'eé kitsò Jesús:

—Tjii'nde-là jñà ndí ixti nga kàtjanchrobákon-na. Kì binchahikon-là. Jñà xi k'oa s'ín tjín inima-la koni ts'e ndí ixti, jyeé ts'e ngats'iì kjondaà xi tjín ya ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

¹⁵ Jesús tsohósòn-la tsja jñà ndí ixti; ikjoàn kii-ne ya i'nde jè.

*Xità xi 'ñó kìn tsojmì tjín-la
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)*

¹⁶ Jngoò xità ijchòkon Jesús, kiskònangui-la, kitsò-la:

—Maestro, ¿mé kjondaà xi s'iaàn nga s'e-la kjoabinachon inima-na nita kjé-ne?

¹⁷ Jesús kitsò-la:

—¿Mé-ne chjinangui-ná it'aà ts'e kjoa xi ndaà tjín? Mìtsà yá tjín xi ndaà xità, tà jngoò Nainá. Tsà mejèn-lè nga s'e-lè kjoabinachon nita kjé-ne, tikitasoìn kjotíxoma-la Nainá.

¹⁸ Xità jè kiskònangui:

—¿Ná-laá kjotíxoma-ne?

Jesús kitsò-la:

—“Kì xità nìk'in; kì kjoa chijngui 'nì; kì chijé 'nì; kì 'én ndiso nokjoì it'aà ts'e xità xi kj'eíí;

19 jchaxkoín na'èn-lè kò nea-lè; tìtsjachi xìta xin-guì koni tsà tì yijo tsiji-ne.”

20 —Ngats'ìi kjotíxoma koi jyeé kisikitasoàn —kitsò jè ti—. ¿Mé xi chija ìsa-na?

21 Jesús kitsò-la:

—Tsà mejèn-lè nga nguì kixi kijni, t'in, tatìjni yije tsojmì xi tjin-lè. Jè ton-lè tika'bí-la xìta imà mé-ne nga s'e-lè kjoa machikon-t'in ján ngajmì. Ikjoàn nchrobátjìngui-ná.

22 Xìta jè, k'e nga kii'nchré 'én koi, tà baá komà-la, koií kjoa-la nga 'ñó kjìn tsojmì tjin-la.

23 K'eé kitsò-la xìta xi kota'yàt'aà-la Jesús:

—Okixí xi xan-nò. 'Ñó 'in koma-la jña xìta nchíná nga kjoahas'en-jìin ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne.

24 Nguì jngoò k'a koxan-nò, ìsaá mì 'in koma-la jngoò cho camello nga kjoahas'en xkon nindoò xi tjahaña-ne nikje, mì k'oaá-ne koni jngoò xìta nchíná xi 'ñó tjin-la tsojmì nga koma kjoahas'en-jìin ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne.

25 K'e nga kii'nchré 'én koi jña xìta xi kota'yàt'aà-la Jesús tà kjòxkón-la. K'eé kitsò:

—¿Yá-né xi kitjokàjìin kjo'in kjoa ts'e jé-la?

26 Jesús kiskoò'an, kitsò-la:

—Jña xìta mìkì koma-la kochrjekàjìin kjo'in inima-la. Tanga xi Nainá komaá-la ngats'ìi kjoa.

27 K'eé kitsò Pedro:

—Na'èn, ngajen, jyeé kinikítsajna yije-jen ngats'ìi tsojmì xi tjin-najen, koa jì tjaàtjìngui-lèjen. ¿Mé xi tjoé-najen?

28 Jesús kitsò-la:

—Xi ọkixíí xi xan-nò, k'e nga kijchò nàchrjein nga koxítseyá ìjngòò k'a isò'nde, kò 'an xi Kì'ndí-là Xítà xan-là yijo-nà, k'e nga kótijnasoàn íxile xi 'ńó jeya tíjna, jńò, xi jye 'an tjaàtjingui-ná, tìkoáá yaá kítajnasòn íxile ts'e kjoítixoma xi tejò ma-ne, nga jńò kíndaàjìin-là jńà xítà xi tejò tje-là ts'e naxandá Israel.

²⁹ Ngats'ìi xi kjoa ts'an kisikíjna ni'ya-là, 'ndse, ndichja, na'èn-là, nea-là, chjoón-là, ìxti-là, nangui-là, jngòò sìnđo k'a k'oá tjin tjoé isa-là. Tìkoáá tjoé-là kjoabinachon nita kjé-nè.

³⁰ I'ndeì, kjin xítà xi títsajna ítjòn, k'e nga koma iskan jńà kítajna tjingui. Kò xi títsajna tjingui i'ndeì k'e nga koma iskan jńà kítajna ítjòn.

20

Chì'nda xi kisixáko tsojmì tje

¹ 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, k'oáá s'ín ngaya-là koni tsà jngòò xítà xi tjin-là nangui. Kii nga tajńòya nga kii kátsji chì'nda xi sùixáko ñánda tjin-là toò uva.

² K'e nga jye tsibíndaàjìin-kò nga koìchjí-là koni tjin síkijne xítà chì'nda nga jngòò nàchrjein, ìkjoàn kisikasén ñánda kisixá.

³ Ìjngòò k'a kii jè nei-là xá koni xi ñijaàn-la nga tajńòya. Kijtsee isa chì'nda xi tíyijòjìin ndìtsin xi tsjìn-là xá.

⁴ Kitsò-là: “Tanguió tixáko-ná. 'An kíchjí-nò koni tjin machjí-nò.” Kii chì'nda koi nga kisixá.

⁵ Jè nei-là xá, kii ìjngòò k'a k'e nga ijchò nchisen. Tìkoáá kii ìjngòò k'a k'e nga ijchò xi jàn nga kjòhoxòn.

6 Jye-la ijchò tsà xi 'òn nga kjòhoxòn, itjo ìjngò k'a jè nei-là xá; koà kisakò ìsa-là chì'nda xi tà jyò títsajna. Kitsò-là: “¿Mé-ne tà jyò títsajna-nò kó nga kò'ba-nò nàchrjein nga mì nìxá-nò?”

7 Jñà chì'nda koi kitsò: “Koií-né nga mì yá tsjá xá-najen.” K'eé kitsò-là: “Tanguió ndaà tsà jñò; tanguí tìxá ján jjiin tsojmì tjè-na.”

8 K'e nga jye kòjñò, jè nei-là xá kitsò-là jè xita xi síkinda chì'nda-là: “Tínókjoa-là ngats'ìi chì'nda. Tichí-la. Títs'iaako-ne jñà xi ìskan kófahas'en xá-là; koà jñà xi ítjòn kófahas'en, tìkجهet'aà-ne.”

9 K'eé kiùchja-là jñà chì'nda xi jahas'en xi 'òn nga kjòhoxòn; k'oaá tjin tsibíchjí-là koni tjin chjí-là nga jngò nàchrjein nga jngò ìjngò.

10 K'e nga kjòchjí-là jñà chì'nda xi jahas'en tajñòya, k'oaá komà-là tsà ìsaá tse kochjí-là. Tanga tà ngàsòn tjin kjòchjí-là koni tjin machjí-là nga jngò nàchrjein nga jngò ìjngò.

11 K'e nga jye kjòchjí-là chì'nda koi ìkjoàn tsibíts'ia nga tsatít'aà jè nei-là xá.

12 Kitsò-là: “Jñà chì'nda xi ìskan kòbijchó, tà jngò hora kàsíxá, koà ngajen kànìxá-nájen nga kò'ba nàchrjein koà kànìkjeiín-lajen ndobá nga kò'ba nàchrjein. Tà ngàsòn tjin túbichjí-nájen.”

13 Tanga jè nei-là xá kitsò jngò-là jñà chì'nda: “Ji amigo mìtsà mé xi ch'o tìsikò-lè; k'oaá tjin túbichjí-lè koni tjin chjí-là nga jngò nàchrjein nga k'oaá s'ín kàchibá.

14 Chjóí chjí-lè koà t'in-ne. K'oaá s'ín mejèn-na nga k'oa tì tjin tsjaà-là jè xi ìskan kàsíxá koni tjin tìtsjaà-lè.

15 Nga kò tòn-na, ¿a mì tíj'nde-na nga k'oas'ín

s'iaàn koni s'ín mejèn-na? ¿A maxitàkòn-né nga 'an ndaà xità?"

¹⁶ Jesús kitsò ìsa:

—K'oaá s'ín koma jñà xità xi títsajna tjingui nàchrjein ì'ndeì, nga koma iskan, jñà kítsajna ítjòn; koa jñà xi títsajna ítjòn ì'ndeì nga koma iskan jñà kjoehet'aà-ne. [Kjìn ma-ne xi xó chja-là Nainá tanga chiba ma-ne xi tjájin.]

K'oaá s'ín tsibénojmí Jesús kjoabiyaà-là xi ma-ne jàn k'a

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Jesús k'e nga nchifi ján naxandá Jerusalén, kiichjat'aaxìn-là jñà xità xi kota'yàt'aà-là xi tejò ma-ne, kitsò-là:

¹⁸ —Ì'ndeì nga titsahonguiá naxandá Jerusalén, 'an xi Ki'ndí-là Xità xan-là yijo-na yaá tsobà'ñó-na xità sko-là no'miì kò xità xi okóya kjotíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés nga koiì'nè-na kjoabiyaà,

¹⁹ ìkjoàn sìngatsja-na jñà xi mìtsà xità judío nga sìsobà-na, kojà-na, koòt'aà-na krò. Tanga xi koma jàn nàchrjein kjoáya-na.

Kjondaà xi kisijé nea-là Jacobo kò Juan

(Marcos 10:35-45)

²⁰ Nea-là Jacobo kò Juan ìxti-là Zebedeo ijchòkon ñánda tíjna Jesús. Tjiko ìxti-là. Tsasixkó'nchit'aà-là Jesús nga kisijé jngoò-là kjondaà.

²¹ Jesús kiskònangui-là, kitsò-là:

—¿Mé xi mejèn-lè?

Jè chjoón kitsò:

—Ya ñánda kotíxomai, tjii okixi nga ya kàtiyijòt'aà-lè ìxti-na. Jngoò kàtìjnaxixi-lè koa jngoò kàtìjnat'aà-lè xi ngaskón-lè.

22 Jesús kitsò-la:

—Mikiì 'yaà mé xi nìjé. ¿A kichìkjoaá-nò nga kotojñò jè kjo'in xi 'an kotojñàà?

Xità koi kitsò:

—Kichìkjoaá-najen.

23 K'eé kitsò-la Jesús:

—Okixi-né, k'oaá tìs'ín kotojñò kjo'in koni 'an, tanga xi 'an tsjaà-nò nga ya kitsajnat'aà-ná ya kixi-na kò ngaskón-na mìtsà 'an oko-na nga tsjaà-nò. Jñà i'nde koi, jñà tjoé-la xità xi Nainá títsajnandaà-la nga tsjá-la.

24 K'e nga kiì'nchré jñà xità-la Jesús xi i'nga xi te ma-ne, kòjti-la it'aà ts'e xità xi jò ma-ne.

25 Jesús kiichja-la, kitsò:

—Jyee tíjìn-nò nga jñà xità sko-la naxandá, nangui síkítsajna xità-la xi jñà otíxoma-la. Tíkoáá jñà xità xi 'nga xá tjín-la, jñà xi beè nga otíxoma-la xità.

26 Tanga jñò mikiì k'oas'ín s'een. Tsà jngoò xità xinguioo mejèn-la 'nga kójna, jè xi kàtasíxá-la xità xi i'nga.

27 Kò jè xi mejèn-la kójna ítjòn, chi'nda-nò kátama.

28 'An xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, mìtsà koi xá j'i-na nga 'an kòs'in-na, tà saá 'an siixá-la xità xi i'nga kò tsjaà yijo-na nga kiyá mé-ne nga kjin xità kitjokàjìn-ne kjo'in xi kjoa ts'e jé-la.

Kó kisìkò Jesús nga kisindaà-ne xità xi jò ma-ne xi mikiì tsejèn-la

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 K'e nga jye nchifi-ne ya naxandá Jericó, kjin xità kiitjinguì-la Jesús.

³⁰ Ya indii ndiyá koni s'ín tífi Jesús, jò xita xi mìkii tsejèn-la títsajna. K'e nga kii'nchré nga jè Jesús tífaya ndiyá, 'ńó kiichja-la kitsò-la:

—iNa'èn, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tijna ngajo-la] jchahimatakòn-nájen!

³¹ Jñà xita xi tjiiko Jesús tsohótiko-ne nga jyò kàtìtsajna, tanga jñà xita xi mìkii tsejèn-la, isaá 'ńó kiichja, kitsò:

—iNa'èn, xi tje-la David, jchahimatakòn-nájen!

³² K'ée tsasijna Jesús koa kiichja-la, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé xi mejèn-nò nga sjiiko-nò?

³³ Jñà xita koi, kitsò:

—Na'èn, mejèn-nájen nga kàtatsejèn-nájen.

³⁴ Jesús kjòhimatee jñà xita koi. Tsohót'aà-la tsja xkon koa nitoón kjòtsejèn-la. Ikjoàn kiitjingui-la Jesús.

21

Kó kitsò xita naxandá k'e nga jahas'en-jün Jesús ján Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ K'e nga jye kjomeè bijchó chraña-la naxandá Jerusalén ijchò jngoò naxandá xi 'mì Betfagé ya chrañat'aà-la nindoò Yá Olivo. Jesús kisikasén jò xita xi kota'yat'aà-la.

² Kitsò-la:

—Tanguió ján ndí naxandá itsé xi kijnat'aà ján koa ya sakó jngoò-nò orra xi tjit'aà'ńó ko ndí búrró ki'ndí-la. Chíjnda'ńó koa nchrohóko-ná.

³ Tsà yá xi kó kitso-nò, kot'in-la: “Jè xó Na'èn-ná kochjeén-la koa nitoón xó sjiikasén-ne.”

⁴ K'oaá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn-ne koni s'ín kiskìi x̄it̄a xi kiìchja ngajo-là Nainá, nga tsò:

⁵ Kot'in-là naxandá Siòn:

“Chítsejèn-là X̄it̄a Ítjòn-lè;
nga jíi nchrobá katsejèn-lè;
imaá kji;
tinasòn jngoò-là búrró,
jngoò ndí búrró itsé xi ki'ndí-là cho ch'á.”

⁶ Kii jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Jesús, k'oas'ín kisikitasòn koni s'ín kisatiixá-là.

⁷ K'e nga ijchòko ñánda tíjna Jesús jè orra ko ki'ndí-là, jñà kisikjeén nikje-là nga tsohójtsa-là; ikjoàn tsibìjnasòn-là Jesús.

⁸ Koá jñà x̄it̄a xi kjin ma-ne tsohójngoò nikje-là ya iya ndiyá. Tjín i'nga xi chrja-là yá tsate, ikjoàn tsohójngoò iya ndiyá.

⁹ Jñà x̄it̄a xi tjíma ítjòn-là ko xi tjingui-là tsibíts'ia nga 'ño kiìchja, kitsò:

—¡Jeya kàtìjna jè xi ya nchrobát'aà-ne tje-là x̄it̄axá ítjòn David [nga jè kíjna ngajo-là]! ¡Mé ta ndaà-là jè xi nchrobá ngajo-là Nà'èn-ná! ¡Jeya choòn ján ngajmì!

¹⁰ K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Jerusalén ngats'iì x̄it̄a naxandá tà kjòxkón-là, koá kiskònangui-là xíkjin. Kitsò:

—¿Yá x̄it̄a-ne jè?

¹¹ Jñà x̄it̄a xi kjin ma-ne kitsò:

—Jè x̄it̄a xi chja ngajo-là Nainá xi Jesús 'mì xi Nazaret ts'e, ya nangui Galilea.

*K'e nga tsachrje ingo ítjòn jñà x̄it̄a xi otìjna tsojmì
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

12 Jesús jahas'en ya nditsin ingo ítjòn-la Nainá, tsachrje yije ngats'ì xità xi ya nchihotíjna kò nchihotse tsojmì ya nditsin ingo. Kisìhitíkjá ímíxa-la jñà xità xi síkjatjya ton kò tìkoaá kisìkatsjoò íxile-la jñà xi otíjna nise paloma.

13 Kitsò-la:

—Jè Xojon-la Nainá tsò-né: “Ni'ya-na, ni'ya-la oçhikoón k'oín.” Tanga jñò, nguijo-la xità chijé títsa'nè.

14 Nga ya ingo ítjòn tíjna Jesús, ijchò kinchat'aà-la xità xi mìkì tsejèn-la kò xi tsá'yá kjoàn; jè Jesús kisìndaà-ne xità koi.

15 Jñà xità sko-la nò'miì kò xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskì Moisés kòkjan-la k'e nga kijtseè kjojkón xi kis'iìn Jesús kò nga kii'nchré 'én-la jñà ndí íxti xi chjaya iya ingo ítjòn, nga tsò: “jeya kàtìjna jè xi ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jè kíjna ngajo-la]!”

16 K'eé kiichja xità koi, kitsò-la Jesús:

—¿A na'yà-né? ¿A ndaà tsò 'én xi chja jñà íxti koi? Jesús kitsò:

—Jon, 'nchré-ná. ¿A kj'eè bìxkejñò Xojon-la Nainá nga tsò?:

Jñà ndí íxti xi jtobá kjoàn kò ki'ndí xi sa oki, jñà-né xi títsajna ndaà nga jeya sìikíjna Nainá.

17 Jesús yaá kisìkítsajna jñà xità koi, itjojiìn-ne ya naxandá ítjòn Jerusalén. Kii ján naxandá Betania. Yaá kisìkjáya nga nitjen.

*K'e nga jè Jesús kisixì yá-la toò iko
(Marcos 11:12-14, 20-26)*

18 K'e nga tajñòya nga tífi-ne Jerusalén, Jesús, kjòhòjò-la.

19 Kijtseè jngoò yá-là toò iko xi ya chraña indii ndiyá síjna. Kii katsejèn-là tanga nímé toò yijà-là. Tà xkaá tjin-là. K'ée kitsò-là Jesús:

—Nì tì jngoò nachrjein kjoa-lè toò.

Koa jè yá toò iko nitoón kixì.

20 K'e nga kijtseè jña xita xi kota'yàt'aà-là Jesús, tà kjòxkón-là. K'ée kiskònangui-là mé-ne nga tà niton kixì-ne jè yá-là toò iko.

21 Jesús kitsò-là:

—Xi okixi, tsà ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'an, tsà mì jò tjin-là inima-nò, komaá-nò nga k'oas'ín s'een koni s'ín kàsikoaa jè yá iko; tikoaa komaá-nò k'oín-là jè nindoò: “Tisixìn; ján tikatjen-jìin yijo-lè ndáchikon.” Kò k'oaa s'ín koma.

22 Jñò, tsà ndaà mokjeiín-nò nita mé xi sijé k'e nga kítsi'ba, k'oaa s'ín tjoé-nò.

Kjotíxoma xi tjin-là jè Jesús

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 K'e nga jye komà kjoa koi, Jesús jahas'en ya nditsin ingo itjòn kò k'e nga tihokóya-là xita ijchòkon jña xita sko-là nò'miì kò xita jchínga-là jña xita judío. Kiskònangui-là:

—¿Mé kjotíxoma xi tsjá'nde-lè koni s'ín 'nì? ¿Yá xi kitsjaà-lè kjotíxoma koi?

24 Jesús kitsò-là:

—Tikoaa 'an skònangui jngoò-nò kjoa. Jñò, tsà kòk'oín-ná, tikoaa 'an k'oaa xán-nò yá xi kitsjaà-na kjotíxoma koni s'ín s'iaàn.

25 Jè Juan, k'e nga kis'iìn bautizar xita, ¿yá xi kitsjaà-là kjotíxoma? ¿A Nainá-né xi tjna ngajmiì, o xi tà xita-né?

Jña xita koi k'ée tsajoóya-ne. Kitsò-là xíkjín:

—Tsà kixoán: “Nainá kitsjaà-la kjotíxoma”,
kĩtso-ná: “¿Mé-ne mìkìl kòkjeíin-nò it'aà ts'e?”

²⁶ Koà tsà kixoán: “It'aà ts'e xĩta-né”, tsakjoòn-ná
tsà koi nàchrjein-la jĩá xĩta naxandá skaàn-ko-ná,
nga ngats'iì, nguì k'oaá tsò nga jè Juan, jngoò xĩta
xi kũchja ngajo-la Nainá.

²⁷ K'eé kũchja, kitsò-la Jesús:

—Mì kì 'ya-jen.

Koà jè Jesús kitsò-la:

—Tĩkoaá 'an mìkìl k'oa xán-nò yá xi kitsjaà-na
kjotíxoma koni s'ín s'iaàn.

Kjoa xi mangásòn ts'e ixti xi jò ma-ne

²⁸ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Jĩò, kó bixón? Jngoò xĩta xi jò ma ixti x'in-la
kĩtsò jngoò k'a-la jngoò ti-la: “Na'èn, t'in, tĩxá-la jè
toò uva-na.”

²⁹ Ti jè kitsò: “Majìn-na.” Tanga koma iskan,
kisikĩtsjeèn; k'eé kii síxá.

³⁰ Na'èn-la k'eé kii nga kiiikon ti xi jngoò. K'oaá tĩ
kĩtsò-la. Tanga ti jè, kitsò: “Ndaà tjin na'èn, komaá
kjián.” Tanga mìkìl kii.

³¹ ¿Ñá-laá nga ingajò ixti xi kisikitasòn-la
na'èn-la?

Jĩà xĩta kitsò:

—Jè xi ítjòn.

K'eé kitsò-la Jesús:

—Okixií xi xan-nò, jĩà xĩta xi síkíchjítjì tsojmì
ts'e Roma ko jĩà íchjín ská, isaá nĩton kjoahas'en
ñánda nga Nainá tíhotíxoma mì k'oaá-ne koni jĩò.

³² Nga jè Juan xi kis'iìn bautizar xĩta k'oií xá
j'iì-ne nga tsakóya-la xĩta kós'ín sũjchá yijo-la,
tanga jĩò mìkìl kòkjeíin-nò. Koà jĩà xi síkíchjítjì

tsojmì kò jñà íchjín ská kòkjeíñ-là. Tanga jñò ndaà nas'ín ki'yaà yije kjoa koi, mìkì kinikájno jé-nò kò mìkì kòkjeíñ-nò.

Jñà chi'nda ts'en

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ 'Tiná'yaà ìjngò-là kjoa xi mangásòn. Jngoò xita xi tjín-là nangui, tsibítje toò uva kò tsibíndi-là íchíbá, ìkjoàn tsibíndaà jngoò ì'nde ñánda tsi'ñóngui nandá-là toò uva. Tíkòá tsibíndaà jngoò torre ñánda bìtsajna xita nga síkinda yije kóhotjín. Ìkjoàn kisikiña-là nangui-là xita xi kj'eji nga kisixásòn. Ìkjoàn kii nei-là nangui ñánda ì'nde kjìin.

³⁴ K'e nga ijchò nachrjein-là nga jye kòjchá toò uva, jè nei-là nangui kisikasén xita chi'nda-là nga kisijé-là xi jè okò-là ts'e toò uva xi kòjchá.

³⁵ Tanga jñà xita xi kisixásòn nangui kitsobà'ñó xita-là jè nei-là nangui. Jngoò xi tsi'beé-là kò jngoò xi kisik'en koá jè xi ìjngoò ndajò tsibínè.

³⁶ K'e komà ìskan jè nei-là nangui isaá kjìn xita-là kisikasén tanga jñà xita xi síxásòn nangui ta ngásòn kisikò ngats'ì chi'nda xi j'ì.

³⁷ 'K'e nga jyehet'aà-ne kisikasén ki'ndí-là. Kisikítsjeèn kitsò: “Skoexkón-là ki'ndí-na.”

³⁸ Jñà xita xi síxásòn nangui k'e nga kijtseè jè ki'ndí-là nei-là nangui tsajoóya-ne, kitsò-là xíkjín: “Jè jèè xi tjoé kjotjò-là ì'nde, sík'eén kò tsaján koma ì'nde.”

³⁹ Kitsobà'ñó, tsachrjejiin ya nangui ñánda títje toò uva. Ìkjoàn kisik'en.

⁴⁰ 'Jñò, ¿kó bixón? K'e nga kjoíi nei-là nangui, ¿mé xi síkò jñà xita xi kisixásòn nangui-là?

41 Jñà x̄ita xi nchi'nchré kitsò:

—Jngoò k'aá s̄iik'en jñà x̄ita ts'en; mìkiì kohimakeè. Kò jè nangui-la, kj'eíj̄ x̄ita s̄iikĩña-la xi kojìchj̄í kó kji oko-la k'e nga kojchá toò uva.

42 Jesús kitsò-la:

—¿A kj'eè bìxkejñò Xojon-la Nainá nga tsò?:
Jè ndajò xi tsachrjekàngui chjinechrjò nga sa ítjòn,
jè-né xi komà ndajò tàts'en chrjò-la ni'ya.
K'oaá s'ín kis'iìn Nainá.

Jñá, tà maxkón-ná k'e nga 'yaá kjoa koi.

43 K'ojí koxan-nò jñò, tjáxìn-nò kjoa machikon-t'in nga jè Nainá tíhotíxoma-nò. Jñá tjoé-la x̄ita xi k'oas'ín síxá koni s'ín ok'in-la xá-la Nainá.

44 Xi ít'aà ts'e ndajò, n̄it̄a yá-ne xi kixosòn ndajò jè, koxkoaya-né; kò tsà jè ndajò skané x̄ita, kochijo-né.

45 Jñà x̄ita sko-la nò'miì kò x̄ita fariseo, k'e nga kiì'nchré koni s'ín kiìchja Jesús nga tsibénojmí 'én xi mangásòn, k'eé kjòchiya-la nga ít'aà ts'e-né koni s'ín kiìchja Jesús.

46 T̄ik'eé-ne mejèn kitsobà'ñó Jesús tanga jñá kitsakjòn-la x̄ita naxandá, koi-né nga k'oaá s'ín mokjeiín-la jñà x̄ita nga jè Jesús, jngoò x̄ita xi chja ngajo-la Nainá.

22

*S'eí xi bitjo k'e nga bixan x̄ita
(Lucas 14:15-24)*

¹ Jesús tsibíts'ia ìjngoò k'a nga tsakóya-la x̄ita kjoa xi mangásòn. Kitsò:

2 —Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá s'ín mangásòn koni jngoò xitaxá ítjòn xi tsibíjna jngoò s'eí k'e nga chixàn ti-la.

3 Kisikasén chi'nda-la mé-ne nga kiì kichja-la ngats'iì xita xi xó kinokjoá-la nga ti-la túbixan. Tanga jñà xita koi, mìkiì kòkjeiín-la nga kiì s'eí.

4 Ìjngoò k'a kisikasén chi'nda-la xi k'ejí. Kitsò-la: “Kot'in-là jñá xita xi jye kiì'nchré: Tsojmì xi skine, jyeé tjíndaà; jyeé kisik'en nchraja-na, cho xi 'ñó xiné. Jyeé tjíndaà yije kóhotjín. Kátjanchrobá s'eí.”

5 Tanga jñà xita koi mìkiì kisís'in. Tjín xi rancho-la kiì-katsejèn-la; tjín xi kjohima-la kiì.

6 Koá jñà xita xi i'nga, kitsobà'ñó chi'nda-la jè xitaxá ítjòn. Kiskaàn-ko koá kisik'en.

7 Jè xitaxá ítjòn, 'ñó kòjti-la. K'eé kisikasén xita soldado nga kisik'en yije kóhotjín jñà xita koi nga ma-la sík'en-ná, koá tsaká naxandá-la.

8 Jè xitaxá ítjòn, ìjngoò k'a kitsò-la chi'nda-la: “Kixíí kjoá, jyeé tjíndaà yije xi kjoá ts'e s'eí, tanga jñà xita xi jye kiì'nchré, mìkiì mochjeén-la nga i kjoíí.

9 Tanguió ìjngoò k'a ya ndiyá jngoò osen-la naxandá, tinókjoá-là xita nita yá-ne xi skajñoò nga s'eí tjín kjoá ts'e xita xi bixan.”

10 Jñà chi'nda-la xitaxá ítjòn kiì kíxkóya xita incho calle nita yá xi kjòtsja-la nga kiì s'eí, xita xi ndaà ko xi mìkiì ndaà; k'oaá s'ín kitseè ni'ya.

11 'Jè xitaxá ítjòn, k'e nga jahas'en ni'ya, kiskoòtsejèn-la jñà xita xi ijchò. K'eé kijtseè jngoò xita xi ya tijnajiìn nga mìkiì íkjá nikje-la xi ts'e kjoá bixan.

12 Kitsò-la: “Ji, amigo, ¿kó s'ín komà nga

kòbitjaàs'ìin ìjndé nga mìkiì kichíkjeí níkje xi ts'e s'eí?" Tanga x̄ita jè, tà jyò tsibìjna.

13 Jè x̄itaxá ítjòn kitsò-la j̄nà x̄ita xi nchisís'in-la ìm̄ixa: "Tit'aà'ñó ndsoko kò tsja. Ìkjoàn t̄ikatj̄een ján ìj̄ìn j̄nò yā ñánda nga sk̄indàya kò s̄ìjts'ìin n̄i'ñò."

14 Kitsò-ìsa Jesús:

—K'oaá s'ín koma nga k̄jìn ma-ne x̄ita xi nokjoà-la tanga tà chibaá ma-ne xi t̄ájìn.

Kjoa nga machjítjì tsojmì

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 J̄nà x̄ita fariseo k'eé kiì tsajoóya-ne nga mejèn-la kòhòngui Jesús mé 'én xi kichja.

16 Koií kjoa-la nga kisikasén-la Jesús x̄ita-la kò x̄ita-la Herodes; kiskònangui-la, kitsò-la:

—Maestro, 'ya-nájen nga 'én kixí xi nokjoi koa k'oaá s'ín okoòyi ndiyá-la Nainá koni s'ín t̄jín xi kjoa kixi. Mìkiì 'nì kindá koni tsò-lè x̄ita; kò mìtsà jè ch̄it̄sejèn-jnoi kó kjoàn x̄ita.

17 Koat̄ìn-nájen. ¿A ndaà t̄jín nga kichjítjì-jen tsojmì ìt'aà ts'e x̄itaxá ítjòn ts'e Roma, a xi majìn-né?

18 Jesús kjòch̄iya-la nga ch'o nchisík̄itsjeèn. K'eé kitsò-la:

—J̄nò, x̄ita xi jò isén t̄jín-nò, mé-ne chonachan-ná.

19 Takó-ná jè tòn xi machjítjì-ne tsojmì.

K'eé j'ìiko jngoò-la tòn denario.

20 K'e nga k̄ijtseè Jesús, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá ts'e isén jè kò jè 'ín xi t̄jít'aà?

21 Kitsò x̄ita koi:

—Ts'eé César, x̄itaxá ítjòn ts'e Roma.

K'eé kitsò-la Jesús:

—Tjiì-lá César xi ts'e César koa tjiì-lá Nainá xi ts'e Nainá.

²² K'e nga kiì'nchré 'én koi jñà xita fariseo ko xita-la Herodes, tà kjòxkón-la. Kitsjiin Jesús, ikjoàn kiì-ne.

Kó s'in koma k'e nga kjoaáya ijngoò k'a-la xita xi jye k'en

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Tikoi-ne nachrjein ijchòkon Jesús jñà xita sadowe nga mìkiì mokjeiín-la nga faáya-la jñà xita xi jye k'en. Xita koi kiskònangui-la Jesús,

²⁴ kitsò-la:

—Maestro, Moisés kitsò-né: “Tsà jngoò xita x'in kiyá xi mìkiì kis'e-la ixti ko chjoón-la, jè 'ndse mik'en kixan-ko ijngoò k'a chjoón-la 'ndse nga s'e-la ixti xi tje ts'e 'ndse.”

²⁵ Kis'e xó jngoò k'a xita ijndé xi itoò komà 'ndse. Jè xi síjna ítjòn chixàn, tanga k'e nga k'en, mìkiì kis'e-la ixti koa jè 'ndse xi ma jò-ne tsibìjnako jè chjoón ka'àn.

²⁶ K'oaá ti komà'in jè 'ndse xi ma jò-ne ko xi ma jàn-ne skanda komà itoò. Nijngoò xi kis'e-la ixti.

²⁷ Xi jyehet'aà-ne, k'en jè chjoón.

²⁸ K'e nga tsà kjoaáya ijngoò k'a-la mik'en, ¿jñá-laá nga itoò 'ndse xi koma chjoón-la? Nga jñà chixàn-ko nga itoò.

²⁹ K'ée kitsò-la Jesús:

—Jñò, maskáya-nò koi-né nga mìkiì 'yaà kó s'in tíchja Xojon-la Nainá ko nga'ño xi tjín-la Nainá.

³⁰ K'e nga kjoaáya ijngoò k'a-la mik'en, íchjín, íchjá, mì ti kiì kixan-ne. K'oaá s'in s'e koni jñà àkjale xi títsajna ngajmì xi ts'e Nainá.

³¹ Jè kjoa nga faáya ìjngoò k'a-la mik'en, ɛa kj'eè bixkejñoò Xojoŋ-la Nainá nga jè sobà Nainá xi kitsò:

³² "An-ná xi Nainá tsò-na Abraham, Isaac ko Jacob"? jñà xi jye k'en, mìtsà Nainá tsò-la xi Nainá; tà jñà xi títsajnakon xi Nainá tsò-la! [Nga it'aà ts'e Nainá, títsajnakon xit̩a koi.]

³³ Jñà xit̩a naxandá, k'e nga kiì'nchré 'én koi, tà kjòxkón-la koni s'ín tsakóya Jesús.

*Jè kjotíxoma-la Nainá xi tíjna ítjòn
(Marcos 12:28-34)*

³⁴ Jñà xit̩a fariseo k'e nga kiì'nchré nga Jesús kisikítsajnajyò jñà xit̩a saduceo, tsibíxkóya xíkín.

³⁵ Jngoò xi xit̩a ts'e, xi chjine xojoŋ-la kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mejèn-la skót'aà Jesús nga skónachan-la. Kiskònangui-la, kitsò-la:

³⁶ —Maestro, ɛñá-laá kjotíxoma xi ìsa tíjna ítjòn nga yije kjotíxoma ts'e Moisés?

³⁷ Jesús kitsò-la:

—“Títsjachi Nà'èn-ná xi Nainá 'mì-la, nga ko inima-lè ko kjohítsjeèn-lè ko nga tijnakoin.”

³⁸ Jè kjotíxoma xi ìsa 'ñó tíjn ko xi tíjna ítjòn.

³⁹ Jè xi ma-ne jò, k'oaá t̩i tsò-ne: “Títsjachi xit̩a xinguì xi i'nga koni tsà t̩i yijo tsiji-nè.”

⁴⁰ Jñà títsajna ítjòn jñà kjotíxoma koi. Yaá bitjokàt'aà kóhotjín kjotíxoma xi i'nga xi ts'e Moisés ko xi ts'e xit̩a xi kiìchja ngajo-la Nainá.

*Ñánda kitjen-la Cristo [xit̩a xi xó kisikasén-ne
Nainá]
(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)*

41 Tà kó yaá títsajna jñà xità fariseo. Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

42 —¿Jñò, kó bixón it'aà ts'e Cristo [jè xità xi xó sikkasén-ne Nainá]? ¿Ñánda kitjen-la?

Jñà xità fariseo kitsò:

—Yaá kjinchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jè kína ngajo-la].

43 K'eé kitsò Jesús:

—Tanga jè David k'e nga kiichja nga kò nga'ño-la Inima Tsjeè-la Nainá, kitsò it'aà ts'e Cristo: “Jè otíxoma-na.” K'oaá s'ín kiichja David:

44 Jè Nainá kitsò-la jè xi otíxoma-na:

“Tijnat'aà-ná i kixi-na

skanda k'e nga sikkasajnanguia ndsokoi
jñà xi kondra-lè nga 'an jye kisikijne-la.”

45 Jè David, tsà kòs'ín kitsò-la Cristo [jè xità xi xó sikkasén-ne Nainá], ¿kó s'ín tjín-ne nga ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David?

46 Njingoò xi koma-la nga kisikátji-ne 'én koi. Tjen-ne nachrjein koi, mì tì yá xi kjò'ño-ne ikon nga kiskònangui isa-la 'én xi kj'eíí.

23

Kiis'ín kiichja Jesús it'aà ts'e xità fariseo kò xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

¹ Xi komà iskan kitsò-la Jesús jñà xità xi kjín ma-ne kò xità xi kota'yát'aà-la:

² —Jñà xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kò jñà xità fariseo tjín-la xá nga okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés.

³ Tɪná'yaà yije-là koni s'ín okóya-nò. Tanga mìkìl k'oa 'nè koni s'ín jǎà x̄it̄a koi. Kj'eíí tsò k̄o kj'eíí s'ín.

⁴ Jǎà x̄it̄a koi bínè-là x̄it̄a xi kj'eíí kjotíxoma-là xi 'ñó 'in tǐn koni tsà ch'á í'í sík'a xi mìkìl k'a-là; koa jǎà x̄it̄a xi okóya kjotíxoma, n̄i itsé síchját'aà-là jǎà x̄it̄a nga s̄ìkitasòn kjotíxoma-là.

⁵ Koni s'ín s'ín yije kjoa koi, tà jè-né nga mejèn-là nga ìsa ndaà skoē x̄it̄a. Jè Xojon-là Nainá xi ót'aà tǐn-là k̄o chrja-là, ìsaá ì s'ín; koa jè nikje xi ókjá, ìsaá ndojò kjoàn s'ín lixto xi títjòn-là nikje-là, tà jè xi mejèn-là nga okó yijo-là nga tsò nga x̄it̄a tsjeè-là Nainá-né.

⁶ Mejèn-là nga jǎà kítsat'aà ítjòn ím̄ixa k'e nga kjèn x̄it̄a ñána tǐn s'eí k̄o ya n̄i'ya ingo sinagoga mejèn-là nga jǎà kítsanè íxile xi jncha ítjòn.

⁷ Tikoáá mejèn-là nga skoexkón x̄it̄a xi kj'eíí, ndaà s̄ìxat'aà ya nditsin; k̄itso-là: “Maestro, Maestro.”

⁸ Tanga jǎò, mìkìl bìl'nde nga “Maestro” k̄itso-nò x̄it̄a; ngats'ioò jǎò, 'ndsè chibàkoo xinguioo; tà jngoò ma xi Maestro-nò, jè Cristo [x̄it̄a xi xó kisikasén-ne Nainá].

⁹ Nijngoò xi “Na'èn” 'mì-là ì it'aà nangui; tà jngoò ma xi Na'èn-nò xi tǐna ngajmìl.

¹⁰ Koa n̄i yá xi x̄it̄a sko-là k̄itso-nò; tajngoò Cristo xi sko-là tǐna-nò.

¹¹ Jè xi 'ñó 'nga síkíjna yijo-là it'aà tsajòn, jè-né xi s̄ìxá-là x̄it̄a xi i'nga.

¹² Jè xi 'nga síkíjna yijo-là, ìsaá nangui kíjna nga koma iskan; k̄o jè xi nangui síkíjna yijo-là, ìsaá 'nga kíjna nga koma iskan.

¹³ 'ìlma xó-nò jǎò, x̄it̄a xi okoòya kjotíxoma-là Nainá xi kiskìl Moisés, k̄o jǎò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a

xi jò isén tjín-nò! Bíchjoà-là ndiyá-la ngajmì jñà xità xi mejèn-la fahas'en ya ñánda nga tíhotíxoma Nainá. Jñò, mìkiì bitjaàs'en-jñòò kò mìkiì biì'nde-là xi kj'eíí xità nga fahas'en-jiin.

14 'iIma xó-nò jñò, xità xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, kò jñò xi xità fariseo, xità xi jò isén tjín-nò! Chjàà'an-là ni'ya-la íchjín ka'àn xi jye k'en x'in-la; ikjoàn 'ñó ndojò onguíkoo ochikon-nò nga mejèn-nò nga bitsajna'ma nga mì jcha-nò mé kjoa xi 'nè. Koií kjoa-la isaá tse kjo'in s'e-nò.

15 'iIma xó-nò jñò, xità xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, kò jñò xi xità fariseo, xità xi jò isén tjín-nò! Bitjaàsòn yije isò'nde kò ndáchikon nga nokjoà-là nas'in tà jngoò xità nga ya fit'aà-nò. Kò k'e nga jye bitasòn-nò xità jè, jò k'a okji ok'in-la koni jñò nga s'e-la kjo'in ya ñánda títi ni'in ts'e i'nde kjo'in.

16 'iIma-xó-nò jñò, xità xi mìkiì tsejèn-nò nga mejèn-nò okoò-là ndiyá xità xi kj'eíí! Bixón-nó: “Tsà jngoò xità xi tsjá 'én-la xi it'aà ts'e ingo, mìtsà mé-ne. Tanga tsà jngoò xità tsjá 'én-la xi it'aà ts'e tsojmì chjí xi oro ts'e ingo, koií xi kjo'ñó kítasòn 'én-la.”

17 jñò xi xità tònɔ kò xità xkan 'mì-nò! ¿Ñá-laá xi isa ndaà tjín? ¿A jñà tsojmì chjí xi oro a xi jè ingo xi síchikon-t'in tsojmì chjí?

18 Jñò k'oaa tí bixón: “Tsà jngoò xità tsjá 'én-la nga kítso: Tíbeè i'nde tsjeè ñánda binchasòn kjotjò xi tsjá-la Nainá, jñà xità mìkiì kjo'ñó kítasòn 'én-la. Tanga tsà tsjá 'én-la xi it'aà ts'e tsojmì xi ya títsajnasòn jè i'nde tsjeè, jè xi okixi nga kjo'ñó kítasòn.”

19 jñò xi xità tònɔ kò xità xkan 'mì-nò! ¿Ñá-laá

xi ìsà ndaà tǵín? ¿A jǵnà tsojmì xi tǵín-sòn ya ì'nde tsjeè a xi jè ì'nde tsjeè xi síchikon-t'in tsojmì?

20 Jè xi tsjá 'én-là xi ìt'aà ts'e ì'nde tsjeè, tǵkoáá tsjá 'én-là xi ìt'aà ts'e ngayije tsojmì xi ya tǵín-sòn ya ì'nde tsjeè.

21 Jè xi tsjá 'én-là ìt'aà ts'e ìngò mìtsà tà jè ìt'aà ts'e ìngò tsjá, tǵkoáá tsjá 'én-là xi ìt'aà ts'e Nainá xi ya tǵjna.

22 Jè xi tsjá 'én-là ìt'aà ts'e ngajmì, tsjá 'én-là xi ìt'aà ts'e íxile kjotíxoma-là Nainá; tǵkoáá tsjá 'én-là xi ìt'aà ts'e Nainá xi ya tǵjnasòn íxile.

23 'ìlma xó-nò jǵnò, xǵta xi okoðya kjotíxoma-là Nainá, kò jǵnò xi xǵta fariseo, xǵta xi jò ìsén tǵín-nò! Nga ma-nò 'bii-là Nainá xi teya oko-là ts'e xka menta kò xka anís kò xka comino; tanga mìkiì nìkitasòn jè kjotíxoma xi ìsà 'ńó mochjeén koni jè kjoa kixi, kjoahimatakòn kò jè kjoa nga kixi kàtakjeín-nò ìt'aà ts'e Nainá. Koií kjoa xi 'ńó mochjeén nga kítasòn; tǵkoáá mochjeén-né nga kítasòn jǵnà kjoa xi i'nga.

24 jǵnò, xǵta xi mìkiì tsejèn-nò nga mejèn-nò okoð-là ndiyá xǵta xi kj'eíí, jǵnò, nìkjaànguioð natse nga majìn-nò nga chíjeèn cho xi tjé, tanga mìkiì 'yaà k'e nga chíjeèn cho ch'á xi 'mì camello!

25 'ìlma xó-nò jǵnò, xǵta xi okoðya kjotíxoma-là Nainá, kò jǵnò xi xǵta fariseo, xǵta xi jò ìsén tǵín-nò! Onijnò chítín-nò kò chroba-nò ya isò'nga-là tanga ya iya-là kitseè tsojmì xi nìchijé kò nga tse mejèn-nò.

26 Jǵnò xi xǵta fariseo 'mì-nò, xi mìkiì tsejèn-nò. Ítjòn taníya chítín-nò kò chroba-nò ya iya-là, mé-ne nga kotsjeè-ne isò'nga-là.

27 'iḷma xó-nò jñò, xṭa xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, kò jñò xi xṭa fariseo, xṭa xi jò isén tjín-nò! K'oaá titsjoò koni kjoàn chrjó-la mik'en xi kitsiinga isò'nga-la. Ndaà kjoàn, tanga ya iya-la kitseè nin-daà-la mik'en kò ngats'iì tsojmì xi ch'o kjoàn.

28 Jñò, k'oaá s'ín 'nè nga nguixkon xṭa, xṭa ndaà-nò; tanga ijìin inima-nò kitseè kjoa xi jò isén tjín-la kò kjoa nga ch'o 'nè.

29 'iḷma xó-nò jñò, xṭa xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, kò jñò xi xṭa fariseo, xṭa xi jò isén tjín-nò! Bindaà chrjó-la mik'en ts'e xṭa xi kùchja ngajo-la Nainá kò nikiinga chrjó-la xi xṭa kixi komà.

30 Iḷkjoàn bixón: “Tsà jñá-la-ná xi titsajnakoaán jè naxhrjein-la xṭa jchínga-ná mì-la kii kinìchjât'aà-lá xṭa jchínga-ná nga kisik'en jñà xṭa xi kùchja ngajo-la Nainá.”

31 K'oaá s'ín 'ya-la nga tijñò 'ya-nò yijo-nò nga ixti-la maá xṭa xi kisik'en xṭa xi kùchja ngajo-la Nainá.

32 Jñò, koni s'ín tsibíts'ia xṭa jchínga-nò, jngoò k'a tikitason yije kjoa.

33 'Jñò, k'oaá ngaya-la koni ye, nga ya tjen-nò it'aà ts'e ye. Mìkii kojno-nò i'nde ts'e kjo'in.

34 K'oií kjoa-la, 'an sikasén-nò xṭa xi kichja ngajo-la Nainá, xṭa xi tjín-la kjoachjine kò xi kokòya kjotíxoma. Tanga jñò, tjín xi sik'eèn, tjín xi kjòt'aà krò koa tjín xi kixkàn-koo ya iya ni'ya ingo sinagoga; koa konguítjngui kondra-la xṭa koi nga xki xi ján naxandá.

35 Jñò skané yije-nò kjo'in jè jní xi kixíxteèn ts'e xṭa ndaà xi k'en, mats'iake-ne Abel, xṭa kixi xi k'en ítjòn, skanda jè Zacarías, ki'ndí-la Berequías, jè xi kisik'en xṭa tsajòn ya i'nde jngoò

osen-la ñánda tíjna Ni'ya Tsjeè-la Nainá kò ñánda binchásòn kjotjò xi tsjá-la Nainá jǎa xíta.

³⁶ Okixíí xi xan-nò, ngats'ìi kjoa koi, jǎa skanè-la kjo'in jǎa xíta xi tjín ì'ndeì.

Mé kjoa-ne nga kòs'ín kùichjako-ne Jesús xíta naxandá Jerusalén

(Lucas 13:34-35)

³⁷ 'jǎa xi xíta naxandá Jerusalén tsajòn xi nìk'eèn xíta xi chja ngajo-la Nainá kò binè ndajo jǎa xíta xi Nainá síkasén-nò! ¡Kjìn k'a kjòmejèn-na nga tsíbíxkóya xíta naxandá-nò, koni s'ín xa'nda nga bíngui jngaá-la jǎa ìxti-la; tanga jǎa, mìkìi kòkjeiín-nò!

³⁸ Chítsejèn-là ni'ya-nò nga jye tsjiin-takòn Nainá.

³⁹ K'oaá xán-nò mats'ia-ne naxrjein ì'ndeì mì tì kù jchaxkoòn-ná skanda k'e nga jè naxrjein nga kixón: “¡Mé ta ndaà-la jè xi nchrobá ngajo-la Nainá!”

24

K'e nga kùichja Jesús it'aà ts'e ingo kó s'ín tjínè-la nga kixoña

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Jesús k'e nga jye itjo-ne ingo ítjòn, jyeé tífi nga ijchò kinchat'aà chraña-la xíta xi kota'yat'aà-la. Íkjoàn tsakó-la jè ingo ítjòn kò ni'ya xi tjín-la.

² Jesús kitsò-la:

—¿A titsachitsejèn-là ngats'ìi ni'ya koi? Okixíí xi xan-nò, nì tì ingoò ndajo siyijòsòn-la xíkjín. Kixoña yije-né kóhotjín.

Seña xi s'e k'e nga nchrobá ma chraña nga kjoehet'aà isò'nde

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jesús, k'e nga tíjna ya nindoò Yá Olivo, ijchò kinchat'aà-la jñà xita xi kota'yàt'aà-la nga kiskònanguit'aàxìn-la kitsò-la:

—Koatìn-nájen, ¿mé nàchrjein-ne nga okoma kjoa koi? ¿Mé seña xi s'e k'e nga kjoii ijngoò k'a ko k'e nga kjoehet'aà isò'nde?

⁴ K'ée kitsò-la Jesús:

—Tikindaa yijo-nò nga mì yá xita xi skónachan-nò.

⁵ Kjìn xita kjoii xi 'ín ts'an siikjeén; kitsò: “'An-ná xi Cristo, [nga 'aán kisikasén-na Nainá]”; koa kjìn xita skónachan-la.

⁶ S'e kjojchán ñánda chrañat'aà ko tikoá kiná'ya-la kjoa ts'e kjojchán ñánda kjìn i'nde, tanga jñò, kì tsakjoòn-jèn. Xó k'oaá koma-ne. Tanga kj'eè tsà isò'nde tífehet'aà.

⁷ Naxandá skaàn-kjoò xi kj'eíí naxandá. Koa xitaxá koiits'ia nga skaàn-kjoòko xitaxá xi kj'eíí naxandá. S'e kjinchrá, s'e ch'in, ko k'oa ch'ón nga xki xi ján i'nde.

⁸ Ngats'iì kjoa koi, tà jè xi sa tímats'ia ko kjo'in.

⁹ Jñà xita skìnìt'aà-nò ts'e xitaxá nga tsjá-nò kjo'in; siik'en-nò. Ngats'iì xita isò'nde kojtikeyè-nò koií kjoa-la nga 'an onguít'aà-ná.

¹⁰ Jè nàchrjein koi, kjìn koma xi mì kù tì kokjeiín-la it'aà ts'an. Tijnà koótjinè-ne xíkjin xita ko tsjénguikèè xíkjin.

¹¹ Kjìn xita s'e xi xita ndiso xi kitsò nga Nainá chja ngajo-la. Tikoáá kjìn xita skónachan-la.

12 Ndaà jchán s'e kjoats'en; skanda mì tì kii kotsjakeè-ne xíkjin xita.

13 Tanga jè xi kixi kijnako kjoa xi mokjeiin-la skanda k'e nga kjoehet'aà-ne kjoa, jè xi kitjokajiin kjo'in.

14 Koā jè 'én ndaà-la Nainá koni s'in otixoma Nainá, kobísòn yije-né nga tíjtsa isò'nde mé-ne nga kji'nchré-ne ngats'iì xita naxandá; ikjoàn k'ée kjoehet'aà isò'nde.

15 'K'e nga jchaa nga 'ño ch'o tíma ya I'nde Tsjeè-la Nainá, koií kjoa tibitasòn koni s'in kiskii Daniel, xita xi kiichja ngajo-la Nainá. (Kàtasijiin-la jña xita xi bíxke xojon jé.)

16 Jñò, k'e nga jchaa kjoa koi, jña xita xi títsajna Judea, kàtanga, kàtjì ñánda nindoò choòn.

17 Jè xi tíjnasò'nga ni'ya-la, kì tì kii fahas'en-ne ni'ya nga skoé tsojmì-la.

18 Jè xi tísíxajiin nangui-la, kì tì kì nchrobá-ne nga nchrohókjá nikje-la.

19 jima xó-ne jña íchjin xi ki'ndí 'ya kò xi ixti xó nchisíkaki jña nchrjein koi!

20 Tíjjet'aà-là Nainá mé-ne nga mì k'ée kiyó-nò k'e nga nchrjein-la cho 'nchán kò k'e nga nchrjein níkjáya.

21 Jña nchrjein koi, tseé kjo'in s'e; kj'eè kii k'oa ma skanda tjen-ne nga kisindaà isò'nde. Koā mì tì kii okoma-ne nga koma iskan.

22 Tsà mì k'oaá kitso Nainá nga isa chiba nchrjein s'e kjo'in nijngoò xita kitjokajiin kjo'in. Tanga koií kjoa-la jña xita xi xó jaajiin-ne Nainá, isa chiba nchrjein s'e kjo'in.

23 'K'e nga tsà yá xita xi kitso-nò: “iChítsejèn-là íí

tíjna Cristo [xítà xi xó kisikasén-ne Nainá!]", o tsà kítso-nò: "¡Ján tíjna ján!", kì kii mokjeíin-nò.

²⁴ Kjoíí xítà ndiso xi Cristo kítso-la yijo-la, tikoáá kjoíí xítà xi koa ti kítso nga jñà xi chja ngajo-la Nainá. K'oaá tis'in kokò seña ko kjojkón xi ndaà tjín nga skónachan. Skanda jñà xítà xi jye jaàjiin Nainá mejèn skónachan-la tsà kokjeíin-la.

²⁵ Kangui nàchrjeíin tibenojmíya yije-nò kjoa xi koma iskan.

²⁶ Tsà yá xítà xi kítso-nò: "¡Chítsejèn-là yaá tíjna Cristo ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn!", kì kii onguió; ko tsà kítso-nò: "¡Yaá tíjnaya inga ni'ya!", tikoáá kì kii mokjeíin-nò.

²⁷ Koni ma ni'in ch'on k'e nga ote ñánda bitjokàtji-ne ts'oi skanda ñánda okaàtjì-ne, k'oaá s'in koma k'e nga kjoiaa ñngoò k'a xi Ki'ndí-la Xítà xan-la yijo-na.

²⁸ Ya ñánda kijna mik'en, yaá kítsajnajtín jñà líké.

*Mé xi koma k'e nga kjoíí ñngoò k'a Ki'ndí-la Xítà
(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30,
34-36)*

²⁹ 'Tijè-ne nàchrjein, k'e nga kjoehet'aà kjo'in koi, jè ts'oi, mì tì kii sùhiseèn-ne, kojñò-né, mì tì kii kotsjè-ne ndobá-la. Tikoáá jè sá, mì tì kii sùhiseèn-ne. Ni'ño xi tjín ngajmii, kixongui-né. Jñà nga'ño xi tjín ngajmii kitiya yijeé-la.

³⁰ Ikjoàn skoe xítà ján ngajmii seña-na xi Ki'ndí-la Xítà 'mì-na. Ngats'ii naxandá xi tjín i isò'nde, jñà xítà skindàya-né nga 'ño tsakjón. Koa skoe-na xítà xi Ki'ndí-la Xítà xan-la yijo-na nga kjinchrobàjñàa ijiiin ifi xi tjín ngajmii; tse nga'ño ko kjoajeya kjoiiikoa.

31 Siikasén àkjale-na nga 'ñó siikjindáya chrjo nga koiìxkóya xita-na xi 'an xó jaàjìin-na nga ñijòn chrjangui-la isò'nde, nga jngoò ìjngoò ngobà-la isò'nde.

32 'Chíta'yàkoò jè yá-la toò iko mé xi okóya-ná; k'e nga ma kíndíya chrja-la, ìkjoàn bíjts'én xka-la, tíjìin-nò nga jye nchrobá machraña chon ndobá.

33 K'oaá tìs'ín tìjín, k'e nga jcha nga k'oas'ín tíma kjoa koi, kàtasijìin-nò nga 'an xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na jyeé nìton kjoiaa, k'oaá ngaya-la koni tsà jye tìjna chraña xotjoa-la ni'ya.

34 Okixí xi xan-nò, k'oaá s'ín kítasòn yije kjoa koi, k'e nga tìkj'eè biyaà xita xi tìjín nàchrjein j'ndeì.

35 Jè ngajmì kò isò'nde kjoehet'aà-né, tanga jña 'én-na mìki kjoehet'aà; kítasòn-né.

36 'Tanga k'e nga okoma, mì yá xi tíjìin-la mé nàchrjein-ne kò mé hora-ne; nì jña àkjale xi tìjín ngajmì, kò nì jè Kì'ndí-la Nainá tíjìin-la; tajngoò Nainá xi Na'èn-ná tíjìin-la.

37 'Koni s'ín komà nàchrjein-la Noé, k'oaá tìs'ín koma k'e nga kjoiaa ìjngoò k'a 'an xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

38 Jña nàchrjein koi, k'e nga tìkj'eè 'ba jtsí xkón, jña xita xi tìjín k'e-ne, nchikjèn, nchi'biì, nchibixan íchjá kò íchjín skanda k'e nga jè nàchrjein nga jahas'en ni'ya chitso jè Noé.

39 Xita xi tìjín koi nàchrjein, mìki tíjìin-la mé xi koma skanda k'e nga j'ì jtsí xkón xi kiìchrjoako nandá ngats'ì xita. K'oaá tìs'ín koma k'e nga kjoiaa ìjngoò k'a 'an xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

⁴⁰ Jè nàchrjein k'e nga 'an xi kjoiaa, jò xita xi nchisíxá ján ijìn ijñá, jngoò tjámìtjēn, xi jngòò sijna-né.

⁴¹ Jò íchjín nchat'aà natsí xi nchi'o na'yo, jngoò tjámìtjēn, xi jngòò sijna-né.

⁴² 'Titsajnakòòn nga mìkìl 'yaà mé nàchrjein-ne kò mé hora-ne nga kjoiaa 'an xi Nainá 'mì-na.

⁴³ Kàtasijìn-nò, tsà jngòò nei-là ni'ya sijìn-là mé hora-ne k'e nga jñò kjoí xita chijé nga sìichijé-là, sìikindaá ni'ya-la; mìkìl tsjá'nde nga kochijé-là.

⁴⁴ Jñò, tìkoáá titsajnandaà; nga 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na, k'ée kjoiaa jngòò k'a k'e nga jñò mìkìl titsachiñà.

*Chì'nda xi ndaà s'ín kò xi ch'o s'ín
(Lucas 12:41-48)*

⁴⁵ '¿Yá-ne xi chì'nda kixi xi tjín-là kjoachjine? Jè nei-là sìikíjna'nda jñà chì'nda-là xi i'nga xi ya síxá ni'ya-la mé-ne nga k'e kijchò chiba-là, sìikjèn chì'nda xíkjín.

⁴⁶ Mé tà ndaà-là jè chì'nda xi k'oas'ín ndaà tísíkitasòn k'e nga kjoí-ne nei-là.

⁴⁷ Xi okixí xi xan-nò, nei-là chì'nda jè, jè sìikíjna'nda yije tsojmì xi tjín-là.

⁴⁸ Tanga tsà jè chì'nda ts'en kító nga kòòkò inima-là: “Nei-na, kjìn nàchrjein kochrjein-là nga kjoí-ne.”

⁴⁹ Ikjoàn kojìts'ia nga skaàn-kò chì'nda xíkjín, koa kòkjēn-kò kò skoíko xita ch'i.

⁵⁰ Chì'nda jè, kjoí-ne nei-là jè nàchrjein kò jè hora k'e nga mìkìl tìkoña-là.

51 'Nó tse kjo'in tsjá-la. Tà ngàsòn okji kjo'in tsjá-la koni jǎà xita xi jò isén tjín-la. Ikjoàn skindàya ko sǎjts'in nǎ'ño.

25

Kjoa xi mangásòn ts'e ixti íchjín xi te ma-ne

¹ Jè nàchrjein k'e nga kotìxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá s'ín koma koni komàt'in jǎà ixti íchjín xi te ma-ne. Kiskoé ni'ín lámpara-la xi ts'e asìti. Kiìkoña-la jè xita xi bixan.

² 'Òn ma-ne ixti íchjín xi tjín-la kjohítsjeèn koa 'òn ma-ne xi tsjìn-la kjohítsjeèn.

³ Jǎà ixti íchjín xi tsjìn-la kjohítsjeèn kiskoé lámpara-la tanga mìkiì ts'a-la asìti.

⁴ Koa jǎà ixti íchjín xi jye tíjìn-la ts'a nomìta asìti-la ko lámpara-la.

⁵ Jè xita xi tìbixan, mìkiì xátí j'ìi, koa kjònijǎà-la ngats'ìi ixti íchjín; tsohofè í'ño.

⁶ K'e nga ijchò osen nǎtjen, 'nó kiichja jǎà xita, kitsò: “Jye nchrobá jè xita xi bixan. Tìtjoo ni'ya, tanguíchjaà indiaà.”

⁷ Ngats'ìi ixti íchjín tsasítjen, koa tsibítsajnaandà lámpara-la.

⁸ Jǎà xi 'òn ma-ne xi tsjìn-la kjohítsjeèn kitsò-la jǎà xi tjín-la: “Tjìi itsé-nájèn asìti-nò. Jè ni'ín-najèn jye tìbits'o.”

⁹ Tanga jǎà ixti íchjín xi tjín-la kjohítsjeèn, kitsò-la: “Mìkiì koma, mìkiì kichóya-la tsajèn. Tanguí kindá ñánda satíjna.”

¹⁰ Tanga jǎà ixti íchjín xi tsjìn-la kjohítsjeèn k'e nga kiì katse asìti-la, k'eé j'ìi xita xi bixan. Koa jǎà ixti íchjín xi 'òn ma-ne xi títsandaà nga tíi

lámpara-la, jahas'en ko jè xita xi bixan ya ni'ya ñánda tjin s'eí. Ikjoàn kisichjoà xotjoa-la ni'ya.

¹¹ Koma iskan j'ìi-ne jñà ixti íchjín xi nguì 'òn ma. Kitsò: “Na'èn, Na'èn, chíx'a-nájen ni'ya.”

¹² Tanga jè xita xi bixan, tà kitsò-la: “Okixíí xi xan-nò, mìkìì bexkon-nò yá-nò jñò.”

¹³ Jesús kitsò-ísa:

—Jñò, titsajnandaà, nga mìkìì 'yaà mé nachrjein-ne koà mé hora-ne nga kjoiaa 'an xi Kì'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

Kjoa xi mangàsòn ts'e tòn xi kitjoé-la jñà chì'nda

¹⁴ 'Jè nachrjein k'e nga kotìxoma jè xi ngajmìì nchrobá-ne, k'oaá ti ngaya-la koni tsà jngoò xita xi tjin-la chì'nda. Kjiìn i'nde tífi. Kìichja-la chì'nda-la; kisìngatsja tòn-la nga jngoò ìjngoò nga kátasíkìnda.

¹⁵ 'Jngoò chì'nda xi kitsjaà-la 'òn jmiì tòn oro; xi ìjngoò jò jmiì kitsjaà-la; xi ma-ne jàn jngoò jmiì kitsjaà-la. K'oaá s'ín kitsjaà-la koni s'ín koma-la nga sìixáko nga jngoò ìjngoò. Ikjoàn kii jè nei-la xá ñánda i'nde kjiìn.

¹⁶ Jè chì'nda xi kitjoé-la 'òn jmiì, kisìxáko tòn xi kitjoé-la koà nguì okji kisìkijnesòn.

¹⁷ Ko jè chì'nda xi jò jmiì kitjoé-la, k'oaá tì kis'ììn, tìkoà nguì jò jmiì kisìkijnesòn.

¹⁸ Tanga jè chì'nda xi kitjoé-la jngoò jmiì, tà tsibíjna'ma-né tòn xi kitsjaà-la nei-la. Yaá tsibíjnajiìn it'aà nangui.

¹⁹ 'K'e nga jye kjòtseé kii nei-la chì'nda koi, j'ii ìjngoò k'a-ne; kis'ììn-la kìnda jè tòn xi kitsjaà-la.

²⁰ Ijchò jè xi kjòngatsja xi 'òn jmiì, koà nguì 'òn jmiì ijchòkosòn. Kitsò-la nei-la: “Na'èn, 'òn jmiì tòn xi jì kinìngatsja-ná, koà nguì 'òn jmiì kisìkijnesoàn.”

21 Jè nei-la kitsò-la: “Ndaà tjin; ngaji, xita ndaà-né. Ndaà kinìtasòn-ná nas'ín tà chiba tòn kitsjaà-lè. 'An, isaa tse tsja isa-lè. Tìtjás'en-jìin nga tìtsjako-ná.”

22 Ikjoàn ijchò jè chì'nda xi jò jmiì kjòngatsja, kitsò: “Na'en, jò jmiì tòn kinìngatsja-ná koa nguì jò jmiì kisikijnesoàn.”

23 Jè nei-la kitsò-la: “Ndaà tjin; ngaji, xita ndaà-né. Ndaà kinìtasòn-ná nas'ín tà chiba tòn kitsjaà-lè. 'An isaa tse tsja isa-lè. Tìtjás'en-jìin nga tìtsjako-ná.”

24 Koa k'e nga ijchò jè chì'nda xi jngoò jmiì kjòngatsja kitsò-la nei-la: “Na'en, bexkoón-lè nga xita jti takòn-né nga bìxkoí tsojmì xi mì jì bìtjii, kò bìxkoí jña xi mì jì chíjndii.

25 Koií kjoa-la nga kitsakjòn-na nga tsibìjna'ma tòn-lè ya ijìin nangui. I tíjna-ne tòn-lè xi jngoò jmiì kinìngatsja-ná.”

26 Jè nei-la kitsò-la: “;Ngaji, chì'nda ch'o-né koa xita ts'eè-né! Tsà jye tíjìin-lè nga 'an bìxkoá ñánda mì 'an bìtjee kò bìxkoá ñánda mì 'an kíjndiaa.

27 Tsà ya tsibìjni tòn-na ya banco mé-ne k'e nga kjoì-na, tjoé-na tòn-na kò ki'ndí-la tòn xi ts'an.”

28 Ikjoàn kitsò-la jña xita xi ya títsajna: “Chjaà'an-là jè tòn xi jngoò jmiì; jè tjii-la chì'nda xi te jmiì ma ts'e.

29 Nga jè xi tjin-la, k'oií isa-la skanda tsatoó s'e-la, tanga jè xi tsjìn-la, skanda tjá'aán-la mé xi chiba tjin-la.

30 Jè chì'nda xi nì mé chjí-la, tikatjeen ján ndìtsiaán ya ñánda jño choòn, yaá skìndàya kò yaá sùjts'iìn nì'ño.”

K'e nga jè Nainá koìndaàjìin-la ngats'ìi xita isò'nde

³¹ 'K'e nga kjoiaa ìjngoò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na koni jngoò xitaxá ítjòn nga kjoikoaa kjoajeya-na, ko àkjalé tsjeè-na xi títajandii-na, k'eé kótijnasoàn íxile ts'e kjotíxoma-na xi 'ñó jeya tíjna.

³² Ngats'ìi xita xi tjín isò'nde, yaá koxxóya nguixkoaàn; ikjoàn siijóya koni s'in paxtò xi ko'nda tíndsó nga ochrjekàjìin orrè ko tíndsó ska.

³³ Jñà orrè, yaá kítajnat'aà kixi-na, koa jñà tíndsó ska, yaá kítajnat'aà ngaskón-na.

³⁴ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la jñà xi títajnat'aà kixi-na: “Nchrobá jñò xi Nainá kisichikon-t'in-nò; chjoé kjondaà xi tíjnandaà-la Nainá skanda k'e nga kisindaà isò'nde, nga ya kítajnaà ya ñánda nga jè tíhotíxoma.

³⁵ K'e nga kjòhojò-na, kits'ìi-ná jñò xi tsoókjeen; k'e nga kjòxínda-na, kits'ìi-ná nandá nga kits'iaa; k'e nga tsjìn-na ì'nde ñánda sìkjáya, kits'ìi'nde-ná ni'ya-nò.

³⁶ K'e nga tsjìn-na nikje xi ónakjá, jñò kits'ìi-ná; k'e nga kjòxk'én, tsanguì nìkinda-ná; k'e nga ndayá tsohótijna'ya, tsanguì chítsejèn-ná.”

³⁷ Koa jñà xi xita kixi skonanguí-na, kítso-na: “Na'èn, ¿kjé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòhojò-lè, ko kits'ìi-lèjen xi chichi?, o ¿kjé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòxínda-lè, ko kits'ìi-lèjen nandá nga ki'yoí?

³⁸ ¿Kjé-né nga ki'ya-lèjen nga tsjìn-lè ì'nde ñánda nìkjáyi, ko kits'ìi'nde-lèjen ni'ya-najen, nas'ín mìkiì yaxkon-lèjen? ¿Kjé-né nga ki'ya-lèjen nga tsjìn-lè nikje xi chíkjeí, ko kits'ìi-lèjen?

39 ¿Kjé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòxk'ín, ko tsanguì nìkinda-lèjen?, o ¿kjé-né nga ki'ya-lèjen nga tina'yi ndayá, ko tsanguì chitsejen-lèjen?”

40 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la: “Okixíí xi xan-nò, k'e nga k'oas'ín kinìko jngoò xita xin-guiaa nas'ín takó 'ñó xita ima kji, 'aán xi k'oas'ín kinìko-ná.”

41 "An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la jñà xita xi títsajna ngaskón-na: “Tinchat'aaxìn-ná jñò xi kjo'in tíjè-nò. Tanguió ya i'nde ñánda títi ní'ín xi mìkìi bits'o nita kjé-ne, jè i'nde xi tíjindaà it'aà ts'e xita neíi ko àkjale-la.

42 K'e nga kjòhojò-na, jñò, mìkìi kìts'iì-ná xi tsoókjeen; k'e nga kjòxínda-na, mìkìi kìts'iì-ná nandá nga kits'iaa;

43 k'e nga tsjìn-na i'nde ñánda síkjáya, mìkìi kìts'iì'nde-ná ni'ya-nò. K'e nga tsjìn-na níkje xi ónakjá, jñò mìkìi kìts'iì-ná; k'e nga kjòxk'éen mìkìi tsà kinìkinda-ná; k'e nga ndayá tsohótijna'ya, mìkìi tsanguì chitsejen-ná.”

44 Tikoáá jñà xita xi títsajna ngaskón-na skonangui-na, kitsò-na: “Na'èn, ¿kjé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòhojò-lè, nga kjòxínda-lè nga tsjìn-lè i'nde ñánda níkjáyi, nga tsjìn-lè níkje xi chíkjeí, nga kjòxk'ín, o k'e nga tina'yi ndayá ko mìkìi kinìchját'aà-lèjen?”

45 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na, xán-la: “Okixíí xi xan-nò, k'e nga mìkìi k'oas'ín kinìkoò jngoò xita nas'ín takó 'ñó ima kji, 'aán xi mìkìi k'oas'ín kinìko-ná.”

46 Jñà xita ts'en koi s'eé-la kjo'in nita kjé-ne, koa jñà xi xita kixi s'eé-la kjoabinachon nita kjé-ne.

26

Kiís'ín tsajoóya-ne x̄it̄a kondra-l̄a Jesús nga tsoba'ñó

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Jesús k'e nga jye kùichja yije 'én koi kitsò-l̄a x̄it̄a xi kota'yàt'aà-l̄a:

² —Jñò, jye tíjìn-nò nga tà jò n̄achrjein chija ts'e s'eí Paxko; 'an xi Ki'ndi-l̄a X̄it̄a xan-l̄a yijo-na, yaá kongatsja it'aà ts'e x̄it̄a naxandá nga koòt'aà-na krò.

³ N̄achrjein koi jñà x̄it̄a sko-l̄a nò'miì, x̄it̄a xi okóya kjotíxoma-l̄a Nainá xi kiskii Moisés ko x̄it̄a jchínga-l̄a jñà x̄it̄a judío, yaá chixoña ya nditsin ni'ya-l̄a Caifás xi nò'miì ítjòn.

⁴ Yaá tsajoóya-ne kós'ín tsobà'ñó Jesús xi kjoa chijé, ikjoàn s̄iik'en.

⁵ Kitsò-l̄a x̄ikjín:

—Mì n̄achrjein-l̄a s'eí s̄ik'eén nga mì kots'en jñà x̄it̄a naxandá.

Jngoò chjoón xi kisikaájno xkii jne sko Jesús

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Jesús, k'e nga tíjna ján naxandá Betania, ya ni'ya-l̄a jngoò x̄it̄a xi tsindojno chrjoa yijo-l̄a nga sa ítjòn xi 'mì Simón,

⁷ ijchò jngoò chjoón xi 'ya jngoò lamit̄a ndajo xi 'mì alabastro xi tíjya-l̄a xkii jne, xi 'ñó chjí-l̄a. K'e nga tíjnat'aà ímixa Jesús, chjoón jè, tsibíxteèn-sòn sko jè xkii jne.

⁸ Jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-l̄a Jesús k'e nga kijtseè, kòjti-l̄a, kitsò:

—¿Mé-ne nga kasíkits'ón-ne jè xkii jne?

⁹ Tsà kàsatíjna, 'ñó-là tse chjí-là koa jè ton-la komaá kochját'aà-la xita ima.

¹⁰ Kii'nchré Jesús. K'ée kitsò-la:

—¿Mé-ne nìjti-là chjoón jè? Koni s'ín kasìko-na ndaà kàs'ín.

¹¹ Jñà xita ima kítsajnakò kjit'aà-nò; tanga 'an mì i tijnakò kjit'aà-nò.

¹² Koni s'ín kasìko-na chjoón jè, nga kàbìxteèn-jno xkii jne yijo-na, koií okàs'ín-ne nga síkijnandaà-na nga sìjñà.

¹³ Okixí xi xan-nò, nita ñanda-ne nga tíjtsa isò'nde nga kobìsòn 'én ndaà-la Nainá, tikoáá kobìsòn-nè koni s'ín kasìko-na mé-ne nga sìikítsjeèn-ne xita it'aà ts'e chjoón jè.

*Kó kis'iin Judas nga tsatíjna Jesús
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)*

¹⁴ Jè xi 'mì Judas Iscariote xi ya itjoiin ts'e xita xi tejò ma-ne xita-la Jesús, kiikon jñà xita sko-la no'mii,

¹⁵ kitsò-la:

—¿Kó tjin ton k'oi-ná nga sìngatsja-nò Jesús?

Jñà xita sko-la no'mii, katé ixo ton chroba tsibíndaajii-ne.

¹⁶ Judas, k'ée tsibíts'ia nga tsohótsji'nde-la kós'ín sìingatsja Jesús.

*Kiís'ín tsibíjna okixi Jesús k'e nga tsakjèn-ko
xita-la xi tejò ma-ne*

*(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30;
1 Corintios 11:23-26)*

¹⁷ Jè naxhrjein xi mats'ia ítjòn ts'e s'eí k'e nga kjèn inchrajín xi tsjìn-la na'yo san jñà xita judío, jñà

xìtā xi kota'yàt'aà-lā Jesús ijchòkon, kiskònangui-lā, kitsò-lā:

—¿Ñánda mejèn-lè nga onguí kíndaà-jen tsojmì xi chjineé ts'e s'eí Paxkò?

18 Jesús kitsò-lā:

—Tanguíchòn ni'ya-lā jngoò xìtā yā jjiìn naxandá. Kot'ìn-là: “Jè maestro k'oaá tsò: Jyee tíma chrañà nāchrjein-nā nga kiyá. Yáá ni'ya-lè kjíán kachrje s'eí Paxkò kò xìtā xi kota'yàt'aà-na.”

19 Jñà xìtā xi kota'yàt'aà-lā, k'oaá s'ín kis'iìn koni s'ín kitsò-lā Jesús. Yáá tsibíndaà tsojmì xi kòkjen kjoa ts'e s'eí Paxkò.

20 K'e nga jye kòjñò, Jesús, tsibíjnat'aà ímixā kò xìtā-lā xi tejò ma-ne.

21 K'e nga nchikjèn, Jesús kitsò-lā:

—Okixíj xi xan-nò, jñò, j tijnajiìn jngoò-nò xi s̀ìngatsja-na it'aà ts'e xìtā kondra-na.

22 Jñà xìtā xi kota'yàt'aà-lā Jesús 'ñó kjòba-lā k'e nga okitsò. K'ee jngó jngó kiskònangui-lā, kitsò-lā:

—Nā'èn, ¿a 'an-ná?

23 Jesús kitsò-lā:

—Jè xi kóngajiìn-kò-na chroba, jé xi s̀ìngatsja-na.

24 'An xi Ki'ndí-lā Xìtā xan-lā yijo-nā, k'oaá s'ín komat'ian koni s'ín tíchjā Xojoñ-lā Nainá. ¡Tanga imā xó-ne jè xìtā xi s̀ìngatsja-na! Ísaá-là ndaà komà tsà mìkìl kits'iìn xìtā jè.

25 K'ee kiìchjā Judas, jè xi s̀ìngatsja Jesús, kitsò:

—Maestro, ¿a 'an-ná?

Jesús kitsò-lā:

—Jon, ngaji-né.

26 K'e nga nchikjèn, Jesús kiskoé inchrajín, kiichjat'aà-la Nainá nga kisìchikon-t'in, kisìxkoaya ikjoàn kitsjaà-la xità xi kota'yàt'aà-la, kitsò-la:

—Chjoé, tichioè, yijo-na né.

27 Ikjoàn kiskoé jngoè chitsín, kitsjaà-la kjondaà Nainá, k'eé kitsjaà-la xità xi kota'yàt'aà-la. Kitsò-la:

—Ngats'ioè, t'ioè jè xi tjiya chitsín.

28 Jè-né xi jní-na xi síkixiya kjoa xitse xi bìndaàjìin-ko-nò. Jè jní-na xixteèn xi kjondaà ts'e kjìn xità mé-ne nga jchat'aà-la jé-la.

29 K'oaá xán-nò, mì tì kii skì-na vino skanda jè nàchrjein k'e nga skìko ijngoè k'a-nò vino xitse jè nàchrjein k'e nga kotixoma Nà'èn-na.

'Én xi kiichja Jesús nga jè Pedro kjó'mat'in

(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

30 K'e nga jye kiseè jngoè-la sò Nainá ts'e Salmo, ikjoàn kii ján i'a nindoè Yá Olivo.

31 Jesús kitsò-la xità xi kota'yàt'aà-la:

—Ngats'ioè jñò, nìtjen jè, kijneí takòn-ná, nga k'oaá s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: “Kiyá jè paxtò koa jñà orrè tsjohoya-né.”

32 Tanga koma iskan, k'e nga kjoaáya-na, kjín ítjòn-nò ján nangui Galilea.

33 Kitsò Pedro:

—Nas'ín ngats'ii xità-lè xi i'nga tsjín takòn-lè, 'an, nìmé nàchrjein-ne nga tsjìin takòn-lè.

34 K'eé kitsò-la Jesús:

—Okixií xi xan-lè, nìtjen jè, k'e nga tìkj'eè kjindáya kóxtí, ngaji, jàn k'a tsjá'mat'in-ná.

35 Pedro kitsò:

—Nas'ín skanda ya kiyáko-lè mìkìl kójna'mat'in-lè.

Ngàsòn kitsò ngats'ìi xità xi kota'yàt'aà-la Jesús.

Kii kitsò Jesús nga tsibítsi'ba ya i'nde ñánda 'mì Getsemani

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ K'eé kii Jesús ya ñánda 'mì Getsemani kò xità xi kota'yàt'aà-la. Kitsò-la:

—Tìtsajna ijndé. 'An, ya kò-là kjián nga kichjàt'aà-la Nainá.

³⁷ Jesús kiikò Pedro kò ingajò ixti-la Zebedeo. Ikjoàn tsibíts'ia nga kjòba-la koà kisikájno inìma-la.

³⁸ K'eé kitsò Jesús:

—Tsí baá ma-la inìma-na koni tsí mejèn kiyá. Tìtsajna ijndé koà tìtsajnakon-kò-ná.

³⁹ Jesús kiikjá chiba-isa. Ikjoàn tsohojna tsakjàn skanda it'aà nangui koà kisijét'aà-la Nainá, kitsò:

—Ji xi Na'èn-na xan-lè, tsà koma, kàtatjaàxìn-ná kjo'in koi, tanga mìtsà jè 'én ts'an kítasòn, jè kàtìtasòn 'én tsiji.

⁴⁰ Ikjoàn j'ì ijngò k'a-ne ya ñánda tìtsajna xità-la xi kota'yàt'aà-la, tanga jña xità-la, kjijijòfè-né. Jesús kitsò-la Pedro:

—¿A mì kachíkjoa-nò tsà tà jngò hora kòbìtsajnakon kò-ná?

⁴¹ Tìtsajnakoòn koà tìtsi'ba-là Nainá mé-ne nga mì sùikijne-nò kjoa ts'e jé. Xi okixi, jé inìma-nò tijnandaà-né tanga jè yijo-nò xi tsjin-la nga'ño.

⁴² Xi ma-ne jò k'a kii ijngò k'a Jesús nga kii kítisi'ba. Kitsò:

—Ji xi Na'èn-na xan-lè, tsà mìkìl koma tjáxìn-na kjo'in koi, kòs'ín kàtìtasòn koni s'ín mejèn-lè.

⁴³ K'e nga j'ìì ìjngòò k'a-ne, j'ña xit̩a xi kota'yàt'aà-là, tákó kjiyijòfè-né nga 'nó nij'ña-là.

⁴⁴ Komà jàn k'a nga kii kítsi'ba. Yaá kisikítsajna xit̩a xi kota'yàt'aà-là. Táko k'oaá t̩i kitsò nga tsibítsi'ba.

⁴⁵ J'ìì ìjngòò k'a-ne ya ñánda títsajna xit̩a xi kota'yàt'aà-là. Kitsò-là:

—¿A tákó titsanìkjáya-nò kò titsafè-nò? Jyeé ijchò hora-là, 'an xi Ki'ndí-là Xit̩a xan-là yijo-na, yaá kongatsja j'ña xit̩a jé.

⁴⁶ Tisítjeen, chítsejèn-là, tíkjiaán, jyeé nchrobá chraña jè xi sìnngatsja-na.

Kii komà k'e nga kindobà'ño Jesús

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Táko t̩ik'eé tíchja-ìsa Jesús nga ijchò Judas xi ya itjojin̩ ts'e xit̩a-là Jesús xi tejò ma-ne. Kjin̩ xit̩a t̩ikò xi 'ya kich̩a ndojò kò yá. J'ña kisikasén xit̩a skò-la no'miì kò xit̩a jchínga xi ts'e xit̩a judío.

⁴⁸ Judas, jè xi tsat̩jna Jesús, ítjòn tsibénojmí-la kós'ín kòkò-là Jesús. Kitsò-là:

—Jè xi skine'a, jè-né xi t̩indoba'ño.

⁴⁹ N̩itoón kii kasit'aà chraña-là Jesús. Kitsò-là:

—Ndaà-lè Maestro.

Ikjoàn kiskine'a.

⁵⁰ Jesús kitsò-là:

—Amigo, ¿mé xá kjoì-ne?

J'ña xit̩a xi t̩ikò Judas, n̩itoón kitsobà'ño Jesús.

⁵¹ Jngòò xit̩a xi t̩ikoa ya tsóhoko Jesús, tsachrje kich̩a ndojò-là. Tsajá-là jè xit̩a chí'nda-là no'miì ítjòn; tsatet'aà líká-là.

⁵² Jesús kitsò:

—Tikájnatoì kicha ndojò-lè ya i'nde-la; jña xi kicha skaèn-ne nga sikk'en xíkjin, ngásòn kicha kiyá ngajo-ne.

⁵³ ¿A mi 'ya-jèn tsà 'an sijé-la Na'èn-na, tsatoó tejò jmii àkjale nitoón sikkasén-na?

⁵⁴ Tanga tsà k'oas'ín sijé, mikì kitasòn koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga mocheén-né nga k'oas'ín koma.

⁵⁵ Jesús kitsò-la jña xita xi kjin ma-ne:

—¿Mé-ne kos'ín kòf'ì ndobà'ño-ná nga ko kicha ko ya kich'à koni tsà jngoò xita chijé? Nachrjein nchijòn tijnako-nò ján ingo ítjòn nga okoòya-nò ko mikì kindobà'ño-ná.

⁵⁶ K'oíi kjoa-la okoma-ne nga kitasòn 'én xi tjit'aà xojon-la jña xita xi kichja ngajo-la Nainá.

Tik'eé-né ngats'ii xita xi kota'yàt'aà-la Jesús tsanga ko kitsjein takòn.

Kii komà k'e nga tsibijna Jesús nguixkon no'mii ítjòn

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jña xita xi kitsobà'ño Jesús kiiko ñánda tíjna Caifás xi no'mii ítjòn. Yaá títsajna xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko xita jchínga-la xita judío.

⁵⁸ Jè Pedro, tà kjiin tà kjiin tsajmeètjingui-la skanda ijchò nditsin ni'ya-la no'mii ítjòn. Jahas'en ni'ya. Yaá tsibijnat'aà-la ñánda títsajna xita xi síkinda ni'ya ingo nga mejèn-la skoe kós'ín koma nga kjoehet'aà kjoa.

⁵⁹ Jña xita sko-la no'mii ko xita jchínga, ngats'ii xita xi tjin-la xá ts'e xita judío, tsohótsji'nde-la nga

tsját'in 'én xi kondra ts'e Jesús mé-ne nga koma s̄ingatsja-ne x̄ita Roma nga s̄ik'en Jesús.

⁶⁰ Tanga n̄imé 'én kisakò-la ñas'ín ijchò x̄ita ndiso xi kondra ts'e. Xi komà iskan ijchò jò x̄ita ndiso

⁶¹ xi kitsò:

—X̄ita jè kitsò-né: “‘An, koma-na nga s̄ihixòña ingo ítjòn-la Nainá koa jàn nachrjein k̄indàya l̄jngò k'a-na.”

⁶² K'eé tsas̄ijna kixi jè n̄o'miù ítjòn. Kitsò-la Jesús:

—¿A n̄imé 'én nokjò, koni tsò 'én xi tsjá x̄ita koi xi kondra tsiji?

⁶³ Jesús mìkiù k̄ichja. Jè n̄o'miù ítjòn kitsò-la:

—Tènojmi kixi nga nguixkon Nainá xi t̄ijnakon. Kot'in-nájen. ¿A ngaji-né xi Cristo [x̄ita xi xó kisikasén-lè Nainá] nga Ki'ndí-la mai?

⁶⁴ Jesús kitsò-la:

—Ngají xi k'oa si nga 'an-ná. T̄ikoa, k'oaá xán-nò, j̄nò jcha-ná xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na nga kótijnat'aà kixi-la ñánda t̄jna Nainá xi 'ñó tse nga'ñó t̄jín-la. T̄ikoaá jcha-ná k'e nga k̄jinchrobàjñaà j̄jìn ifi xi ts'e ngajmiù.

⁶⁵ Jè n̄o'miù ítjòn tsatijndajno yijo-la nikje-la xi íkja nga 'ñó kòjti-la, kitsò:

—X̄ita jè, jyeé kà'yaà nga chajno-la Nainá koni tsò 'én xi chja. ¿Mé s'eén-isa-ná x̄ita xi kjeí xi tsjá 'én? J̄ná, jyeé kàna'yà-lá koni s'ín chajno-la Nainá.

⁶⁶ ¿J̄nò, kó bixón, mé xi s̄ikoaá?

Ngats'ì x̄ita kitsò:

—T̄jín-la jé, ok'ín-la nga s̄ik'en.

⁶⁷ Ikjoàn tsibíchrá'a k̄o tsi'beé-la. Koa t̄jín xi isén-la tsi'beé'a,

⁶⁸ kitsò-la:

—Ji Cristo [xi xó kisìkasén-lè Nainá], kot'in-nájén, ¿yá xi tí'beé-lè?

*K'e nga jè Pedro jàn k'a tsoho'mat'in Jesús
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan
18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Jè Pedro k'e nga tíjna nditsin ni'ya, ijchòkon jngoò chjoón chi'nda xi kitsò-là:

—Tìkoáá ngaji, yaá tjaàkoji Jesús xi Galilea i'nde-là.

⁷⁰ Tanga jè Pedro tsoho'mat'in-né nga nguixkon ngats'ì xità. Kitsò:

—Mikiì be mé 'én xi tinokjoi.

⁷¹ Jè Pedro jyeé tíbitjo xotjoa ni'ya k'e kijtseè ìjngoò chjoón xi k'oa ti kitsò-là jñà xità xi ya títsajna. Kitsò:

—Xità jè, tìkoáá ya tsóhoko Jesús xi Nazaret ts'e.

⁷² Pedro ìjngoò k'a tsoho'mat'in. Kitsò:

—Tíbeè Nainá, mìkiì bexkoan xità jè!

⁷³ Nga komà iskan jñà xità xi ya títsajna ijchòkon ñánda tíjna Pedro. Kitsò-là:

—Okixi-né, tìkoáá ngaji xità xi kota'yàt'aà-là Jesús-né. 'Yaà-lè; k'oaá tìs'ín nokjoi.

⁷⁴ K'eé ìsa 'ño kiìchja Pedro kitsò:

—Jè Nainá, nas'ín tìk'eèn-ná, mìkiì bexkoan xità jè!

Tìk'e-ne kiskindàya jngoò kóxtí.

⁷⁵ K'eé tsibítseèn-là Pedro koni kitsò-là Jesús: “K'e tìk'jeè kjindáya kóxtí, ngaji, jàn k'a tsjá'mat'in-ná.” K'eé itjo ni'ya Pedro, jàn nditsiaán; ndaà jchán kiskindàya.

27

*Kjoa xi komàt'in Jesús k'e nga kjòngatsja Pilato
(Marcos 15:1-2; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)*

¹ K'e nga kis'e isén, ngats'iì xità sko-la nò'miì, jñà xità jchínga ts'e xità judío tsajoóya-ne nga kondra kjoì-la Jesús mé-ne nga koma sùngatsja-ne jñà xità Roma nga sikk'en.

² Tsibít'aà'ñó, kiìkò nga kisìngatsja Pilato xi xitàxá gobernador tíjna ts'e Roma.

Kiì komàt'in Judas k'e nga k'en

³ Judas, jè xi tsatíjna Jesús, k'e nga jye kijtseè nga jye kitjoè't'in kjoa nga kiyá, 'ñó kokájno-la kjoa xi kis'iìn koa kisikátji-ne tòn chroba xi katé ma-ne jñà xità sko-la nò'miì kò xità jchínga.

⁴ Kitsò-la:

—Tseé jé tsohótsji-la yijo-na nga kisìngatsja-nò jngò xità xi nímé jé tjín-la.

Tanga jñà xità koi kitsò:

—Ngajen, mìkìl 'ya-jen. Kjoa tsiji-né.

⁵ Judas tsibítsjo tòn ya ingò ítjòn. K'eé kiì tsibítjohóngui yijo-la.

⁶ Jñà xità sko-la nò'miì, kiskoé tòn, kitsò:

—Mìkìl koma ya sijngoaá tòn xi tjíya kaxa-la tòn kjotjò-la Nainá. Tòn jè, chjí-la mik'en-né.

⁷ K'eé tsajoóya-ne nga jè tòn jè, nanguiì kotse jngò 'nde-ne, xi 'mì: I'nde Ñánda Mandaà Tijí, mé-ne nga s'e-ne i'nde ñánda koma sùjìin xità xi xin naxandá-la.

⁸ K'oiì kjoa-la, skanda nachrjein i'ndeì, tákó k'oaá 'mì i'nde jè nga I'nde-la Jní 'mì.

⁹ K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Jeremías xità xi kiìchja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Kiskoé tòn

chroba xi katé ma-ne, koni tjín tsibíjna-la chjí-la jñà xítà Israel,

¹⁰ ko k'oaá s'ín kisìkjeén ton jè nga tsatse i'nde-la xítà xi tíjí bíndaà koni s'ín kitsjaà-na okixi Nainá.”

*Én xi kùichja Pilato k'e nga kiskònangui-la Jesús
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)*

¹¹ Jesús, k'e nga síjna nguixkon jè xítaxá guber-
nador kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A jí-né xi xítaxá ítjòn-la jñà xítà judío?

Jesús kitsò:

—Ngajíi xi k'oa si nga 'an-ná.

¹² K'e nga nchihóngui Jesús jñà xítà sko-la no'mii
ko xítà jchínga-la xítà judío, Jesús nímé 'én kiichja.

¹³ K'eé kitsò Pilato, jè xi xítaxá gobernador:

—¿A mì na'yà-la koni tsò-lè? Kjìn 'én tsjá xi kondra tsiji.

¹⁴ Tanga Jesús nijngoò 'én kiichja. K'oií kjoa-la
nga jè xítaxá gobernador tà k'oaá komà-la.

*Kú komà k'e nga kitjoònè kjoa Jesús nga kiyá
(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-
19:16)*

¹⁵ Nga xki nó k'e nga bitjo s'eí Paxko, jè xítaxá
gobernador síkijnandeíi jngoò xítà xi títsa'ya ndayá,
jè xi mejèn-la xítà naxandá nga kijnandeíi.

¹⁶ Tík'eé-ne tíjna'ya ndayá jngoò xítà xi 'ya-la nga
'ño ts'en xi 'mì Barrabás.

¹⁷ K'e nga chixoña xítà naxandá, jè Pilato
kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá-né xi mejèn-nò nga kijnandeíi? ¿A
Barrabás-né, o xi Jesús-né xi Cristo 'mì-là?

¹⁸ Koií okitsò-ne Pilato nga jyeé tíjiin-la nga tà
kjoaxítakòn-né nga ya ijchò síngatsja Jesús.

19 Jè Pilato k'e nga tíjna ni'ya osen, jè chjoón-la kisikásén xá-la, kitsò-la: “Kìi jì chingájiin kjoa-la xita kixi jè. Nati nitjen, tsí 'ńó ch'o tsò nijná xi kò'biì-na it'aà ts'e.”

20 Tanga jña xita sko-la no'miì ko xita jchínga, chinchá'a xita naxandá nga kàtasíjé nga kàtìjnandeií Barrabás ko kàtasík'en Jesús.

21 Jè xitaxá gobernador ìjngoò k'a kiskònangui-la jña xita naxandá; kitsò-la:

—¿Ñá-laá nga ingajò xita koi xi mejèn-nò nga sikíjnandiaá?

Jña xita naxandá kitsò:

—Jè Barrabás.

22 Pilato kiskònangui-la jña xita naxandá. Kitsò-la:

—¿Mé xi sikoáá Jesús xi Cristo 'mì-là?

Ngats'ìi xita naxandá kitsò:

—¿Kàtasit'aà krò!

23 K'eé kitsò Pilato:

—¿Mé jé xi tsohótsji, mé-ne kiyá-ne?

Jña xita, isaá 'ńó kùchja, kitsò:

—¿Kàtasit'aà krò!

24 K'e nga kijtseè Pilato nga nì mé kjoa sin-daàjiin, tà isaá tímatse kjoasiì, kiskinìkjaá nandá nga tsanìjno tsja nga nguixkon xita naxandá [mé-ne nga skoè-ne jña xita nga nímé jé tjín-la]. Kitsò:

—Nímé jé tjín-na xi it'aà ts'e xita kixi jè nga mejèn-nò nìk'eèn. Kjoa tsajòn-nò.

25 Ngats'ìi xita kjiin kitsò:

—Kjoabiyaà-la xita jè, kindá tsajen-nájen ko ixti-najen.

26 Pilato, k'ée kisìkíjñandeí Barrabás; k'e nga jye kitsjaà òkixì nga tsajá-là Jesús, ìkjoàn kisìngatsja nga sít'aà krò.

27 Jñà soldado-là xitaxá gobernador kiìko Jesús ján ni'ya osen. Ìkjoàn kiìchjā yije-là soldado xíkín nga tsibìtsajñandì-là.

28 Tsachrje nikje-là koā kisìkjá jngoò nikje xi inì kji.

29 Ìkjoàn tsibí'a skò jngoò corona na'yá xi jñà xó tsibíndaà-ne, koā jngoò yá tsohóya tsja kixì; k'ée chincha-xkó'nchit'aà-là nga kisìsobà-là. Kitsò-là:

—¡Viva xitaxá ítjòn-là xitā judío!

30 Tìkooá tsibíchrájno koā kiskoé yá xkajñchra xi kjiya tsja, tsatjì skò.

31 K'e nga jye kisìsobà-là, jaàxìn-là nikje inì xi íkjá. Ìkjoàn kisìkákjā-ne xi nikje ts'e. K'ée kiìko nga kosit'aà krò.

Kií kinìko Jesús k'e nga kisasit'aà krò

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 K'e nga jye nchifìko Jesús, kiskaàkjoò jngoò xitā xi Cirene ì'nde-là xi 'mì Simón. Jñà soldado kjo'ñó kis'ììn-là nga kisìk'ajen krò-là Jesús.

33 K'e nga ijchòko ya ì'nde ñánda 'mì Gólgota 'én xi tsòya-ne ì'nde skò mik'en,

34 yaá kitsjaà-là vino xi tsjájìn-là ndá chikitsja. K'e nga kiskoòt'aà Jesús mìkìì kits'ìì.

35 K'e nga jyeé tsasit'aà krò, jñà soldado kisìskáko nikje-là Jesús nga kisìka'bí-là xíkín yá ts'e koma. K'ooá s'ín tsitasòn 'én-là jè xitā xi kiìchjā ngajo-là Nainá nga kitsò: “Kisìka'bí nikje-na koā kisìskáko yá ts'e koma.”

³⁶ Ikjoàn yaá tsibìtsajna nga kisikinda Jesús.

³⁷ Ya isòn sko krò tsibít'aà 'én xi k'oa kitsò mé jé xi komà-la nga kinik'en. Jñà 'én koi, tsò: “Jè jèe xi Jesús xi Xitaxá Ítjòn-la xita judío.”

³⁸ Tìkoaá kisit'aà krò jò xita chijé. Jngoò kisit'aà nga kixi-la koa jngoò kisit'aà nga ngaskón-la.

³⁹ Jñà xita xi ya ja, síkatji sko nga kùichjajno-la,

⁴⁰ kitsò-la:

—Jì, k'oaá kisi nga siixòñi ingo ítjòn-la Nainá ko jàn nàchrjein kındaà ngajo-ne; tìkíjnandeí yijo-lè. Tsà kixi kjoa nga jì xi Ki'ndí-la Nainá, chinájen-t'i yijo-lè krò.

⁴¹ K'oaá tis'ín kisísobà-la jñà xita sko-la no'miì, ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, ko xita jchínga ts'e xita judío. Kitsò:

⁴² —Xita jè, tsachrjekàjiiìn kjo'in xi kj'eíí xita, tanga jè xi yijo-la, mìkii ma ochrjekàjiiìn kjo'in. Tsà kixi kjoa nga jè Xitaxá Ítjòn-la Israel, kàtìtjojen-t'aà krò mé-ne nga kòkjeiín-ná it'aà ts'e.

⁴³ Xita jè, it'aà ts'e Nainá kjò'ñót'aà ikon. Tsà kixi kjoa tsjakeè Nainá, i'ndeí, jè kàtasìko. Nga k'oaá tì kitsò nga Ki'ndí-la Nainá ma.

⁴⁴ Skanda jñà xita chijé xi tìkoa ya kjit'aà krò tìkoaá tsatít'aà.

Mé xi komà k'e nga k'en Jesús

(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ K'e nga ijchò nchisen skanda xi jàn nga kjòhoxòn, kòhokji nga tíjtsa isò'nde kòjñò.

⁴⁶ Tìjè-ne hora Jesús 'ñó kùichja nga kitsò: “Elí, Elí, ¿lama sabactani?” 'Én jè tsòya-ne: Nainá, Nainá, ¿mé-ne kàjneitakòn-ná?

47 Tjín i'nga x̄it̄a xi ya t̄ítsajna xi kiì'nchré-la, kitsò:
—X̄it̄a jè, jé ch̄ja-la Elías.

48 K'ée tsangachikon jngoò xi kiìkjaá tsanga;
kisika'nch̄i-la k̄o vinagre; ikjoàn tsibísko-la ínax̄o;
kitsjaà-la Jesús nga k̄at'iì.

49 Tanga kitsò x̄it̄a xi i'nga:
—Kiì k'oa n̄ik̄o, ch̄itsejèn-lá, ¿a kjoíí Elías nga
skónajen-t'aà krò?

50 Jesús ìjngoò k'a 'ñó kiskindàya. Ikjoàn k'en.

51 Jè nikje velo xi t̄johóya jngoò osen ìngo ítjòn
kixajndà. Jòya komà skanda it'aà nangui; ts'a ch'ón
koa tsàkjàn nax̄i

52 nga kitáx'a j̄nà itsjó-la mik'en. Kjìn x̄it̄a tsjeè-la
Nainá jaáya-la xi kjòtseé k'en.

53 J̄nà x̄it̄a mik'en xi itjo-ne itsjó-la, k'e nga
koma iskan nga jaáya-la Jesús, x̄it̄a koi, jahas'en ya
nax̄andá tsjeè Jerusalén; kjìn x̄it̄a kijtseèxkon.

54 J̄nà x̄it̄a xi nchisíkinda Jesús k̄o jé x̄it̄a sko-la
soldado, k'e nga kijtseè nga ts'a ch'ón, ngats'iì kjoa
xi komà, tsí ndaà kitsakjòn. K'ée kitsò:

—Kix̄ií-là kjoa, x̄it̄a jèe, Ki'ndí-la Nainá-né.

55 T̄ikoaá kjìn íchjín t̄ítsajna xi kjììn nchikot-
sejèn-ne xi inchrobà-tjingui-la Jesús skanda ján
Galilea nga kisichjât'aà-la.

56 Yaá t̄ítsajna xi 'mì María Magdalena, María xi
nea-la ma Jacobo k̄o José, k̄o nea-la ìxti-la Zebe-
deo.

K'e nga kisihjìn Jesús
(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan*
19:38-42)

57 K'e nga jye kòjñò, j'ìi jngoò x̄it̄a nch̄in̄á xi 'mì José. Yáá ì'nde-là jè nax̄and̄a xi 'mì Arimatea. X̄it̄a jè t̄ikoaá yáá kiskoòta'yàt'aà-là Jesús.

58 K'ée k̄iichj̄a-là Pilato nga kisijé-là yijo-là Jesús. Jè Pilato kitsjaà okixi nga kàtatjoé-là.

59 José kiskoé yijo-là Jesús; kisikájté jngoò nikje sávana tsjeè.

60 K̄i k̄ihij̄in̄ ya nangui-là xi ts'e José. Kiskin̄s'engui jngoò ngaj̄o ìtsj̄ó x̄it̄se xi xó tsib̄indaà-ne ya ìngui nguijo. Ikjoàn tsoh̄ójtsa xotjoa-là ngaj̄o jngoò ndaj̄o teè; ikjoàn k̄i-ne.

61 Jè María Magdalena k̄o María xi ìjngoò, yáá tsib̄ìtsajnat'aà chrañ̄a-là ñánda kisihij̄in̄ Jesús.

Mé-ne soldado kisikinda-ne ñánda kisihij̄in̄ Jesús

62 K'e nga komà inchiòn, jè n̄achrjein̄ nikjáya, j̄ñà x̄it̄a sko-là n̄o'mi k̄o x̄it̄a fariseo kiikon Pilato.

63 Kitsò-là:

—N̄a'èn, b̄ìtsjeèn-najen, jè x̄it̄a ndiso jèe, k'e nga s̄a tsib̄ijnakon kitsò-né: “K'e nga k̄ijchò jàn n̄achrjein̄ kjoááya-na.”

64 K'oij̄ kjoa-là k̄atamakinda ìtsj̄ó-là skanda k'e koma jàn n̄achrjein̄ nga mì yáá k̄ijchò x̄it̄a-là xi kota'yàt'aà-là k'e nga n̄itjen̄ nga k̄jiko chijé yijo-là. Ikjoàn k̄itso j̄ñà x̄it̄a-là nga keènojmi-là j̄ñà x̄it̄a nax̄and̄a: “Jyee jaáya-là xi ìt'aà ts'e kjoabiyaá.” Koa isaá ch'o komà 'én ndiso koi koni j̄ñà xi ìtjòn.

65 Kitsò Pilato:

—Yá t̄itsajna soldado. Tanguió t̄ikinda. 'Ñó tichjoà jè ìtsj̄ó nga 'ñó k̄atas'e.

66 K'ée k̄i nga tsib̄ichjoà'ñó jè ìtsj̄ó koa tsasén jngoò-là sello ya isò'nga-là ndaj̄o xi k̄ijtsa. Ikjoàn kisik̄itsajna soldado xi kisikinda.

28

Mé xi komà k'e nga jaáya-la Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ K'e nga jye tsato nachrjein nìkjáya, nga jye tís'e isén jè nachrjein tahàngo nga tàts'en xomàna, kii María Magdalena ko María xi ìjngòò nga kii katsejèn-la ìtsjó-la ñánda kisìhijìin Jesús.

² K'e nga itjokàjen jngòò àkjale-la Nainá xi inchrobà-ne ngajmii, tà ñitòón ts'a jngòò ch'ón xi 'ñó ts'a nga jaàxìn jè ndajo xi kijtsa ngajo ìtsjó; yaá tsibìjnasòn.

³ Jè àkjale ote kji koni jngòò ni'ín ch'on; ko jè nikje-la xi ìkjá, chroba kji koni kjoàn 'nchán.

⁴ Jñà soldado k'e nga kijtseè, tsí ndaà kit-sakjòn-la. Tsí chiba-la tsatsé-né koa yaá k'en-ña.

⁵ Jè àkjale kitsò-la jñà íchjín:

—Kì tsakjoòn-jèn. Be-ná, jè binchaàtsjioè Jesús xi kisit'aà krò.

⁶ Mì tì jí tíjna-ne. Jyee kòfaáya-la koni s'ín kitsò nga kjoáya-la. Nchrobá chitsejèn-là ì'nde-la ñánda kisijna.

⁷ Nìtòón tanguió, koatìn-là xita xi kota'yàt'aà-la: “Jyee kòfaáya-la. Jè, yaá tífi ítjòn-nò ján Galilea. Yaá jchaxkoòn ìjngòò k'a.” Ta k'oaá tjín 'én xi tsja-nò.

⁸ Jñà íchjín ñitòón itjongui-ne nguijo; kii tsangachikon; okji tsakjón koa okji 'ñó tsja s'e-la nga kii kénojmi-la xita xi kota'yàt'aà-la Jesús.

⁹ K'e nga nchifi íchjín, tà ñitòón kisatiikjoè Jesús koa kisihixat'aà. Jñà íchjín, kii kinchat'aà chraña-la, ìkjoàn chincha-xkó'nchit'aà-la nga kijtseèxkón, k'ée kitsohòkjá ndsoko.

¹⁰ Jesús kitsò-la:

—Kì tsakjoòn-jèn. Tanguió tìkí'nchré jǎà 'ndsè mé-ne nga kàtjì-ne ján Galilea. Yaá skoe ìjngoò k'a-na.

'Én xi kitsjaà jǎà soldado

¹¹ K'e nga nchifi-ne jǎà íchjín, tìkoaá kii i'nga-ne jǎà soldado xi kisìkinda jé ìtsjó; kii ján jngoò osen naxandá nga kii kénojmi-la jǎà xita sko-la no'mii ngats'ii kjoa xi komà.

¹² Jǎà xita sko-la no'mii kiikáko jǎà xita jchínga. K'e nga jye tsajoóya-ne, tsee tòn kitsjaà-la jǎà soldado,

¹³ ikjoàn kitsò-la:

—Jǎò, k'oaá tixón: “K'e nga ijchò osen nìtjen nga titsayijòfè-jen, jǎà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkjaá chijé yijo-la.”

¹⁴ Tsà kji'nchré jè xitaxá gobernador nga titsayijòfè, ngajeén onguíchoòn-jen mé-ne nga mì kjo'in tsjá-nò.

¹⁵ Jǎà soldado kiskoé tòn xi kitsjaà-la ko k'oaá s'ín kitsò koni s'ín ki'mì-la. Skanda nachrjein ì'ndeì táko k'oaá tsò jǎà xita judío.

Kii kitsò Jesús nga kitsjaà-la xá xita xi kota'yàt'aà-la

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)

¹⁶ Jǎà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús xi nguì tejn-goò ma-ne, kii ján Galilea ya nindoò ñanda nga okitsò-la Jesús.

¹⁷ K'e nga kijtseè Jesús, chincha-xkó'nchit'aà-la nga kijtseèxkón. Tanga tjín i'nga xi mìkii kòkjeín-la tsà jè-né.

¹⁸ Jesús, k'ée kii kasit'aà chrañà-la, kitsò-la:
—Jyee kitjoé yije-na nga'ño nga 'an kotixoma ngajmii kò jì isò'nde.

¹⁹ Tanguíchòn yije xitá xi tjin nga tíjtsa naxandá xi tjin isò'nde; takóya-là nga it'aà ts'an kàtakota'yà; t'een bautizar it'aà ts'e 'ín-la Na'èn-ná kò ts'e Kí'ndí-la koa kò ts'e Inima Tsjeè-la Nainá;

²⁰ takóya-là nga kàtasíkitasòn yije kjoa xi 'an tsakooya-nò. Kì nijchàajin-jèn nga 'aán tijnako-nò naxrjein inchijòn skanda k'e nga kjoehet'aà isò'nde. K'oaá s'ín kàtama.

Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Tecoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files dated 10 May 2025

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0